

PAUL BRĂSCANU

TUNURI LA PORTILE BUCOVINEI

1914-1918

CRONICĂ ILUSTRATĂ

CUVÂNT ÎNAINTE

Sub fiecare brazdă de pământ din trupul Bucovinei se ascunde o pagină de istorie, ce a fost scrisă cu truda fărănilor iobagi, sudoarea răzeșilor, osteneala dezrädcinilor aduși aici de meandrele istoriei; udată de săngele eroilor și martirilor neamului, cu nume pierdute în colbul uitării noastre.

Sunt fapte, sunt oameni și locuri de care ar trebui să ne amintim mai des, pentru a înțelege mai bine cine suntem, de unde venim și încotro ne îndrepătăm.

În caz contrar, se vor găsi alii dormici să ne (re)scrie istoria, aşa după cum vor crede ei de cunună, pentru a-și clădi pe ea (pentru sine) un viitor mai bun.

Pentru a păsi în viitor însă, este necesar să ne cunoaștem mai bine trecutul; să ne analizăm cu multă sinceritate prezentul, trebuie să conștientizăm valoarea moștenirii noastre sacre – ce am primit-o vremelnic în păstrare - pe care trebuie să o transmitem neicumită, urmașilor.

Am avut intenția ca aceste pagini de istorie ilustrată să vă dezvăluie câteva detaliu uitate, ascunse - dar foarte interesante - din Războiul cel Mare (așa cum a fost numit inițial Primul Război Mondial), pe teritoriul de atunci al Bucovinei – astăzi, prin intermediul multor fotografii document sau cărți poștale, martori tăcuți în acele zile de suferință; sper ca mesajul lor să treacă prin bariera aspiră a timpului și să se transforme într-o mică lecție de istorie ori scurtă povăță.

Trebuie să spun că această lucrare s-a născut din ideea de a oferi ceva util semenilor mei și toți cei care au contribuit la apariția sa au dat dovadă de altruism și multă generozitate. Sunt incluse aici foarte multe și fotografii rare din Arhivele Austriei-ÖNB, ale Heeresgeschichtliche Museum Viena, din Arhivele Naționale ale României, Ucrainei, Angliei sau Ungariei, dar și dintr-o serie colecții particulare - deosebit de valoroase.

Doreșc să mulțumesc în mod special acestor oameni înimoși, ce au înțeles ideea acestui proiect și au consimțit să-și facă publice aici fotografii și documentele rare din colecțiile lor - alcătuite cu trudă, migală și multă răbdare în timp, cu sacrificiu și pasiune. Puțini mai sunt astăzi cei care își vor oferi ceva dezinteresat, din toată inima; care vor fi alături de tine la greu, atunci când te

poticiști sau nu mai știi pe care drum să apuci; tocmai faptul acesta face ca ei să fie cu totul aparte și să ocupe un loc special în inima mea.

Le datorăm o mare parte din reușita acestui proiect dar și o fărâmă de recunoștință pentru contribuția lor - aşa că o să-i amintim aici, întrucât o merită din plin ...

- dl. Ilie Popescu - inginer și scriitor feroviar, publicist, cunoscut filatelist, cartofil și bibliofil
- dl. Șerban Lăcăteanu - inginer și scriitor feroviar, colecționar
- ing. Ovidiu Corduneanu - feroviar, colecționar, scriitor și publicist din Cîmpulung Moldovenesc
- d-na Elena Pleniceanu - muzeograf la secția Istorie, Complexul Muzeal Județean din Bistrița Năsăud
- dl. Adrian Onofreiu - arhivist, doctor în istorie, scriitor și publicist din Bistrița Năsăud
- dl. Andrei Berinde, Deva - colecționar și publicist feroviar
- d-na Martina Misar-Tummelshammer din Austria
- d-nii Colin Shaw și John Gray - Anglia
- lt.col. Lucinschi Mircea, Târgu Mureș
- dl. Edgar Hauster - Olanda
- fam. Negri Ioan și Marcela din Dărămănești / Suceava
- d.nii Brașcanu Maxim și Mircea Morar din Vama

Am fost încurajat și sprijinit de către:

- dl.ing. Radu Ciocan - primar al comunei Ciocănești și Consiliul Local al comunei-muzeu Ciocănești
- dl. Ilie Boncheș - primarul municipiului Vatra Dornei și Consiliul Local al municipiului Vatra Dornei
- dl.ing. Mezdrea Viluș - primar, comuna Poiana Stampei și Consiliul Local al comunei Poiana Stampei

Vă mulțumesc tuturor !

Autoul

Cunoscut ca Războiul cel Mare, el s-a desfășurat în perioada 28.07.1914 - 11.11.1918, prin toată Europa, Africa, Orientalul Mijlociu, în insule din Oceanul Pacific sau China, la el luând parte 33 de țări. Toate statele care s-au implicat în Primul Război Mondial au avut fiecare dintre ele, interesele lor proprii, dar nu s-au gândit prea mult și la consecințe, care s-au soldat cu peste 14.000.000 de morți și foarte mari distrugeri; destrămarea imperiilor rus, german, otoman, austro-ungar și apariția unor state noi. Istorul Nicolae Iorga arăta că prima victimă oficială a războiului, cap de serie pe lista de morți, a fost un român ardelen – sergentul Olariu, din părțile Hunedoarei.

Sub presiunea Germaniei, monarhia dualistă a impus condiții inaceptabile statului sărb și a propus deplasarea unei comisii austriece la Belgrad pentru a ancheta asasinarea lui Franz Ferdinand. La refuzul autorităților sărbe de la Belgrad de a se supune tuturor propunerilor, pe 28 iulie 1914 imperiul bicefal a declarat război Serbiei. Împăratul Franz Joseph promulgă manifestul de război „Către popoarele mele!”. Câteva zile mai târziu, pe 1 august 1914, Germania a declarat război Rusiei iar a doua zi. Imperiul German a făcut același lucru și Franței. Pe 3 august, Anglia a declarat război celui de-al II-lea Reich. În aceeași zi, Germania a declarat război Belgiei expediindu-i un ultimatum în data de 4 august 1914 și Austro-Ungaria a intentat război Rusiei.

Cea dintâi conflagrație mondială a secolului XX începeuse ...

Declanșarea Primului Război Mondial nu a surprins însă negrepagile cele două blocuri militare deoarece contradicțiile dintre ele deveniseră deja ireconciliabile. Se aștepta doar momentul care sosise acum. Fiecare tabără se găsea prin urmare cu arma la picior. Trebuia amintit faptul că în Europa se formaseră înainte de 1914 două blocuri militare: cel al Puterilor Centrale (Germania și Austro-Ungaria la care vor adera Turcia, Bulgaria) și cel al Antantei (Imperiul Britanic, Franța și Rusia la care vor mai adera Italia, România, SUA). Aceste două blocuri dețineau fiecare o influență majoră asupra Europei atât politică, cât și economică. Astăzi Antanta, dar mai ales Puterile Centrale, doreau un război fulger care să ducă la o victorie rapidă, cu sacrificii umane și materiale cât mai mici.

Germania și aliații ei mizau pe un astfel de deznodământ favorabil, întrucât resursele lor erau relativ limitate, mult mai reduse comparativ cu cele ale adversarului.

România era condusă din anul 1866 de către regele Carol I de Hohenzollern. Mai înainte de declararea Primului Război Mondial, România fusese însă un

An Meine Völker!

„Es war Mein schätzlicher Wunsch, die Jahre, die mir durch Gottes Gnade auch beigeblieben sind, Werken des Friedens zu weilen und Meine Hände vor den Menschen Christi und vor dem Kriege zu beschützen. Im Brüderlichen Beziehen mit dem Kaiser und Reichsverband zu leben. Das Recht der Menschen auf Frieden und Friede auf der Erde ist ein Grundprinzip der Menschheit und einer gerechten Weltordnung.“

„Die Unruhe eines herbergen Regenwurms kann nicht, der Wahrung der Ehre Meines Reiches, zum Schutz Ihres Friedens und Ihrer Friedfertigkeit, bis in die unijii sā credă că urmează timpuri mai bune pentru români și se speră că „noi (români transilvăneni), cetățenii Ungariei, nu mai trebuie să știm limba oficială“. În plus, ceva timp după izbucnirea războiului, s-a permis ca în orașele și satele transilvăneni să fie arborate și drapele românești iar propaganda austro-ungară s-a străduit să convingă populația că România este prietenă Austro-Ungariei și, în această calitate, Imperiul o va sprijini să-și redobândească teritoriile stăpânește de Rusia.

Apelul împăratului dar și ordinele de mobilizare și decretele legate de starea de război adresate populației din Transilvania s-au redactat pentru prima dată de la înființarea monarhiei dualiste inclusiv în limba română, ceea ce i-a determinat pe unii să credă că urmează timpuri mai bune pentru români și se speră că „noi (români transilvăneni), cetățenii Ungariei, nu mai trebuie să știm limba oficială“. În plus, ceva timp după izbucnirea războiului, s-a permis ca în orașele și satele transilvăneni să fie arborate și drapele românești iar propaganda austro-ungară s-a străduit să convingă populația că România este prietenă Austro-Ungariei și, în această calitate, Imperiul o va sprijini să-și redobândească teritoriile stăpânește de Rusia.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Apelul împăratului dar și ordinele de mobilizare și decretele legate de starea de război adresate populației din Transilvania s-au redactat pentru prima dată de la înființarea monarhiei dualiste inclusiv în limba română, ceea ce i-a determinat pe unii să credă că urmează timpuri mai bune pentru români și se speră că „noi (români transilvăneni), cetățenii Ungariei, nu mai trebuie să știm limba oficială“. În plus, ceva timp după izbucnirea războiului, s-a permis ca în orașele și satele transilvăneni să fie arborate și drapele românești iar propaganda austro-ungară s-a străduit să convingă populația că România este prietenă Austro-Ungariei și, în această calitate, Imperiul o va sprijini să-și redobândească teritoriile stăpânește de Rusia.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

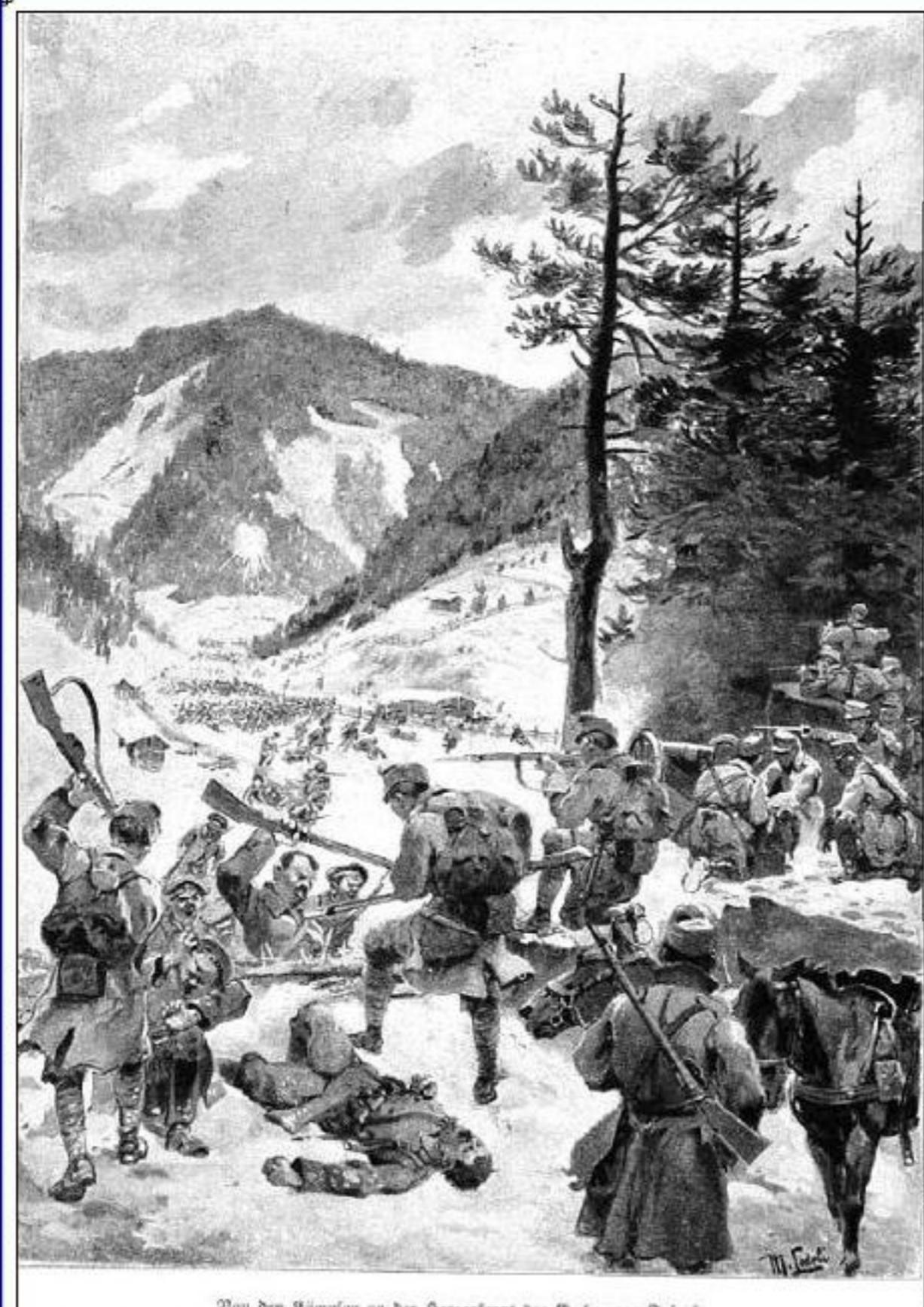
Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față de mobilizare, care a fost una pozitivă (cumulat cu neputința multora de a-și imagina că o putere cum credea că este Austro-Ungaria poate fi înfrântă cu ușurință) și a fost totodată un răspuns la apelul României, care sfătuia românilor

Landwehr-ul pentru partea austriacă și Honvedseg-ul pentru partea maghiară a monarhiei, ambele având ca scop - după cum o arată înșuși numele lor, apărarea statului împotriva unor eventuale agresiuni.

Această strategie și-a avut importanță sa în privința reacției românilor față

15

pe vechea graniță dintre Nistru și Siret, iar în partea de sud, pe o linie care străbătea teritoriul Bucovinei, pornind la est de orașul Siret, spre est de Gura Humor (Frasin), până la râul Bistrița (unde se aflau Corpurile 26 și nr.2 Infanterie).

În 30.07.1917 sunt cucerite poziții la Deja, Frumosu (pe Bobeica și Dealul Brazilor) și în apropiere de Vama, rușii retragându-se spre Doabă prin pădurea Afinițe și pe culmea Runcu Focșii. În timpul retragerii pripită rușii vor incendia clădirea gării din stația Vama și vor distrugere un podet și două macazuri din stație. Imediat după aceea, în satul Frumosu se va stabili Comandamentul Divizionar, care va fi condus de către g-ral maior von Jony, colonelul Hegédus și lt. Hanko iar la podul de la Vama se va instala un punct de pază și prim-ajutor condus de colonelul Flor. La 06.08.1917 trupele primesc din nou ordin de atac și reușesc să împingă armata rusă până în apropiere de stația CF Molid.

În 09.08.1917 pleacă de pe front contele colonel Gyula Andrassy, urmând să își preia postul de ministru la Viena.

În perioada 10-15 august 1917 se inițiază mai multe atacuri de către mr. Roszaffy și cpt. Reibner; rușii sunt nevoiți să cedeze teren și să se retragă spre Frasin, lăsând incendiate în urma lor mai multe case, clădirea gării CF și fabrica lemn de rezonanță și de lână de lemn - Herman Schlessinger din Molid.

Linia de apărare rusă se va opri în perioada 15.08/30.09.1917 la podul dintre Frasin și Molid, după gura Sălătrucului și pârâul Tocila; schimburile de focuri vor fi rare întrucât rușii au probleme în aprovizionarea cu muniție și alimente. Regimentele austro-ungare ocupă poziții în valea Doabrei, pe dealul Poiana Micului, Runcu Focșii și Afinițe. Pe coasta unui deal de pe Doabă, soldații Regimentului 3 Honvezi vor amenaja un post de prim-ajutor, o baie dar și un cimitir - unde se vor odihni pentru vecie, cei căzuți în luptele de aici.

Prin lovitura de stat din 07.11.1917, bolșevicii conduși de Vladimir Ulianov și finanțați de germani, preiau puterea la Sankt-Petersburg (Petrograd - capitala de atunci a Rusiei), înălțând guvernul republican democrat al lui Kerenski. La 8 noiembrie, al II-lea Congres al sovietelor, majoritar bolșevică, va proclama Republica sovietică, condusă de un Consiliu al Comisariilor Poporului. Primele decrete prevedeau desființarea proprietății private asupra pământului și împărțirea lui întărilor, demobilizarea armatei, începerea de tratative cu Germania, controlul muncitorilor asupra fabricilor și naționalizarea băncilor. Guvernul bolșevic își va îndeplini angajamentele față de germani și va decide retragerea Rusiei din război.

Începerea războiului civil în Rusia și preluarea puterii de bolșevici au dus la pierderea unui aliat puternic al Antantei pe frontul din Răsărit.

România ajunge la finele anului singură și izolată în fața Puterilor Centrale, în aşa-numitul "triunghi al morții". După ce Rusia Sovietică parafează, la 22 noiembrie, la Brest-Litovsk, un armistițiu de încetare a operațiunilor militare, Guvernul român refugiat la Iași (în urma ocupării Bucureștiului de către trupele germane) înaintează aliaților un memoriu, cu scopul de a-i convinge că salvarea României era condiționată de încheierea unui armistițiu. Propunerea de armistițiu a fost recunoscută de aliați și acceptată de inamic. Puterile Centrale trimișând la negocieri un grup de ofițeri austrieci, bulgari, germani și turci. Începute la 24 noiembrie 1917, în Casa Apostoleanu din Focșani, negocierile au durat până pe 26 noiembrie, când a fost adoptată forma finală a armistițiului.

Himlyics Kelyprsky Kerecsen Margit Lapcsa Hosszú
DELEGATIILE CARE AU TUATĂ ȘI ÎNCHIETAT ARRESTULUI DELA POUSAJ

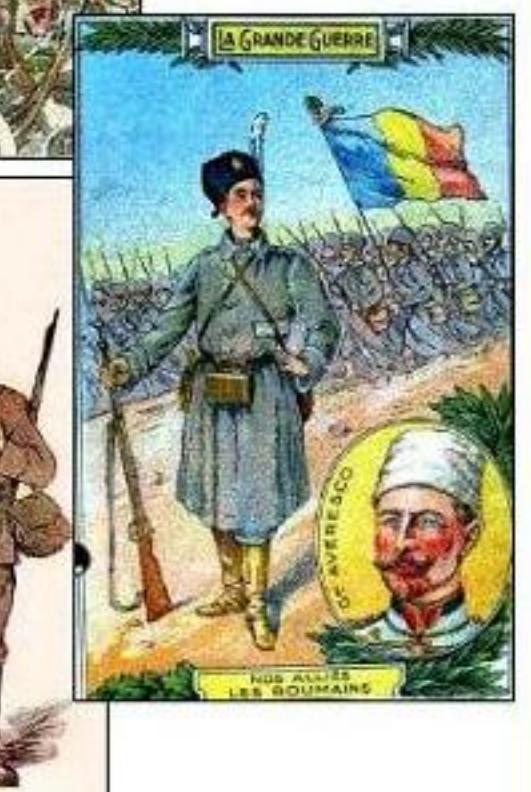
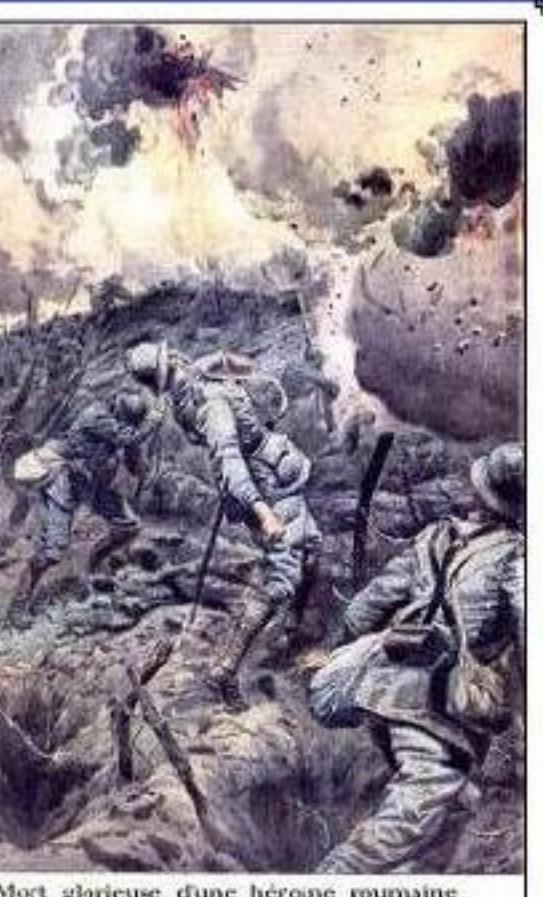
Între prevederile documentului se aflau și obligația suspendării ostilităților pe întregul front răsăritean și interdicția dislocării unor efective militare într-un procent mai mare de 10% din totalul armatelor prezente pe acest front. Armistițiul a fost prelungit de mai multe ori, până la încheierea Păcii de la București, dar ostilitățile au continuat sub o altă formă.

33

- În mai 1915, rușii vor reocupa teritoriul dintre Prut și Nistru
- Până la data de 10 iulie 1915, Cernăuți a fost eliberat. Trupele grele austriece și între ele tunul "harnica Bertha" au făcut ca rușii să se retragă până la 12 iulie la 30 km dincolo de frontieră Basarabiei. În timpul acelor zile au fost luati peste 5000 de prizonieri ruși.

ARMATA ROMÂNĂ.

Uniforme din Primul Război Mondial

54

59

*Aus der Ukraine.
Ukrainisches Panzerautomobil auf einer Fahrt durch Kiew.*

67

Trenul blindat (improvizat) pentru linia Iacobeni - Vatra Dornei - Dornișoara construit în anul 1916, de către trupele Eisenbahnlinden kommando 19 din Bukovina. A fost blindată o locomotivă-tender BuLB din seria kkStB 94 tipul C-n2t, care utilizează lemnul drept combustibil.

70

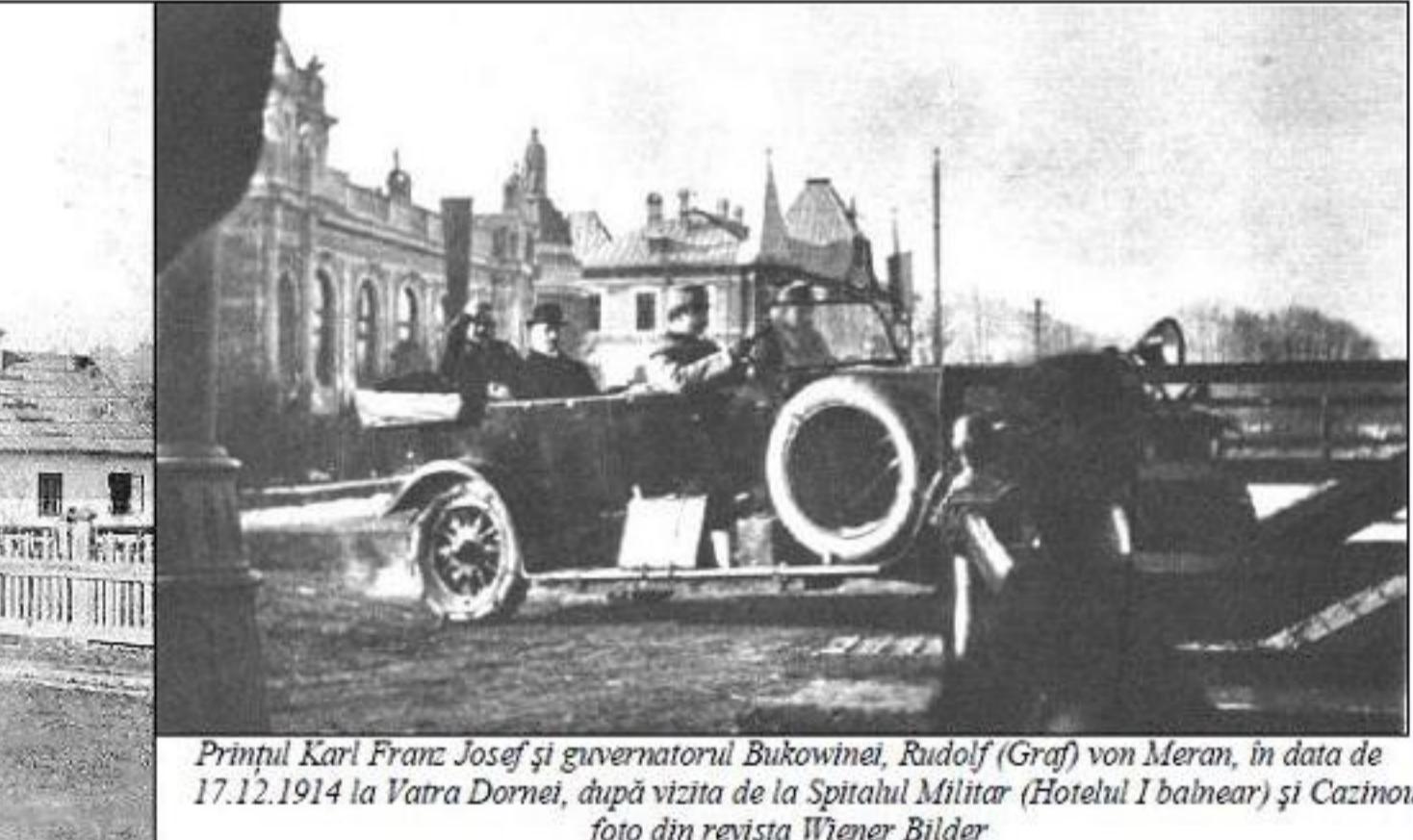
Vizita prințului moștenitor al tronului -Karl Franz Josef- în data de 17.12.1914, la Vatra Dornei - Spitalul Militar din incinta Hotelului II Vatra Dornei; rev.Wiener Bilder

Vizita prințului moștenitor al tronului -Karl Franz Josef- în Bucovina / Vatra Dornei 17.12. 1914

Trecerea lui Karl Franz Josef, în septembrie 1916, prin Dorna Candreni

Prințul Karl Franz Josef și guvernatorul Bukovinei, Rudolf (Graf) von Meran, în data de 17.12.1914 la Vatra Dornei, după vizita de la Spitalul Militar (Hotelul I balnear) și Cazinou foto din revista Wiener Bilder

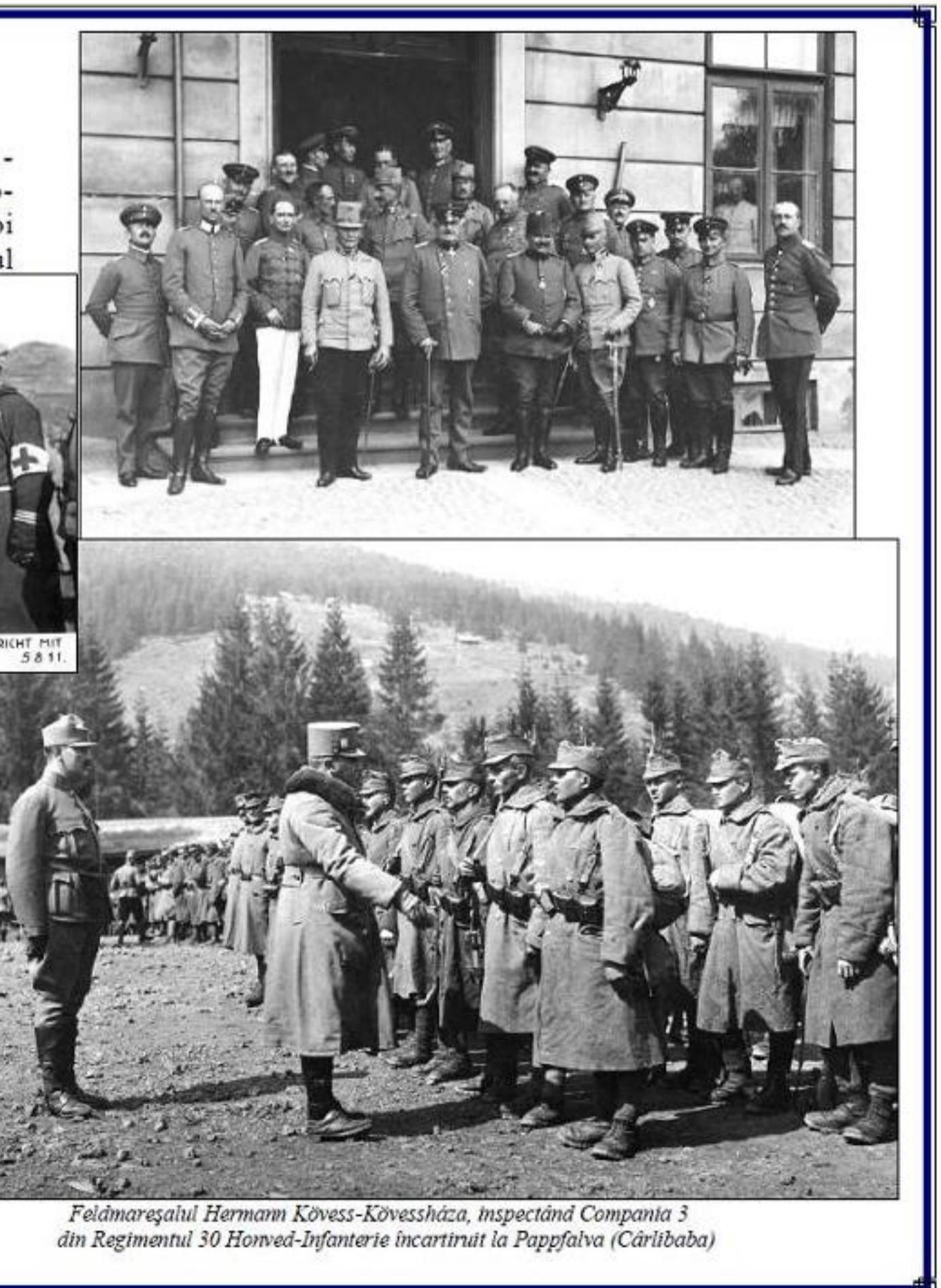
Arhiducele Karl Franz Josef împreună cu soția sa Zita, în vizită la Spitalul Militar din Bistrița, în 09.06.1916. După această vizită arhiducele va pleca spre lînă frontului, în 10 iulie 1916 la ora 8,00 trece prin localitatea Șanț și apoi se îndreaptă spre Kirlibaba și Prislop.

La Prislop, în 11.09.1916
Arhivele ÖNB

77

Feldmareșal Hermann Kövess von Kövessháza

Hermann Kövess von Kövessháza (născut la 30 martie 1854, Timișoara - decedat la 22 septembrie 1924, Viena), provenea dintr-o familie maghiaro-germană. În anul 1914 urma să se pensioneze, dar izbucnirea Primului Război Mondial l-a făcut să rămână în postul de comandă, în anul 1918 fiind ultimul comandant suprem al armatei austro-ungare.

Feldmareșalul Hermann Kövess von Kövessháza cu un grup de ofițeri, 05.09.1915

Sosirea primului-ministrului Stefan Tisza la Sadagura

S.M. der deutsche Kaiser
in der Bukowina.

Kaiserul Wilhelm al II-lea decorează soldați la Neu Fratautz (Frățăuți Noi) Bukowina, în data de 27.09.1917

Bucovina, 28.09.1917
colecția Negri Ioan și Marcela
Dărmanești / Suceava

Victor Rusu

Despre Victor Rusu, omul care a făcut minuni de vitejie pe frontul bucovinean se pot spune multe. S-ar putea scrie o carte întreagă. Voi lăsa însă să vorbească despre el numai câteva fotografii și un articol, puse la dispoziția noastră de Serviciul Arhivelor Naționale Bistrița Năsăud, prin amabilitatea unui om deosebit, dl. Adrian Onofreiu - arhivist și doctor în istorie. Vă recomand să citiți și alte articole stocurate în presa acelor ani, printre care și cel din Neue Freie Presse din 11.04.1915. Redau mai jos articolul „Amintirea unui erou uitat” scris de I. Filimon prin anul 1924:

„În vara anului 1914 când s'a încins cel mai mare și cel mai crâncen război mondial de când există om pe suprafața pământului, când în vîlămășala cea mare oamenii enervați de atmosfera războiului pentru dreptate și adevăr, fiul lăsa pe părții gărbovi de slabî și de bătrâni, bărbătii cu nepăsare pe femeile lor cu 5-6 băieți mititei, când era chiar mijlocul verii și economul avea cea mai mare învălmășală, cu toții exaltați, cu voie bună cântând și cu nerăbdare așteptau trenurile tixite cu ai lor camarazi pentru a-și face datoria pe câmpul de onoare.

Puterile Centrale își băteau pieptul că adevărul și sfânta dreptate este a lor; puterile „Antante” și-au tipărit adevărul pe standartul lor.

În aceste zile mari ale omenirii un bărbat în etate de 49 ani, adică neobligat de a fi mobilizat vine din vechiul regat (din vechea Românie) unde de vreo 9 ani era gazetar; de bunăvoie, fără sila nimănui se înrolează ca simplu soldat în Regimentul 32. Cu voie și energie de a se lupta se dedică carierei militare. La 4 săptămâni îl întâlnesc ca și „zugsführer” și după vreo căteva luni este înaintat ca stegar, „zászlós” și în această calitate trece cu armata prin locul său natal în sus, spre Maramureș, să opreasca Muscalul care năvâlîră și în județul Bistrița-Năsăud la 5-6 octombrie 1914.

Ofițerii îi cer sfatul înaintea oricarei operațiuni de atac ori mișcare strategică. În curând, conducătorii armatei recunosc în el o capacitate rară de luptă, de organizare, o vitejie și îndrăzneală nemaiînălțată și o cunoștință rară de strategie.

La Crăciunul anului 1914 se luptă ca locotenent în munții Carpaților. Este încredințat cu conducerea unei armate separate (un detasament care purta numele lui). La dispozițiunile lui sunt aproape 1000 soldați, are cavalerie, infanterie și artillerie de munte la dispoziție. În scurt timp ajunge căpitan. Face lucruri fabuloase în război. Numai în poveste să au auzit lucruri ca ale lui. Noaptea trece frontul înamicului cu o cutezanță nemaiînălțată și căștigă harta (mapa) și planurile de război ale inamicilor. Prinde ca prizonieri sute și mii: cazaci și soldați ruși.

Învață limba rusească și ca spion, îmbrăcat în zdrobinte de cerșetor curieră după frontul inamicului la 50 km prin jara Muscalului adunând date și documente de lipsă în favoarea armatei Austro-Ungare. De pe frontul Bucovinei și Galiei vestea vitejiei lui este adusă la depărțări mari și la noi în jadă, dar și la inamic. Cincizeci de mii de

Marele Duce Mihail al Rusiei, Mihail Alexandrovici Romanov - fratele jădușei, pe frontul bucovinean

Țarul Nicolai și generalul A.A. Brusilov în Bucovina, la 16.03.1917

90

STAMPILE

104

100

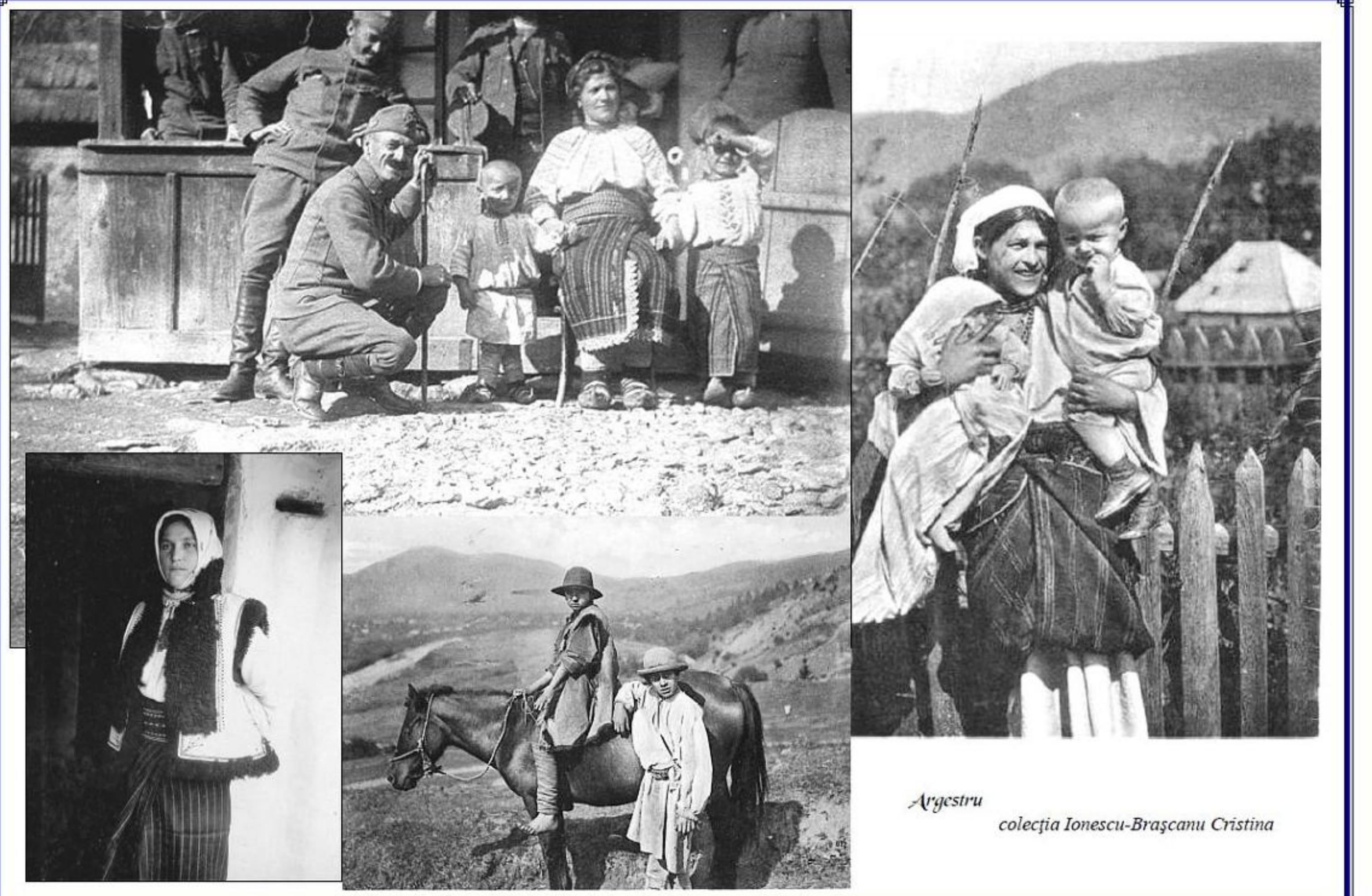
colecția Irimescu Roman - Dorna Candreni

Pamfil Ursu

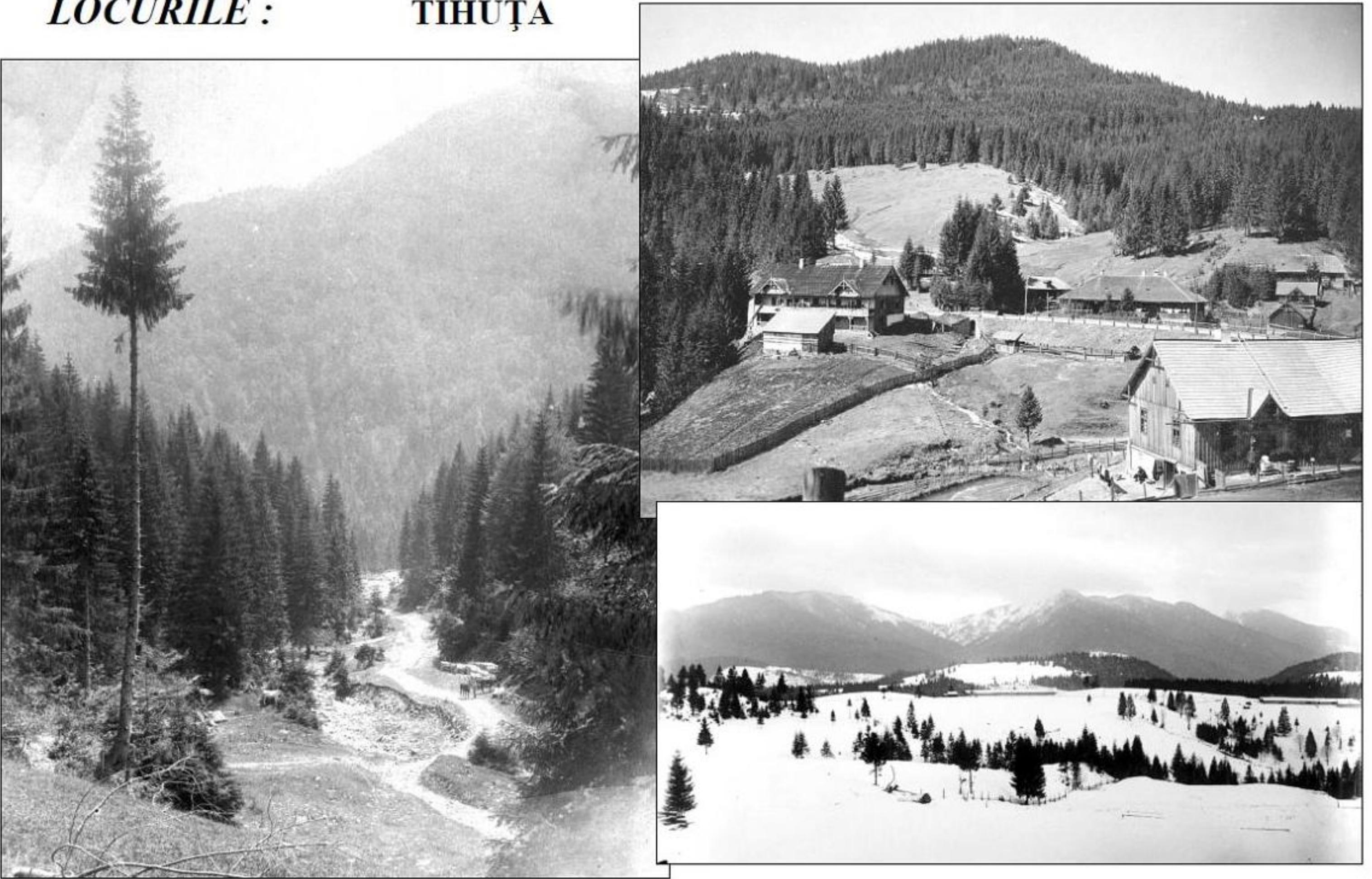

108

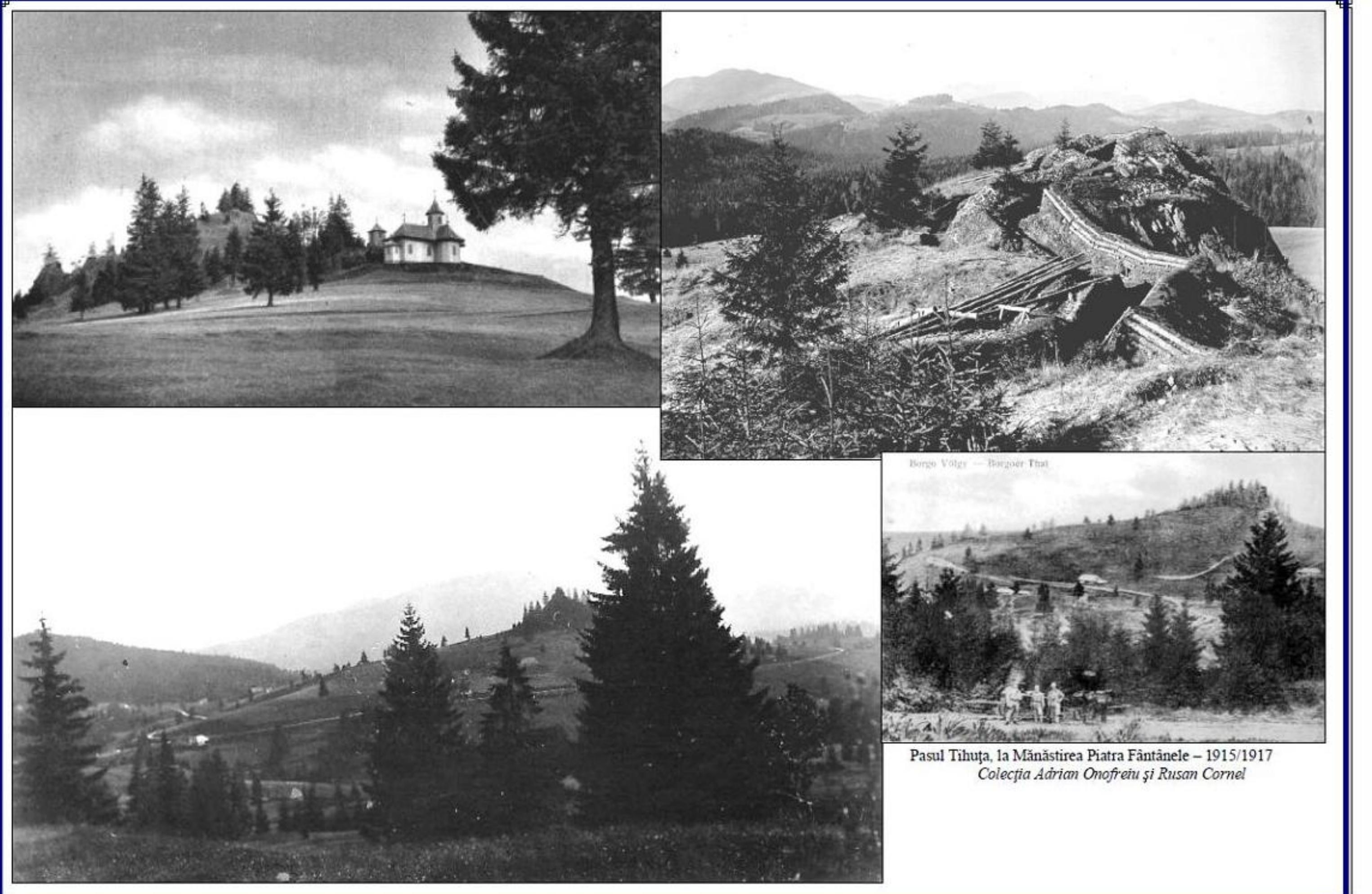

112

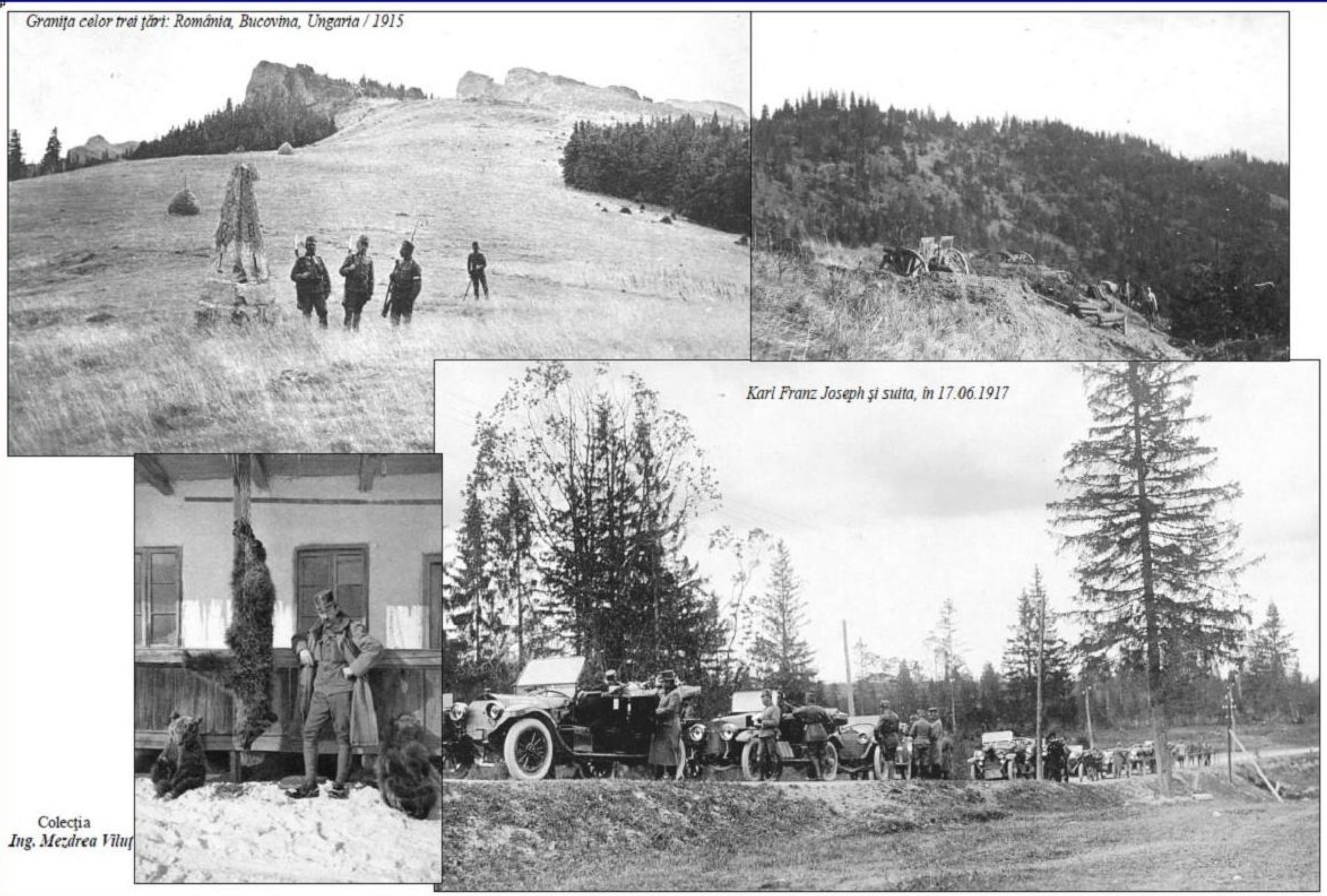
LOCURILE : TIHUȚA

118

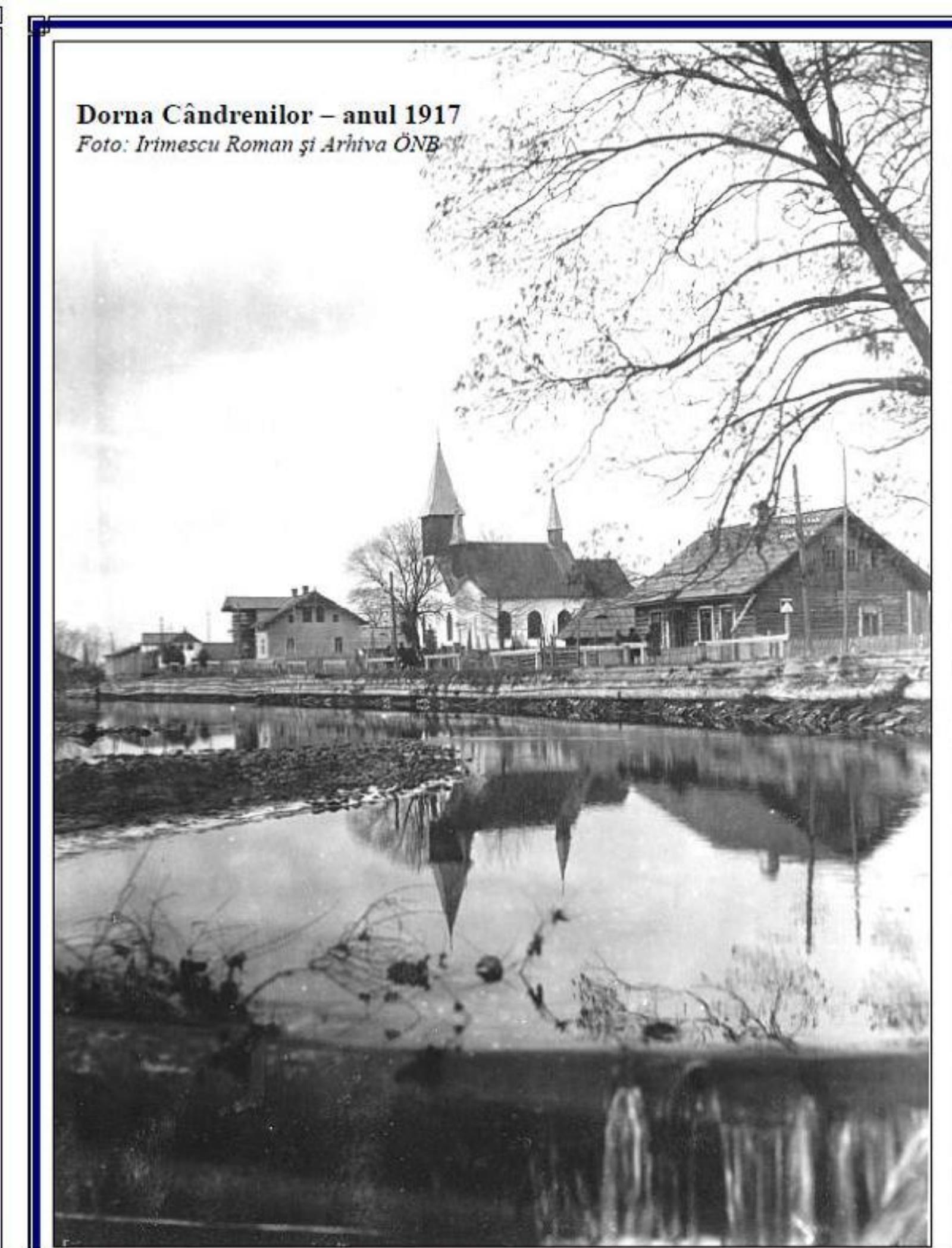
120

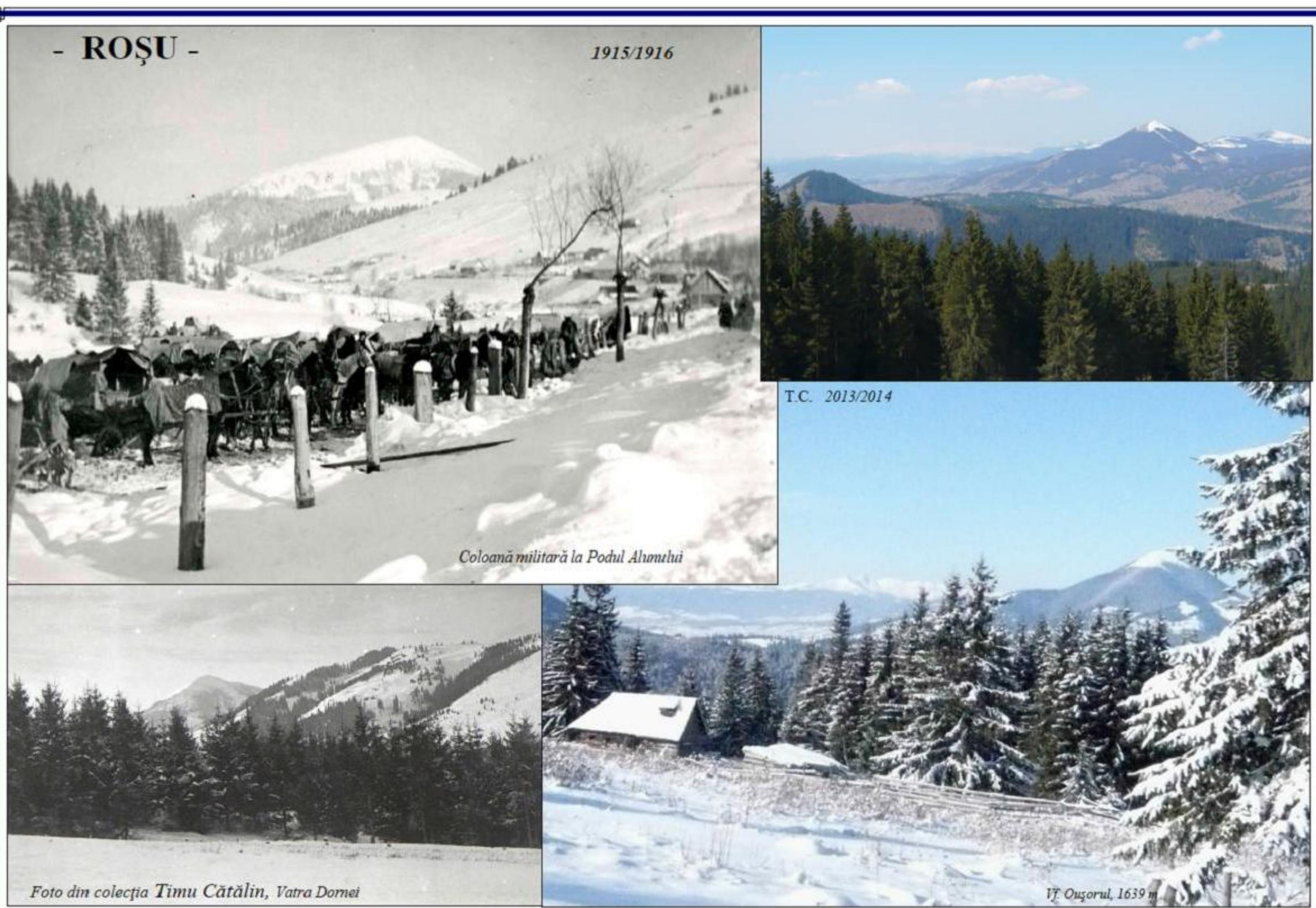
122

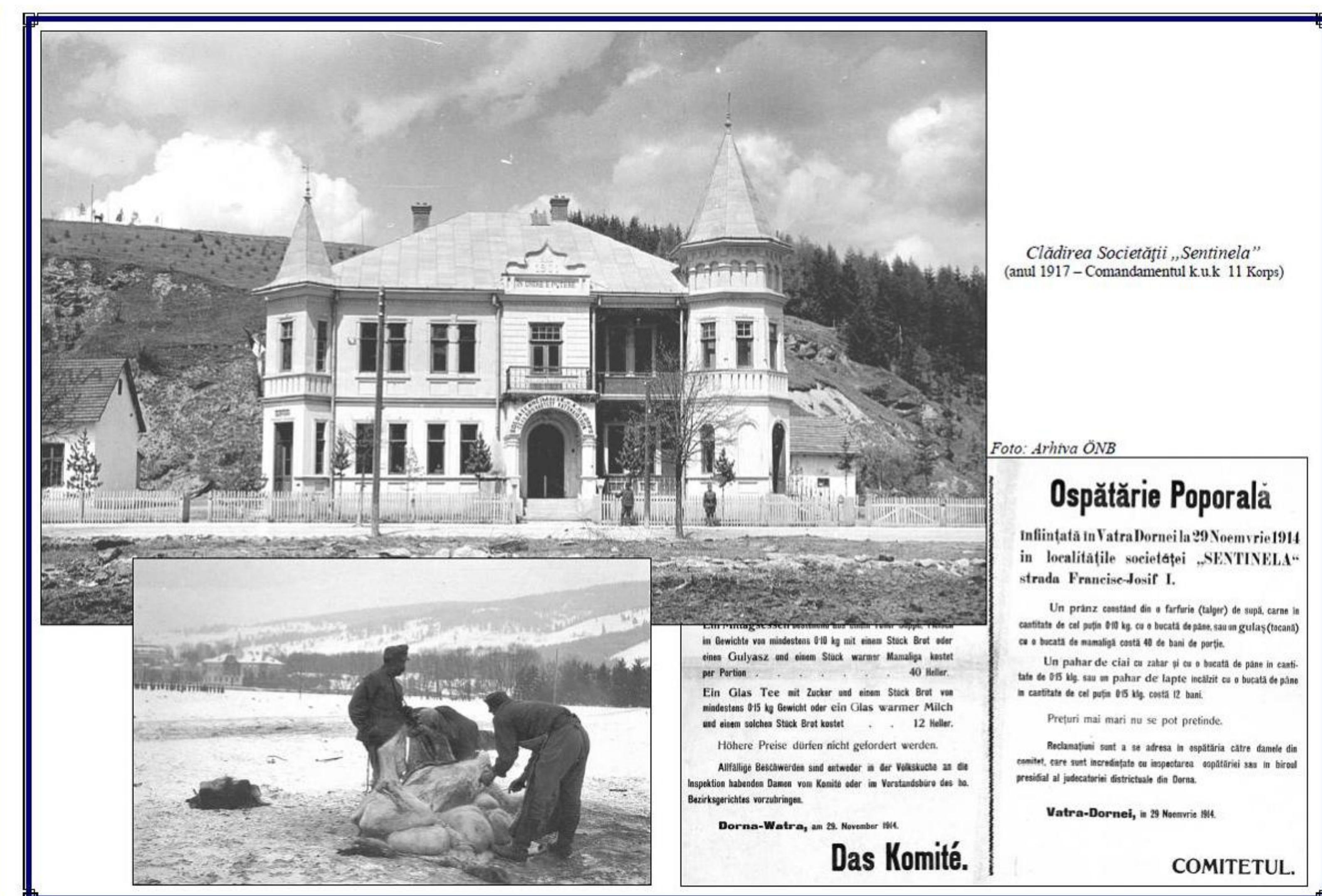
125

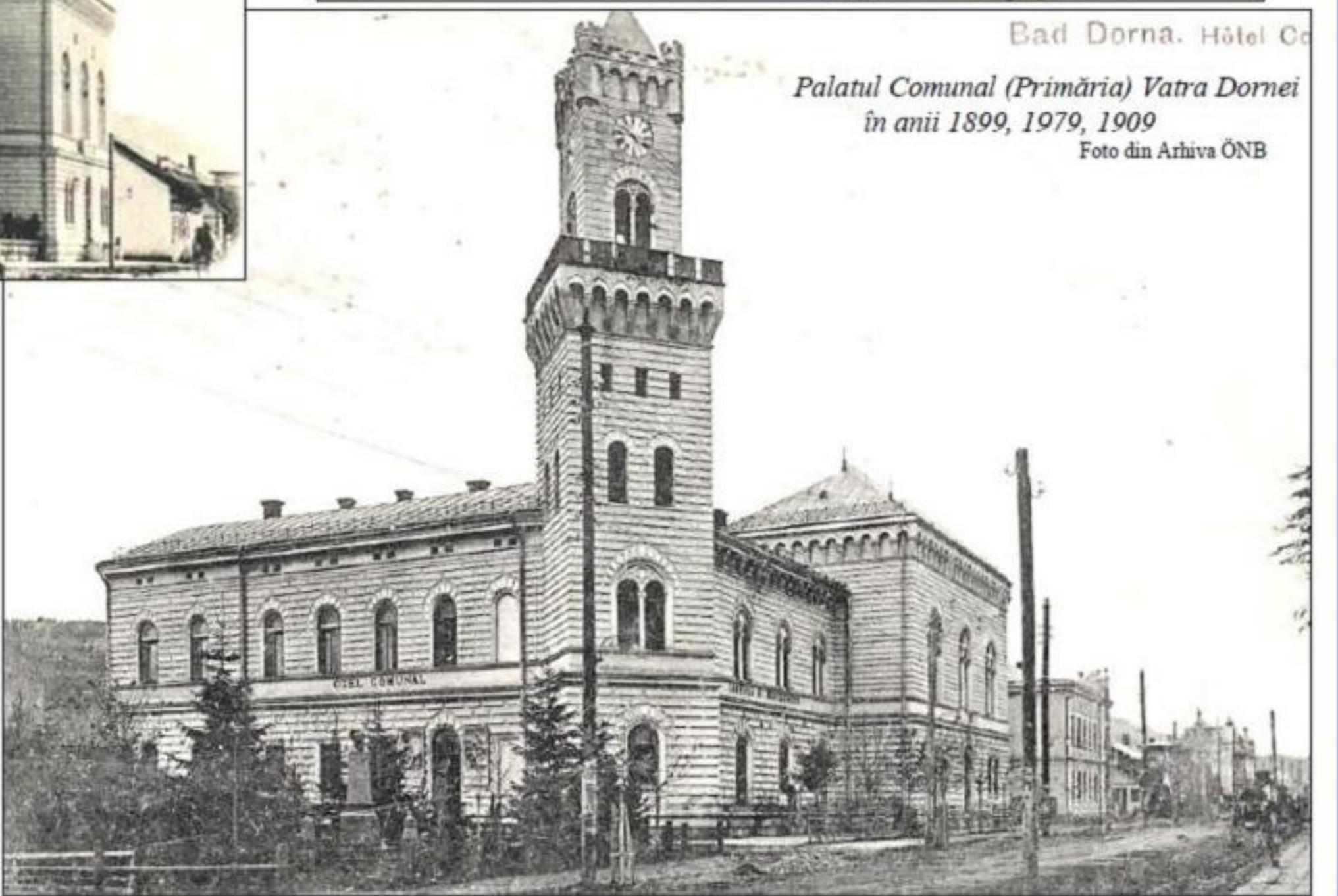
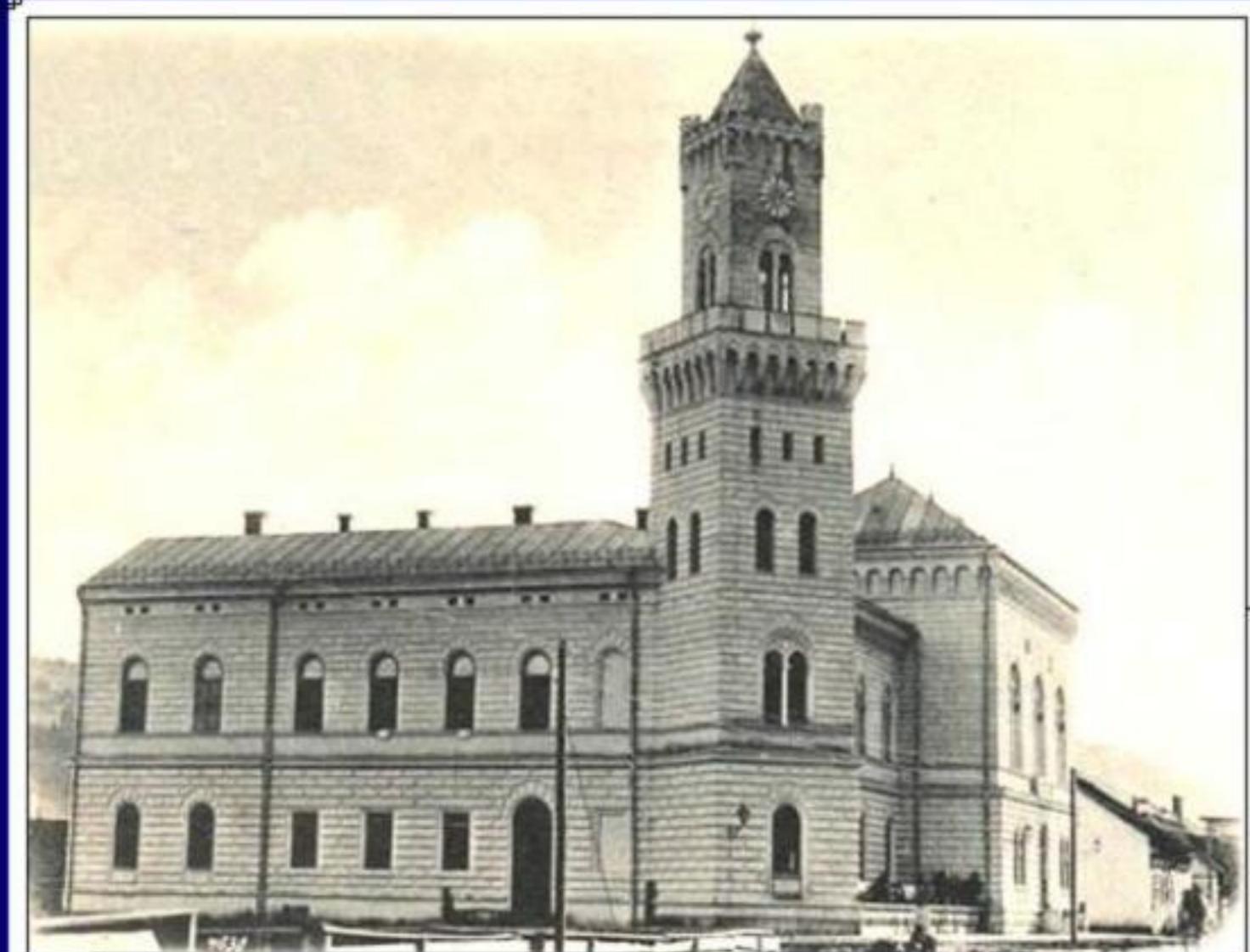
128

120

135

145

Palatul Comunal (Primăria) Vatra Dornei
în anii 1915 și 1917

Foto din Arhiva ÖNB

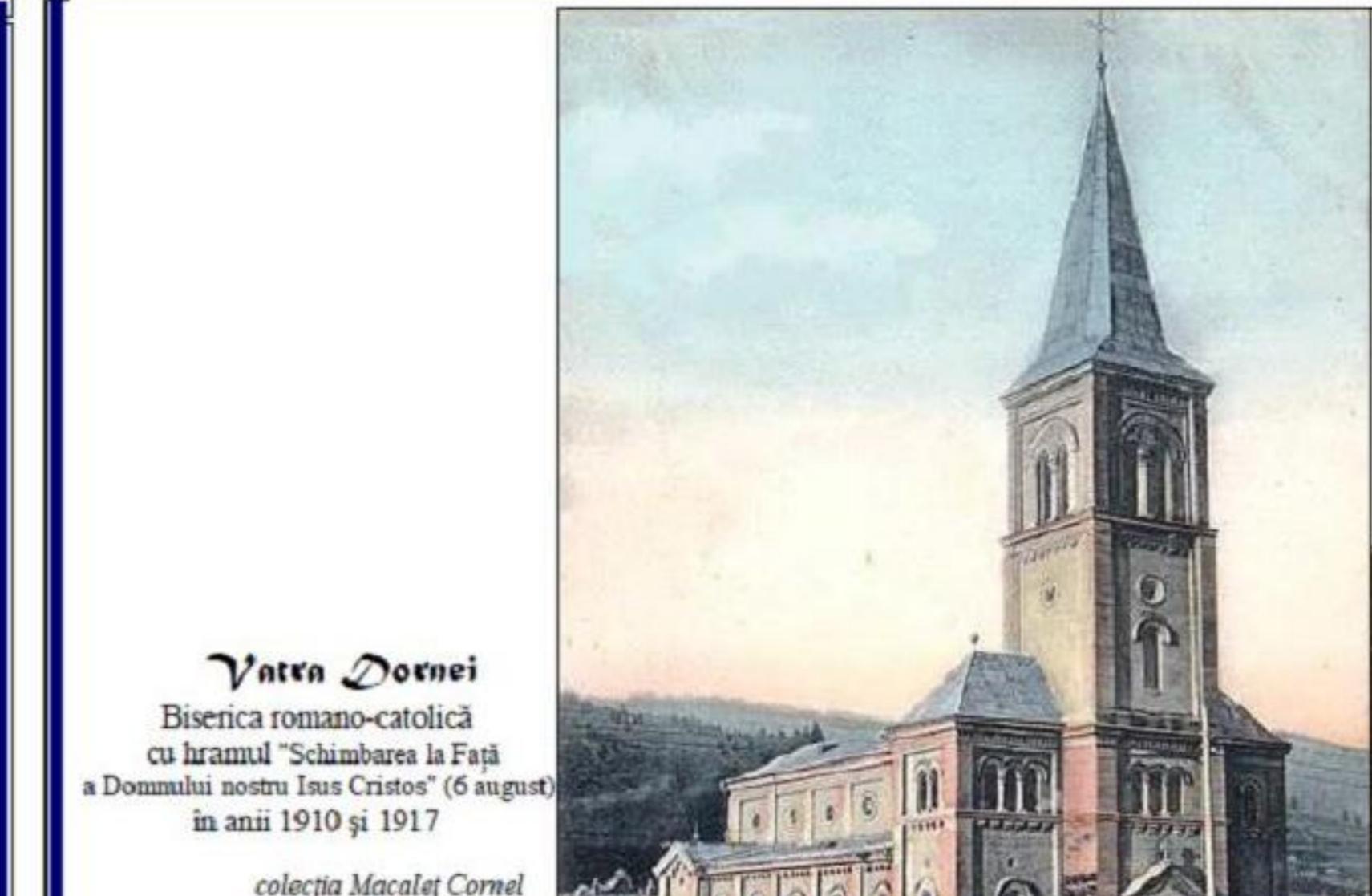
146

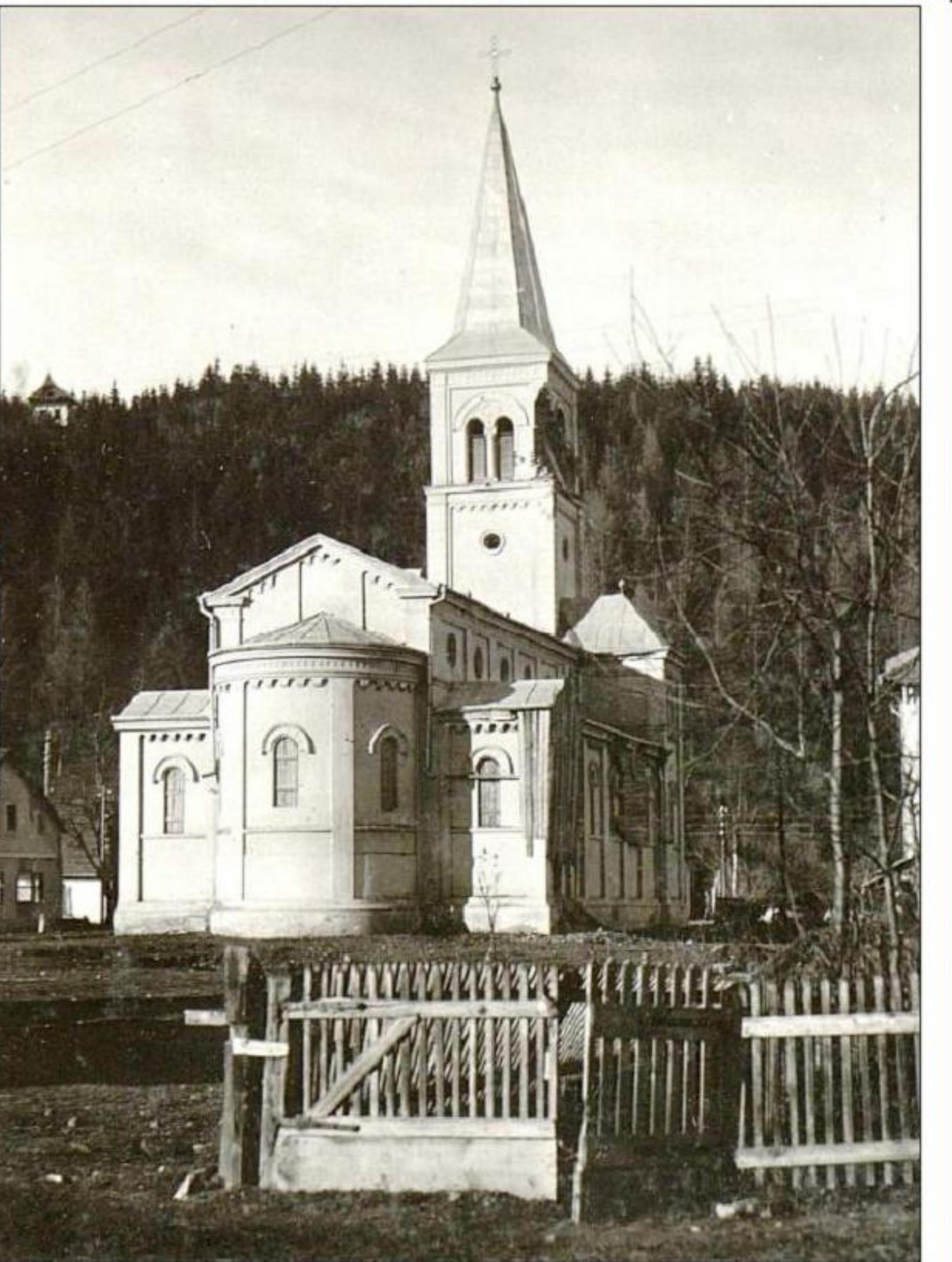
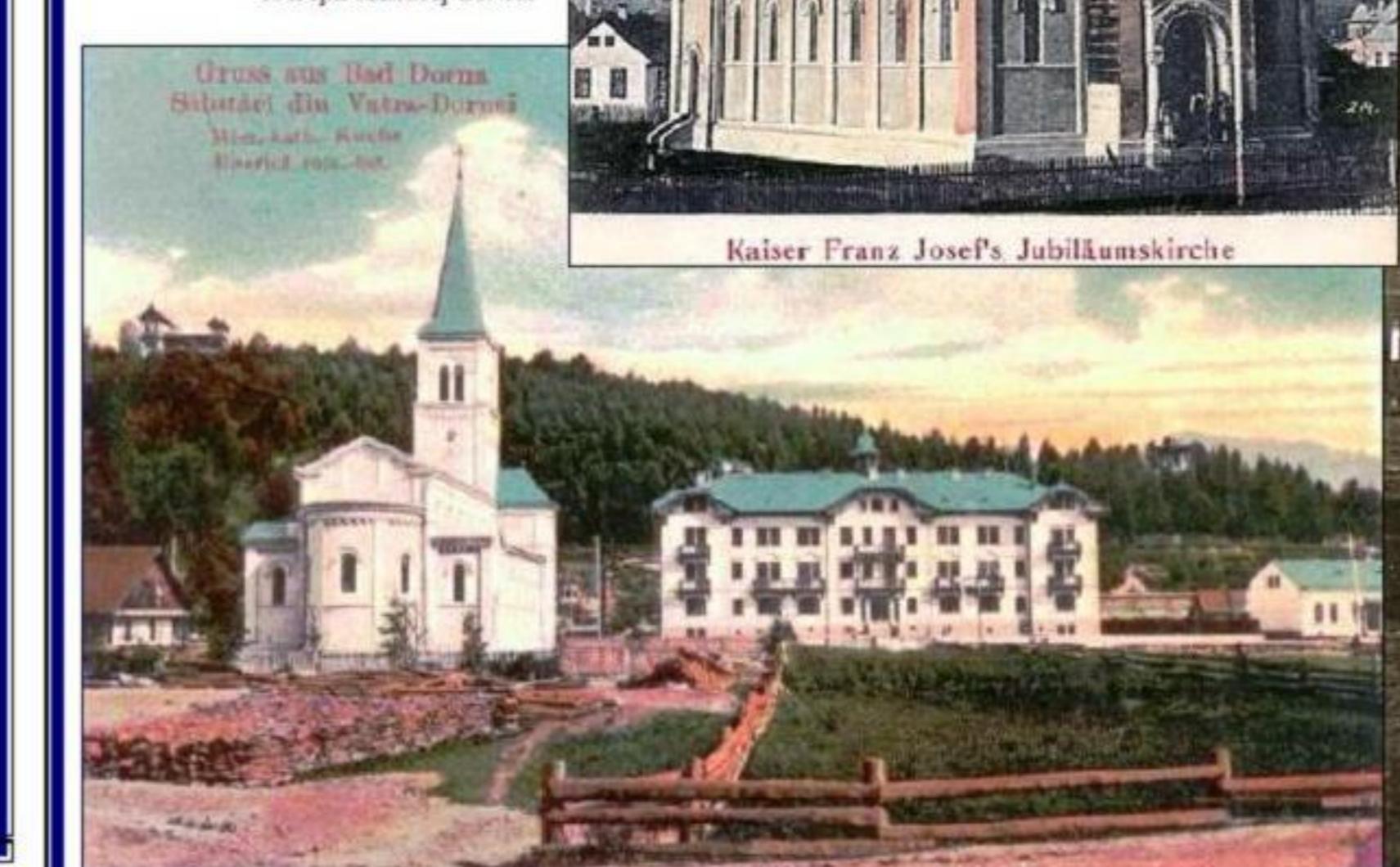
Foto din colecția Mateiciuc Alin și din Arhiva ÖNB

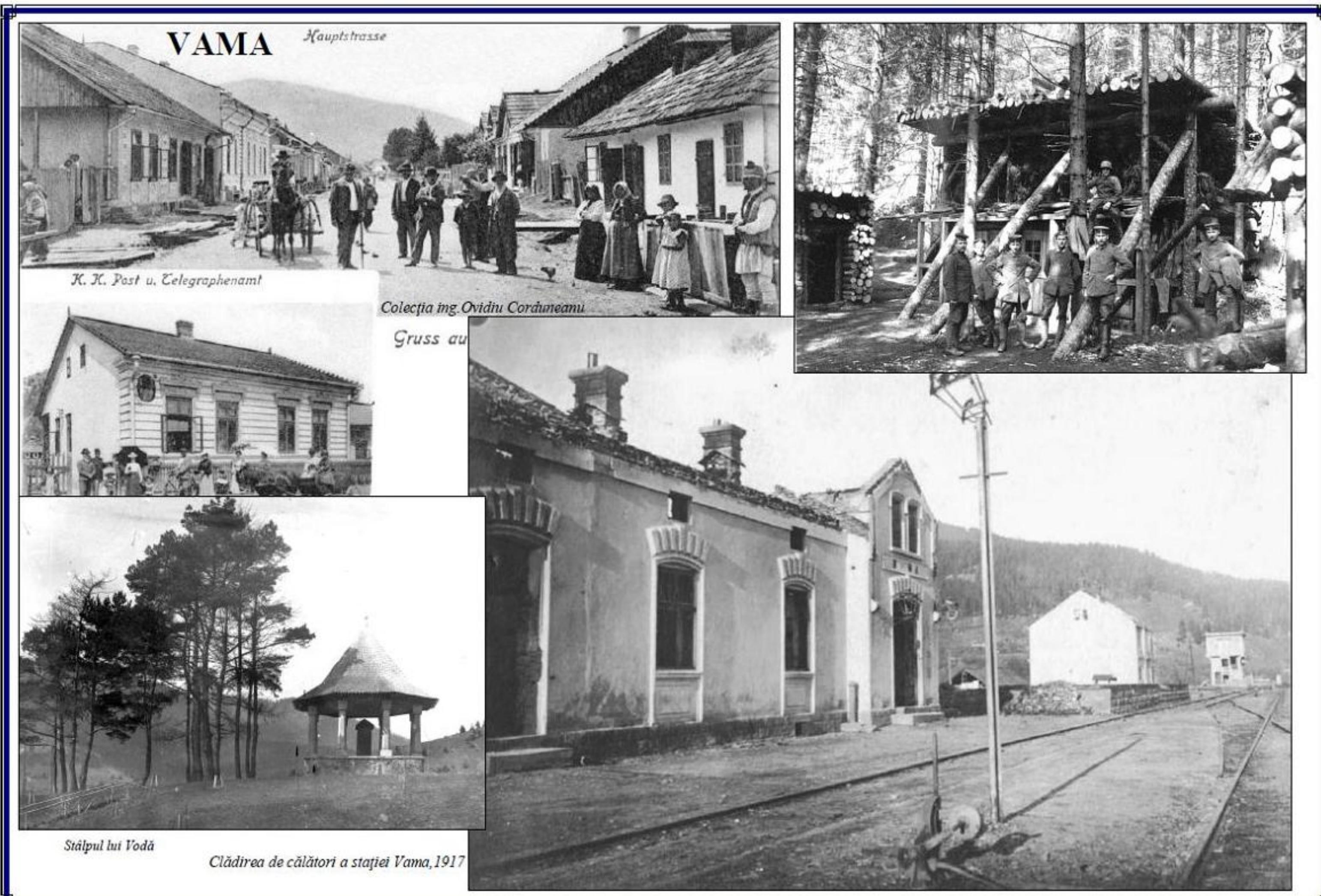
148

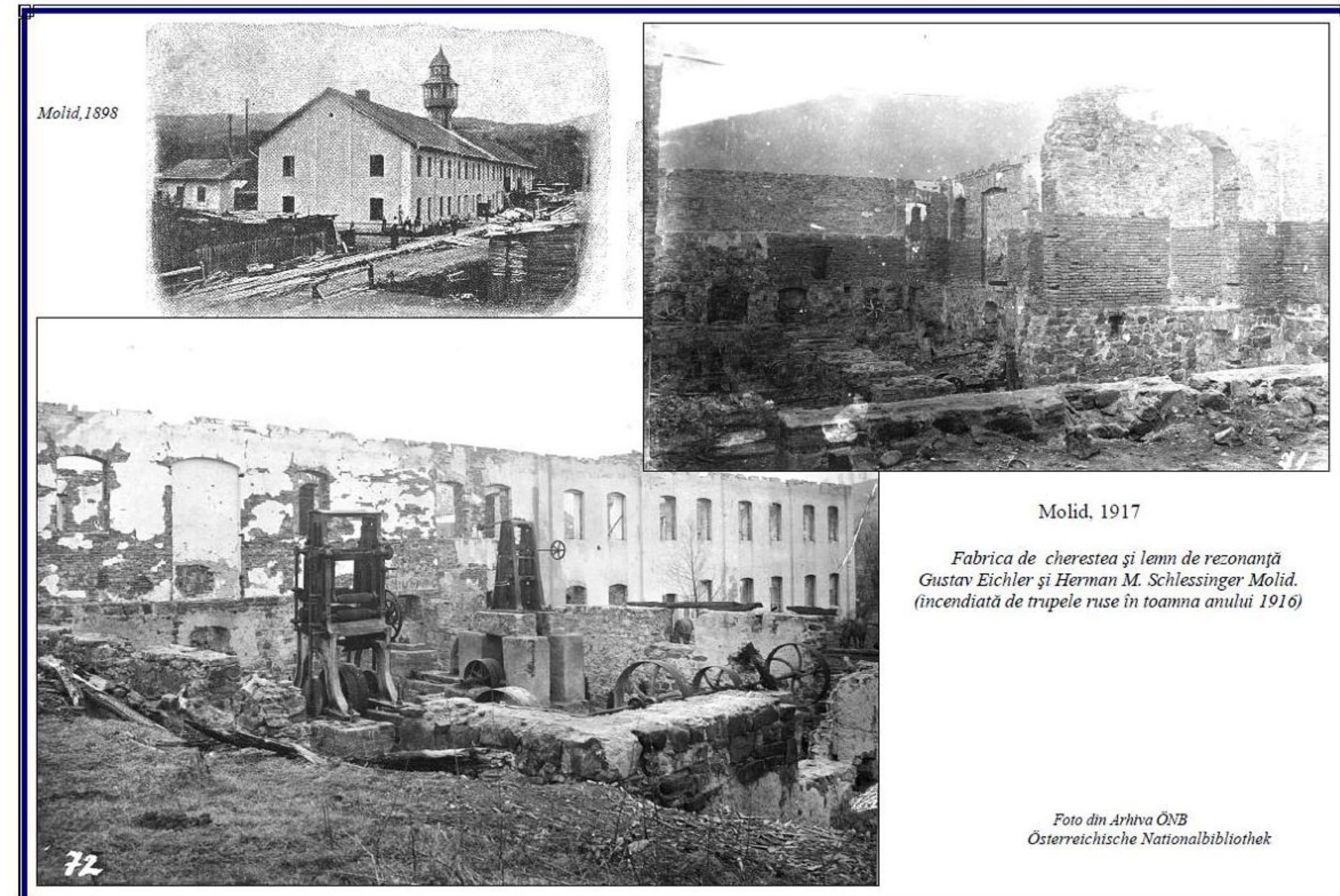
colecția Macaleț Cornel

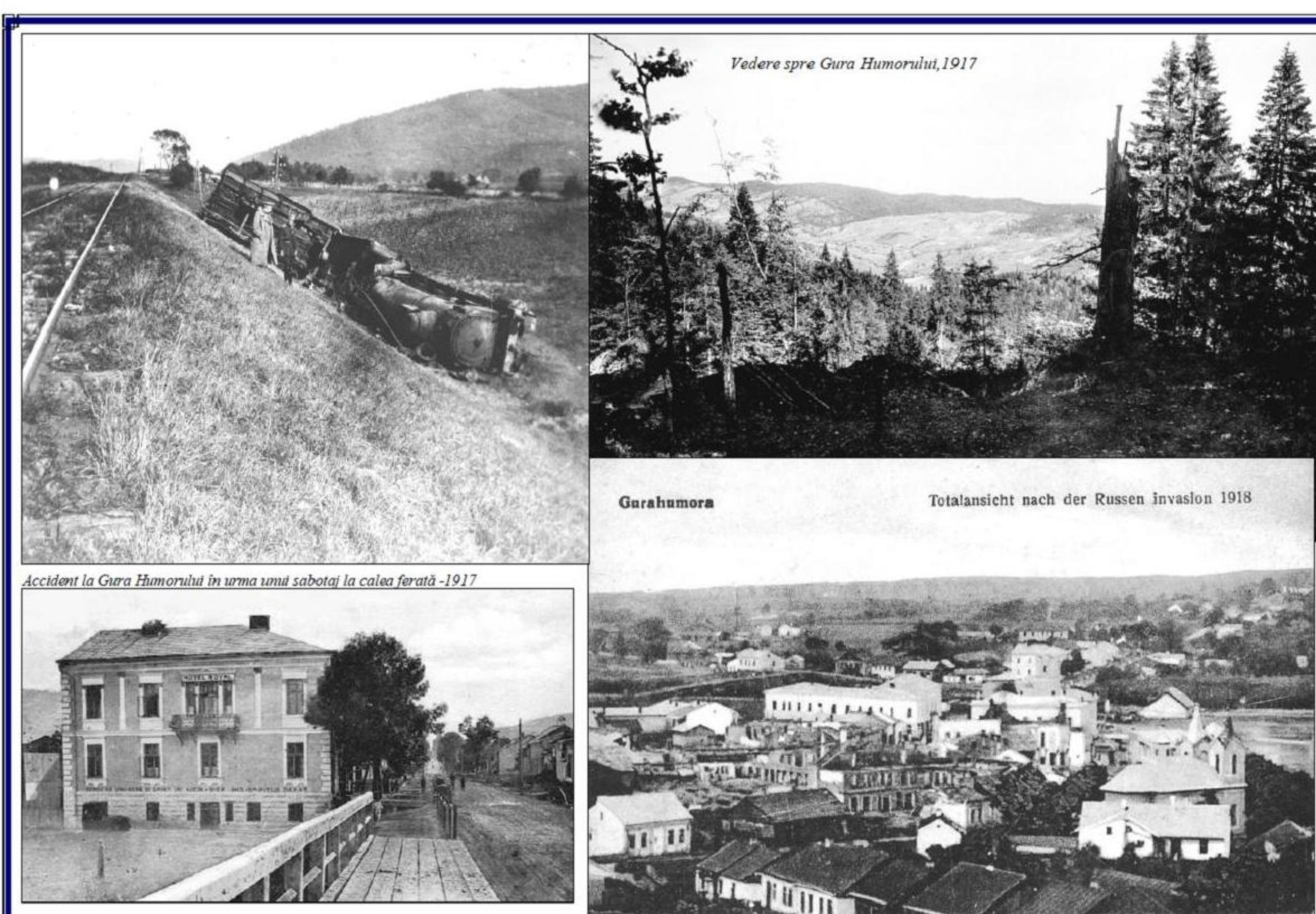
150

220

224

227

230

Foto din colecția Negri Ioan - Dârmănești

233

Rădăuți, 1917

Turnul clopotniței și clădirea stației de cale ferată

Fotografi din fondul Arhivelor Naționale ale Austriei
și Österreichische Nationalbibliothek ÖNB

241

572. Obernikow - Bukowina.

85.

Foto din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

Magazia de mărfuri din
Stația CF Vicovul de Jos

245

SATUL MARE

Arhiva ÖNB
26.01.1918

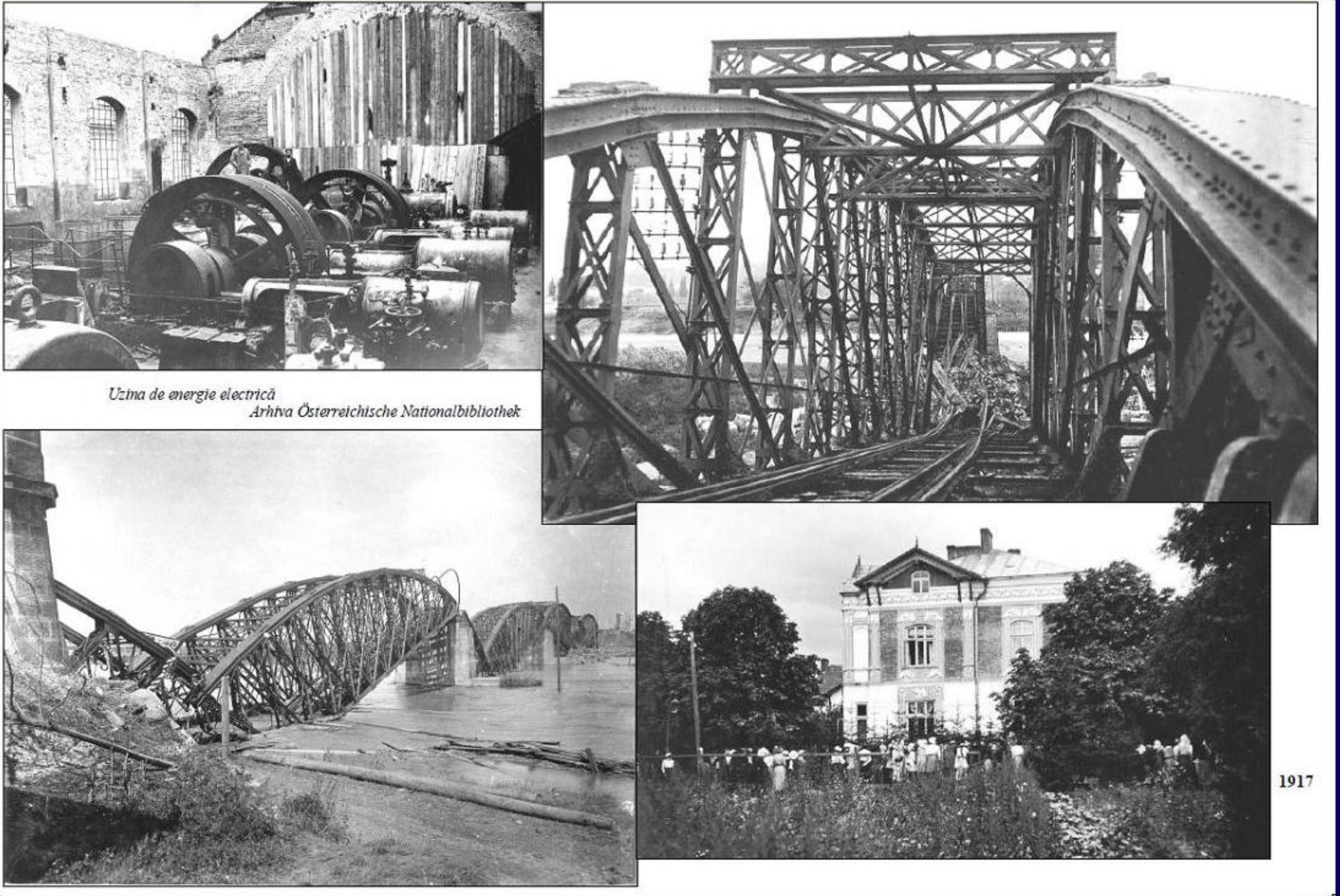

248

SOLCA

253

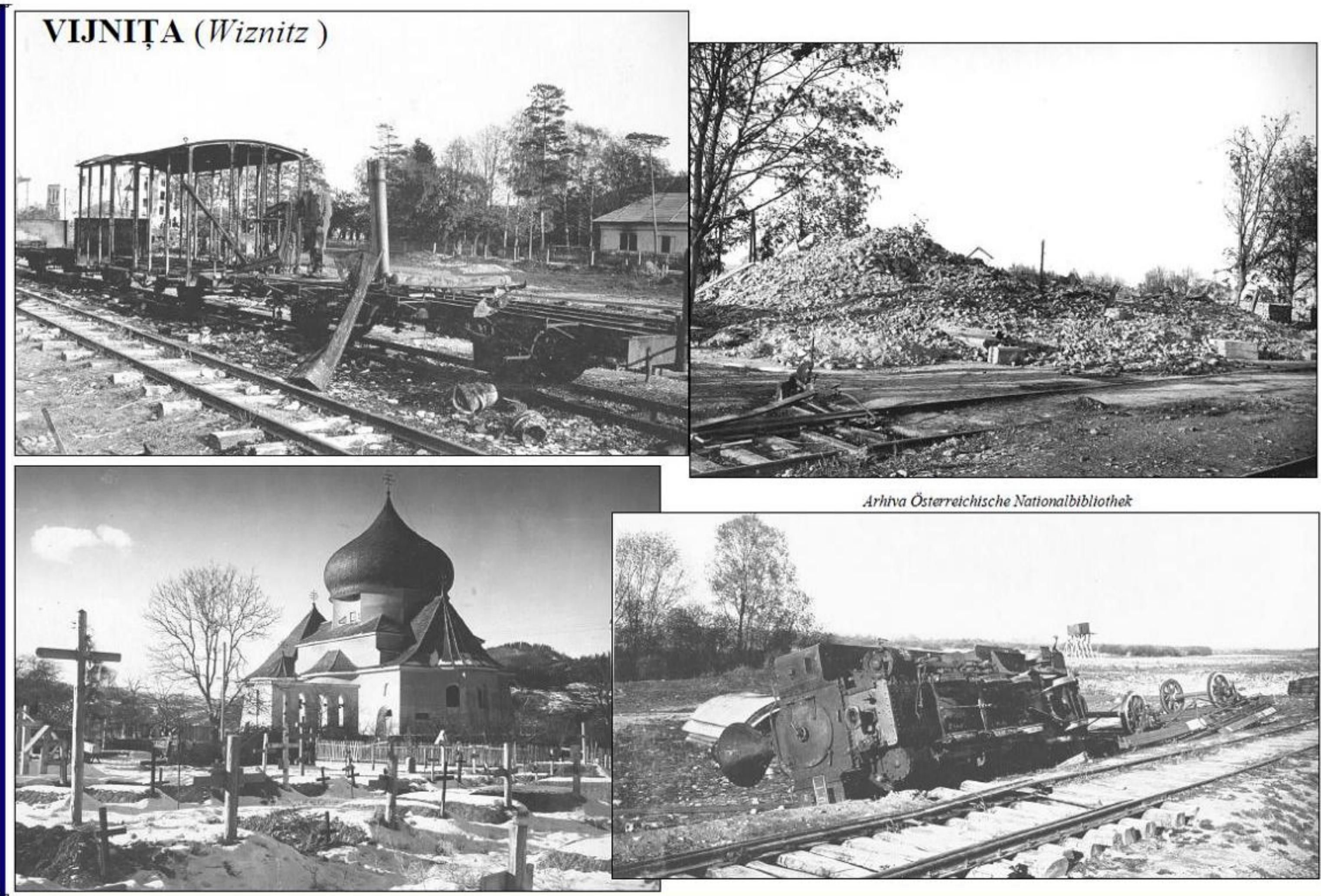
268

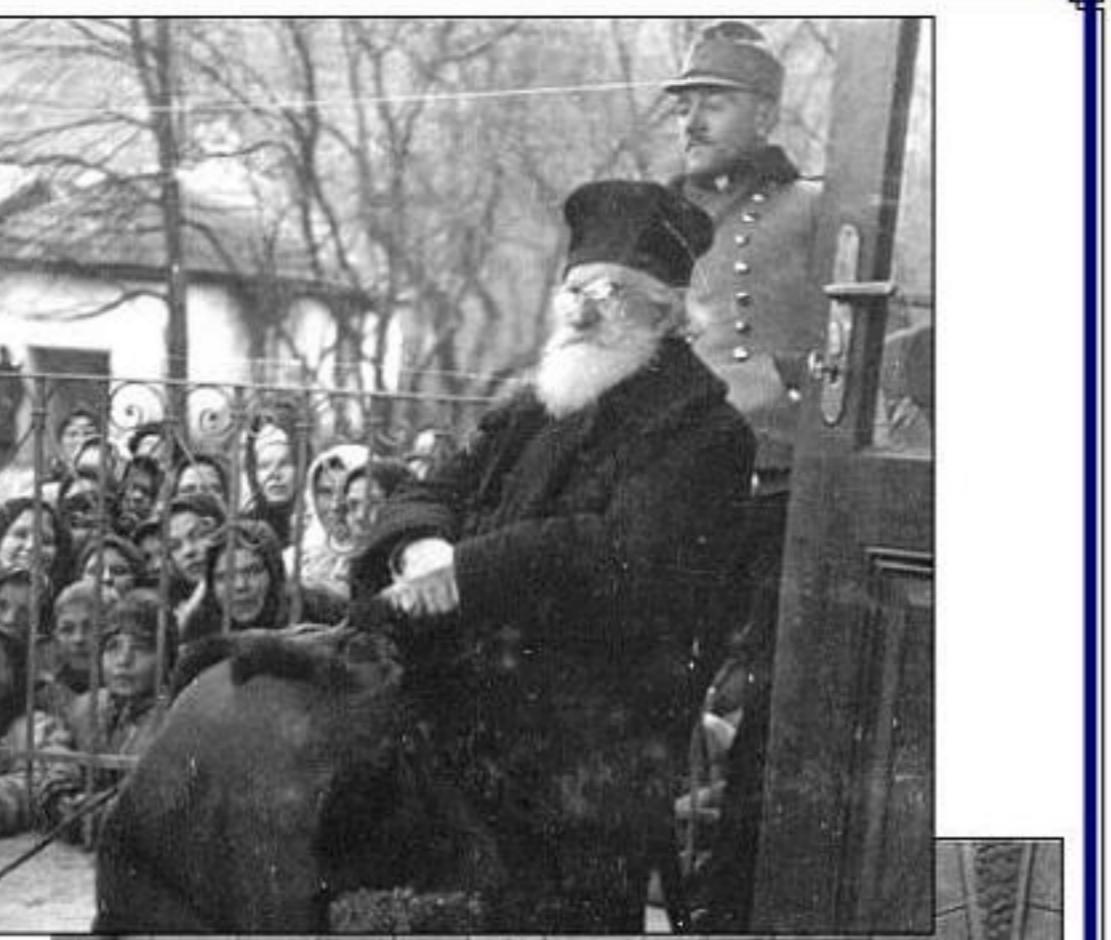
CERNĂUȚI

276

VIJNITA (Wiznitz)

287

Prinul zbor pilotat al unui avion avusese loc în 1903, fiind realizat de frajii Wright la Kitty Hawk, în Carolina de Nord, S.U.A. Pe data de 18 martie 1906, Traian Vuia devine primul om din lume care a realizat primul zbor autopulsat (fără catapulse sau alte mijloace exterioare) cu un aparat mai greu decât aerul. La 8 ani de atunci, odată cu îmbunătățirea tehnologiei, zborurile lungi devinseră posibile, avioanele constituind o armă de temut.

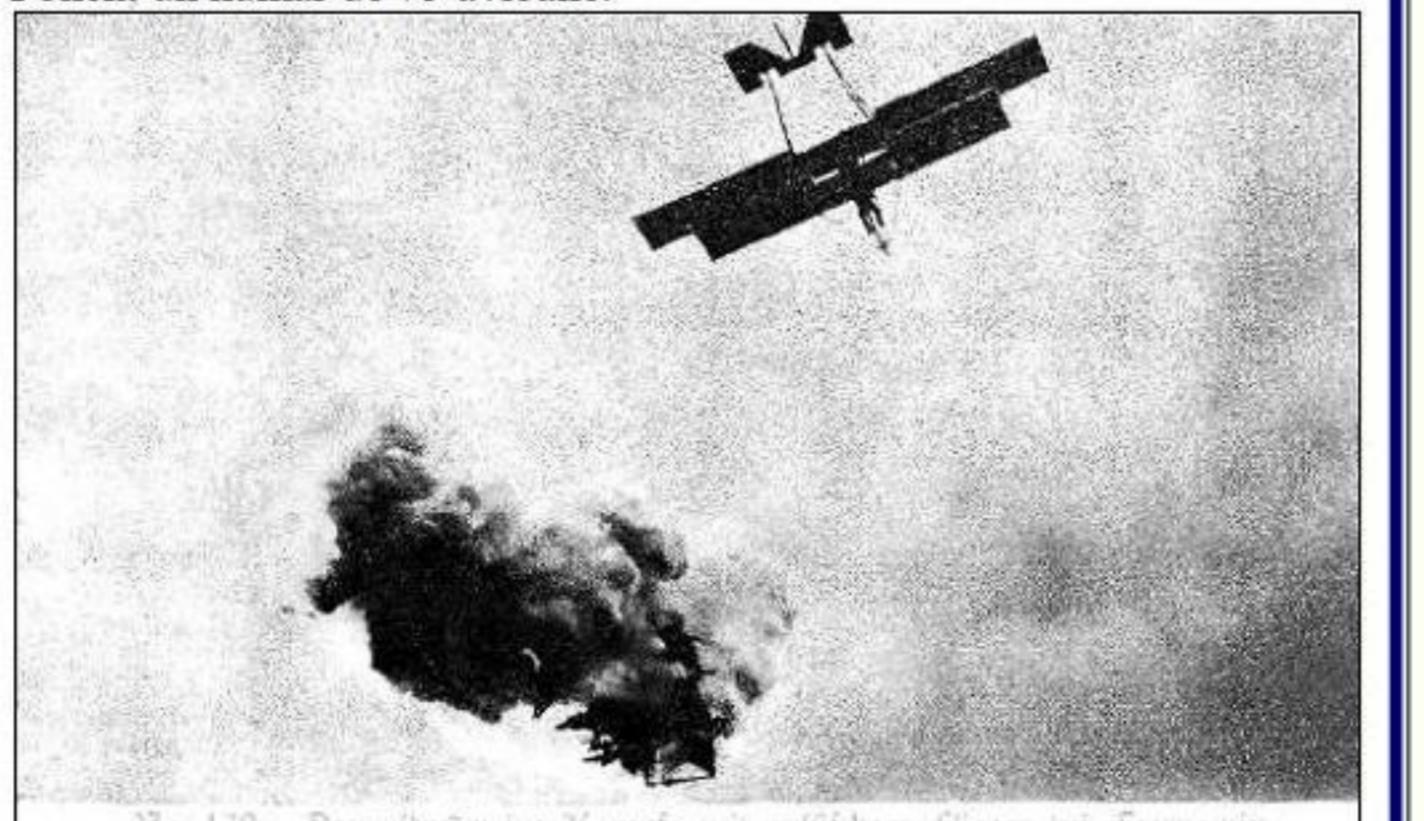
În 29 ianuarie 1916 Germania a efectuat primul raid aerian cu zeppelin deasupra Parisului. În vara anului 1916, un zeppelin care a decolat din nordul Bulgariei, aliată a Germaniei, a bombardat Bucureștiul, fiind lovită strada Covaci. Spre surpriza tuturor, a revenit și a două zi dar a fost avariat de artilleria română și s-a întors cu greu pe malul bulgăresc al Dunării. Dirijabilele s-au dovedit însă o tăntă aeriană ușoară și explozivă la propriu, circa 40 fiind doborâte în timp ce zburau deasupra Londrei, așa că armata germană a renunțat complet la utilizarea lor din cauza vulnerabilității lor în fața nou-apărutelor avioane și a armelor de foc.

Luftschiffe in der Bukowina über Czernowitz

La 5 octombrie 1914, în vecinătatea orașului Reims, un avion german este doborât de unul francez, aceasta fiind prima luptă aeriană din istorie.

Din acest moment, duelurile aeriene se multiplică, fapt ce contribuie la dezvoltarea mitralierei sincronizate. Aviatorii încep să fie considerați cavaleri ai aerului, unii dintre aceștia ajung eroi cunoscuți prin victoriile reputate. Astfel, germanul Manfred von Richthofen, mai cunoscut ca și *Baronul roșu*, a doborât 80 de avioane inamice, iar francezul René Paul Fonck, un număr de 75 avioane.

Ro. 170. Doppeldecker im Kampfe mit eindicken Flieger bei Czernowitz.

La intrarea României în război împotriva Austro-Ungariei la 14/27-15/28 august 1916, Corpul de Aviație Român avea în serviciu 44 de avioane, 97 de piloți și 84 de observatori aeriini. Fiecare din cele 4 armate române au primit câte un grup aerian. Aviatorii au executat în prima parte a campaniei misiuni de recunoaștere și bombardament pe frontul de nord-vest din Transilvania și pe cel sudic.

În ziua de 16 septembrie 1916, echipajul format din locotenentul pilot Panait Colet și sergentul observator Ioan Gruia aflat la bordul unui F.40 a doborât într-o luptă aeriană, desfășurată în apropiere de localitatea Slobozia din sudul României, primul avion german.

Între 1916-1917, România a achiziționat din Franță și Marea Britanie 322 de avioane de vânătoare Nieuport tipurile 11, 12, 17, 19, 21, 23 și 28; recunoaștere și bombardament ușor - Farman tip 40 și 46; Sopwith Strutter, Caudron G.4 – bimotoare de recunoaștere îndepărțată și de bombardament dar și modelul Breguet-Michelin, de bombardament.

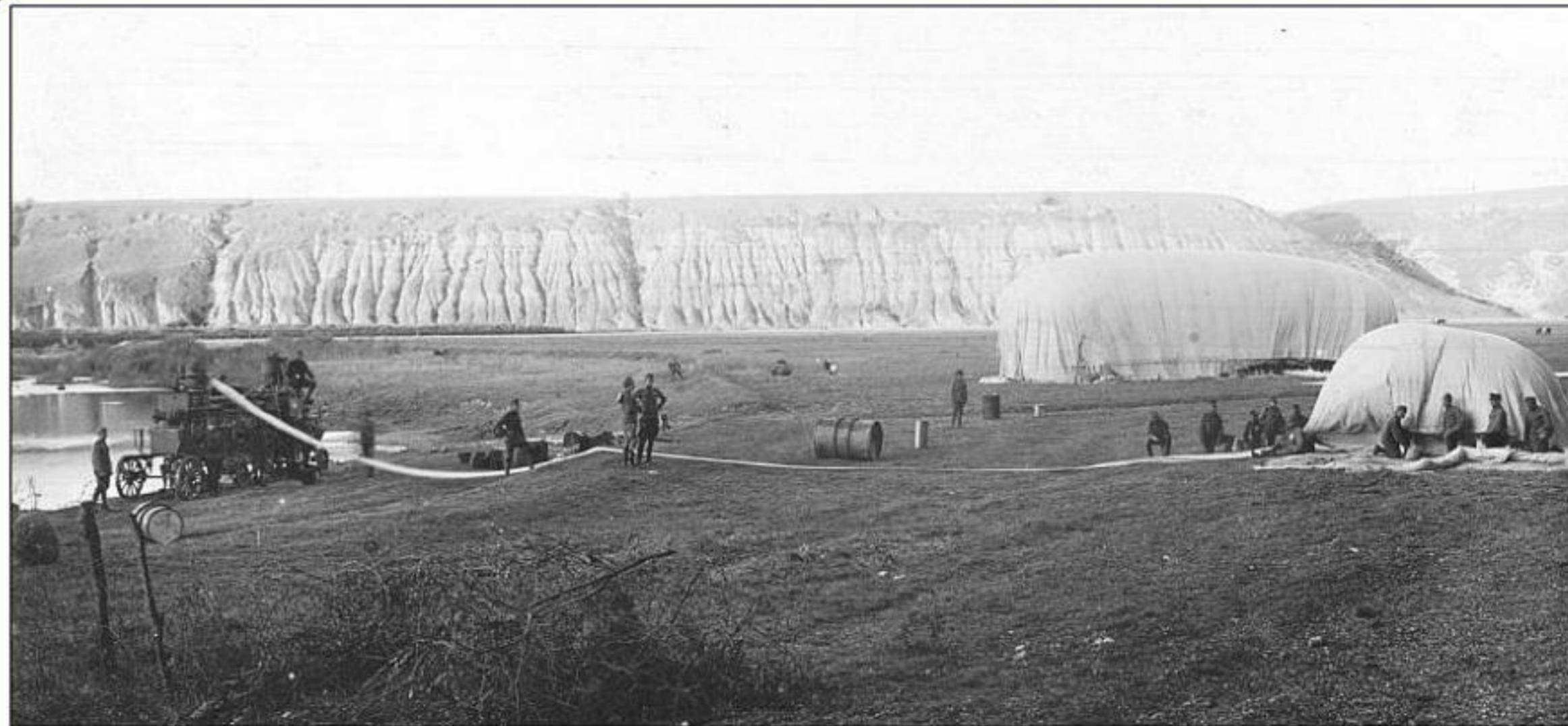
ZASTAVNA

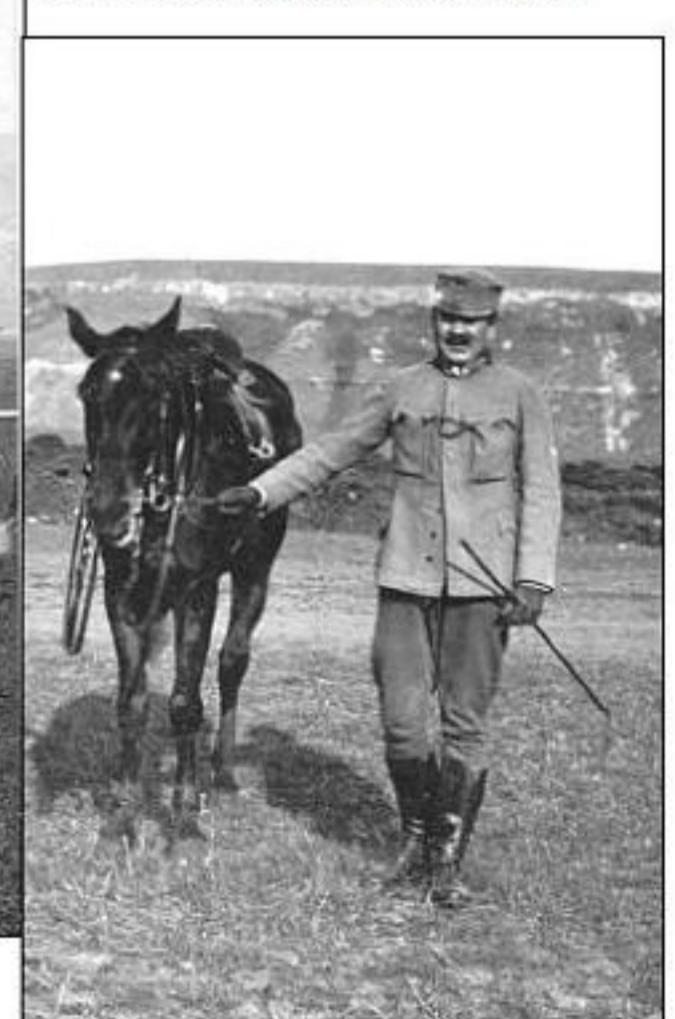
Activitate de transport și de aprovizionare în gara Zastava, 1917

Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

291

Oberstleutnant
Maximilian Freiherr von Pitreich

Baza Dorosăuți,
1915

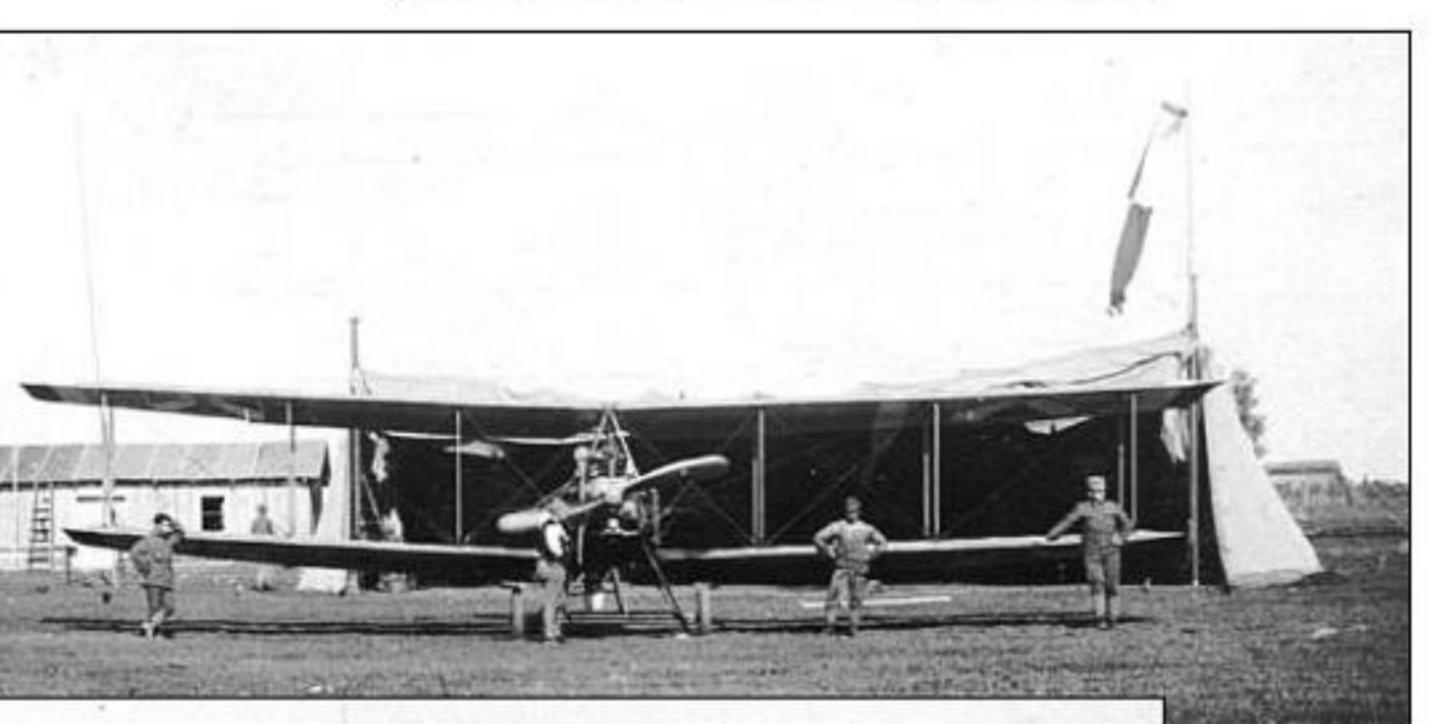
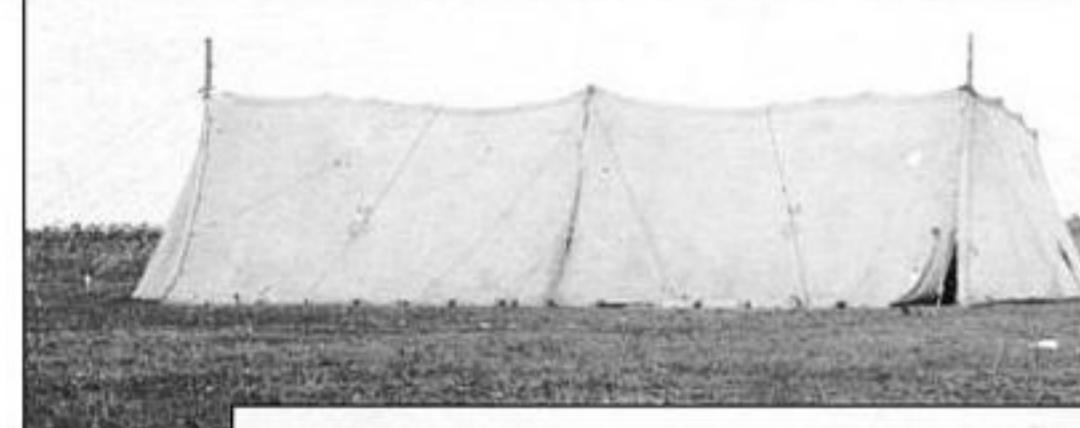
Foto: Arhivele de
Război ale Austriei
Österreichisch
Nationalbibliothek

Bucovina, anul 1916

Baza aeriană de la Zastavna (Заславна, Zastawna)

(foto din arhivele Österreichischen Nationalbibliothek)

302.

310.

Coloană militară în Bucovina (Poiana Stampei), iarna anului 1914-1915

Transportul auto oferă posibilitatea încărcării mărfui direct de la punctul de expediere și descărcarea ei direct la punctul de destinație, fără a fi necesare transbordări și manipulații suplimentare. Mijloacele de transport auto se deplasează cu viteze relativ mari, urmare a vitezei comerciale ridicate dar și a simplificării operațiunilor tehnologice de încărcare și descărcare. Ele se pot pregăti rapid și ușor în vederea efectuării transportului, necesitând cheltuieli reduse în acest scop.

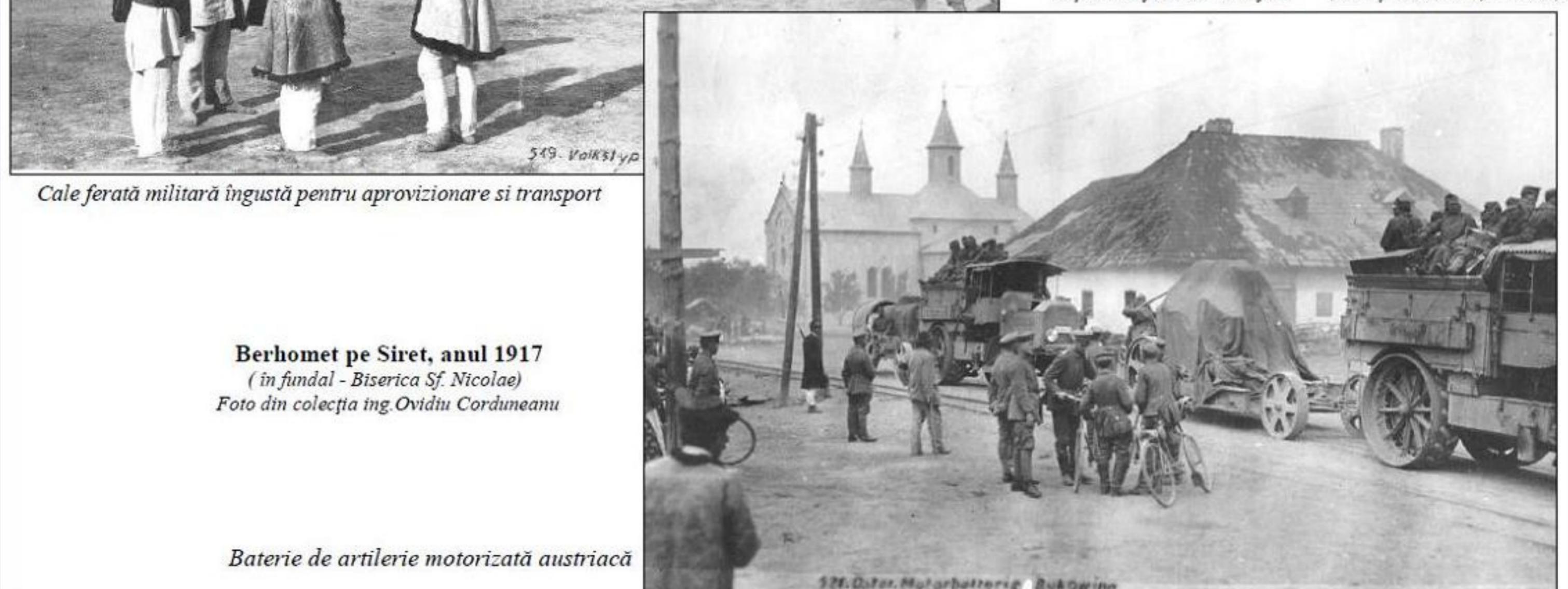
315

Cale ferată militară îngustă pentru aprovizionare și transport

Locomotive austro-ungare refugiate în 1915, pe teritoriul României stația CF de frontieră - Burdujeni. (Ilustrație Română, Nr.1/1915).

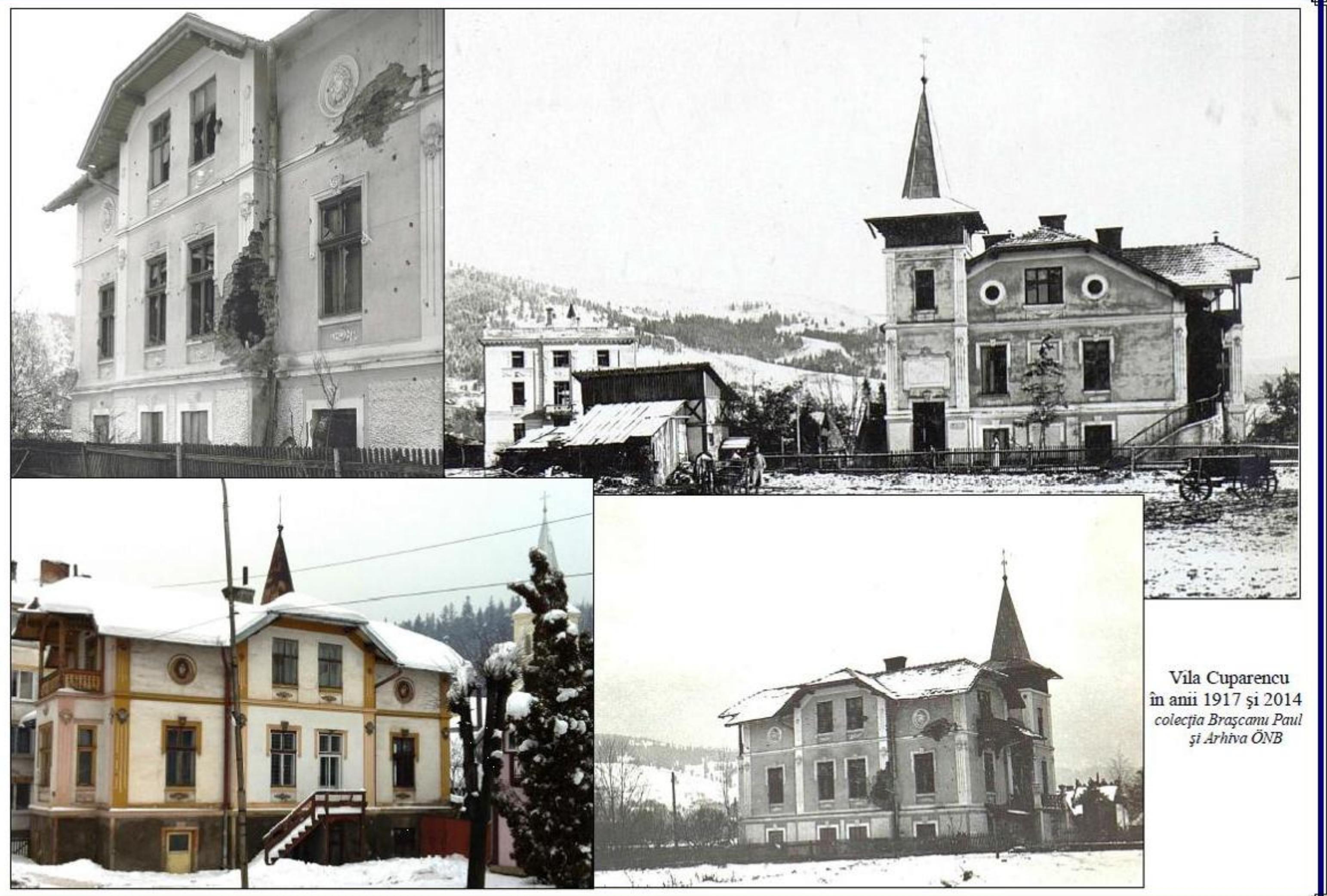
Berhomet pe Siret, anul 1917

(în fundal - Biserica Sf. Nicolae)
Foto din colecția ing. Ovidiu Corduneanu

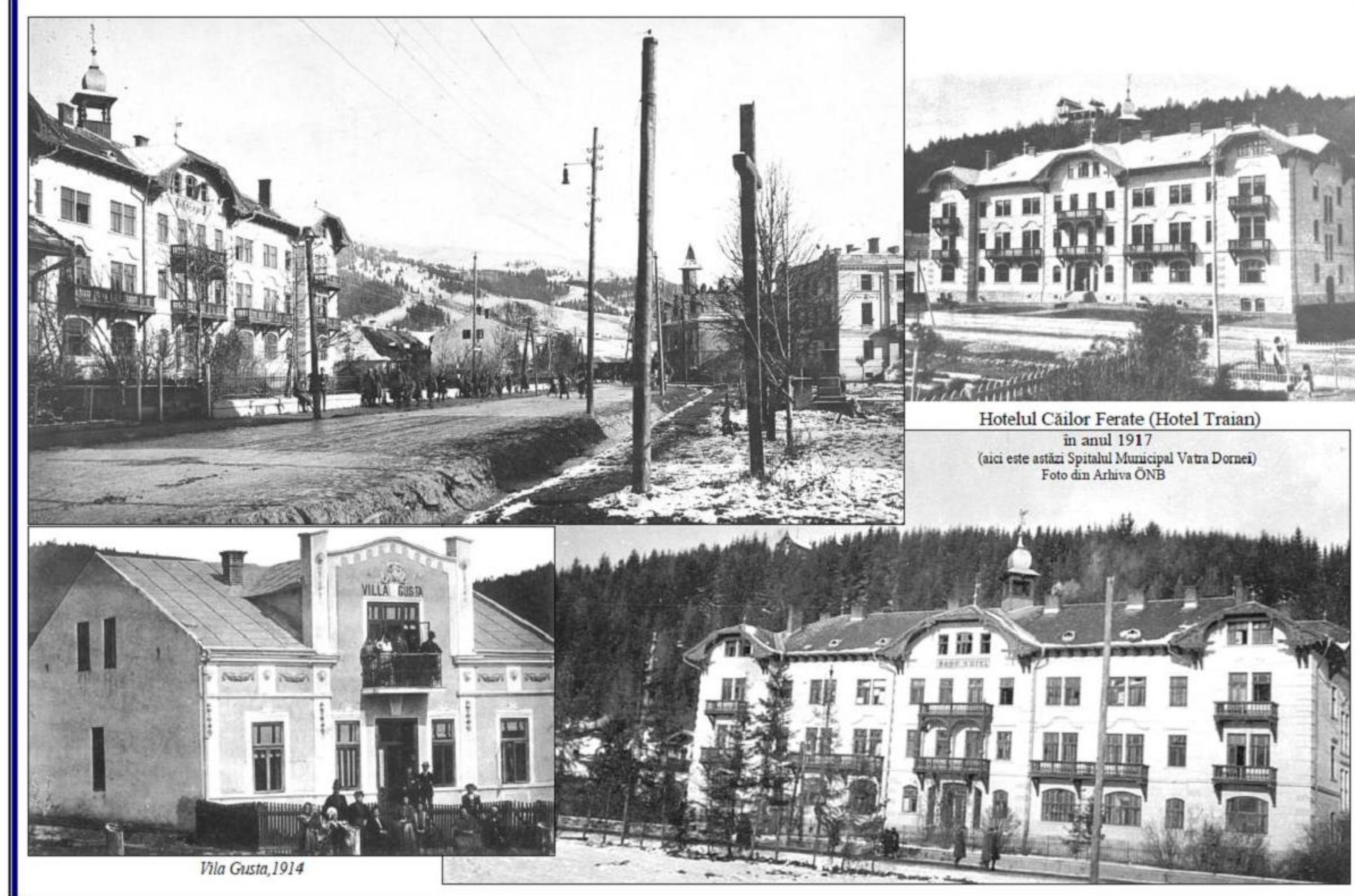
Baterie de artillerie motorizată austriacă

92. Div. Motorbatterie - Bukovina

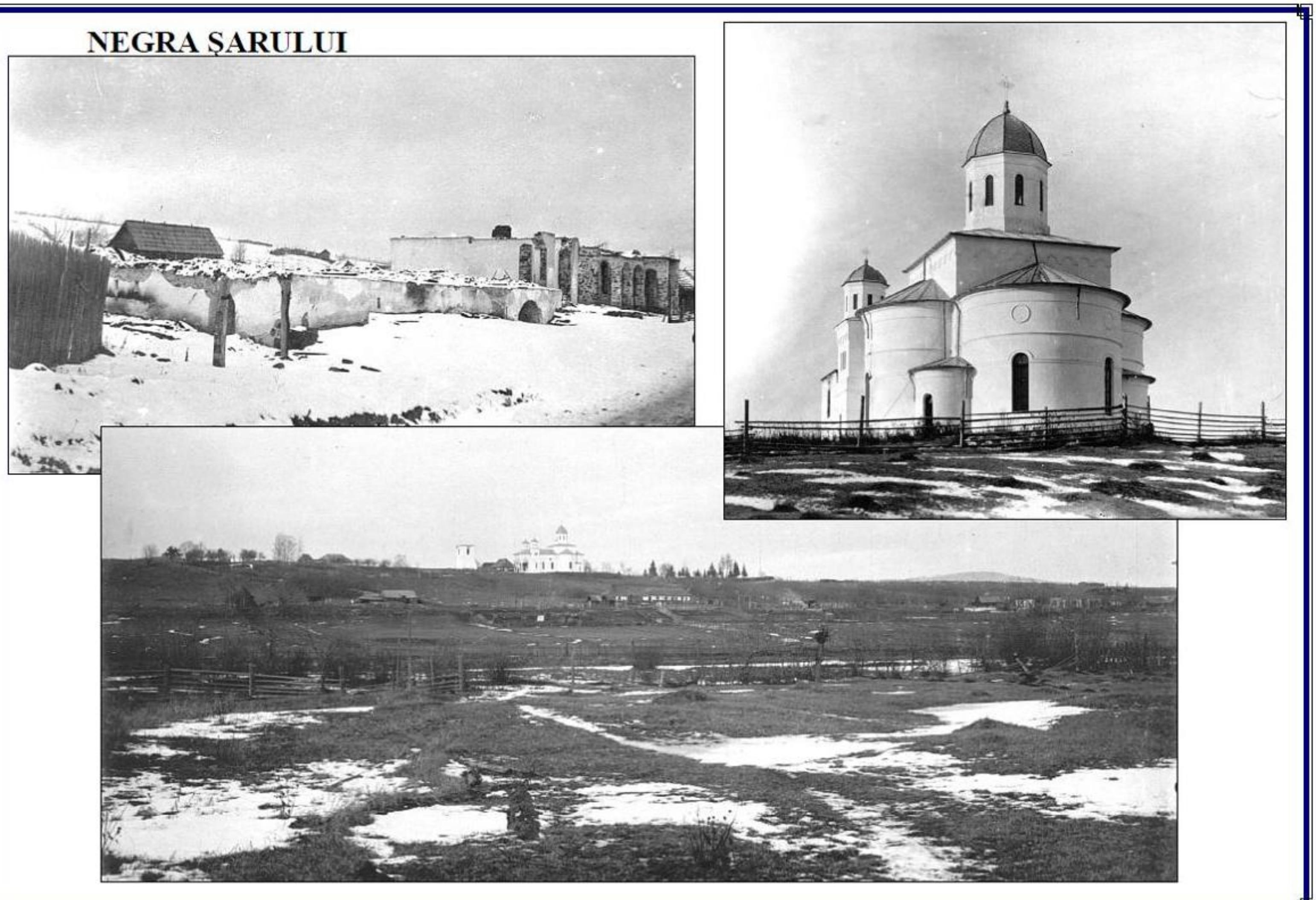
319

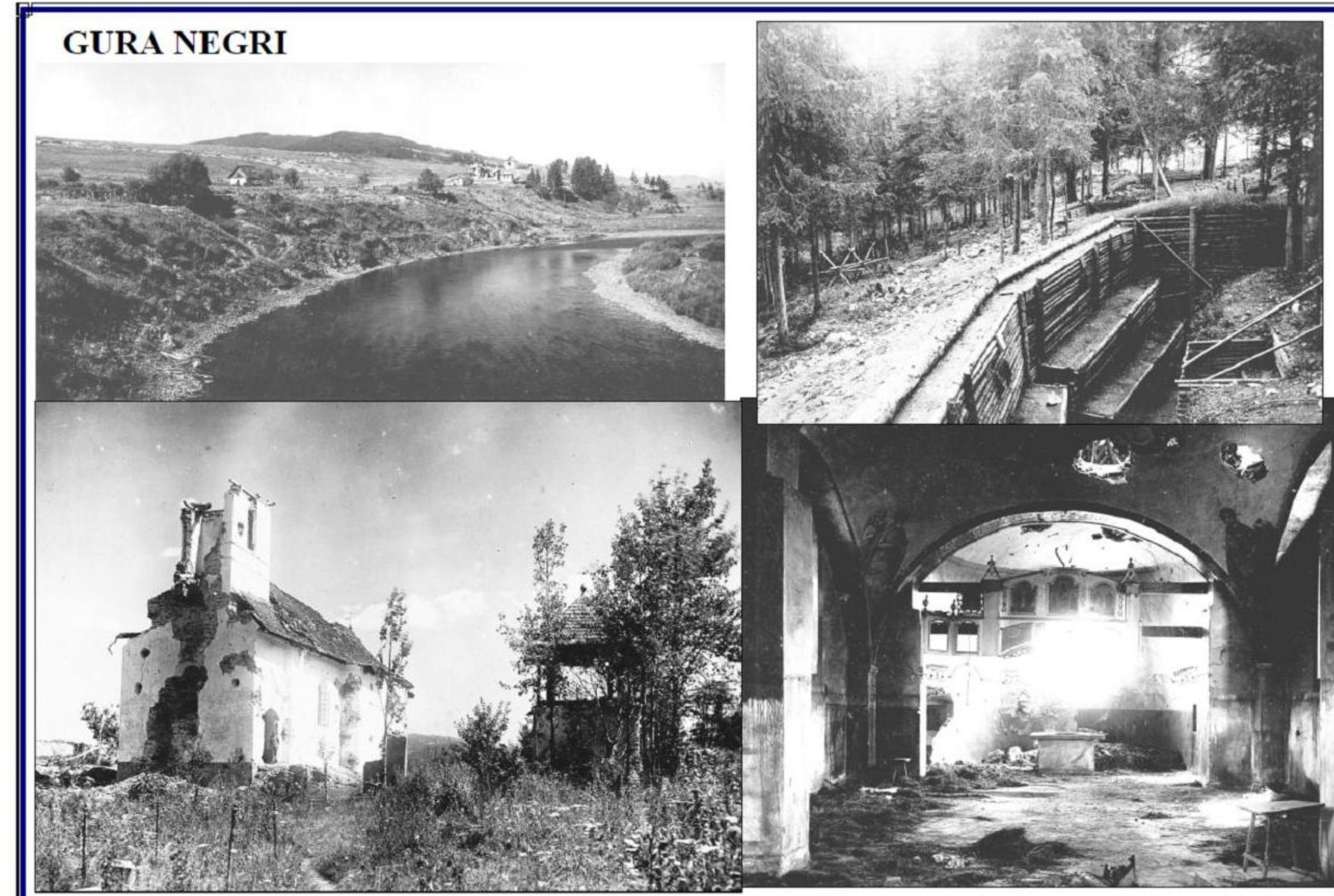
151

152

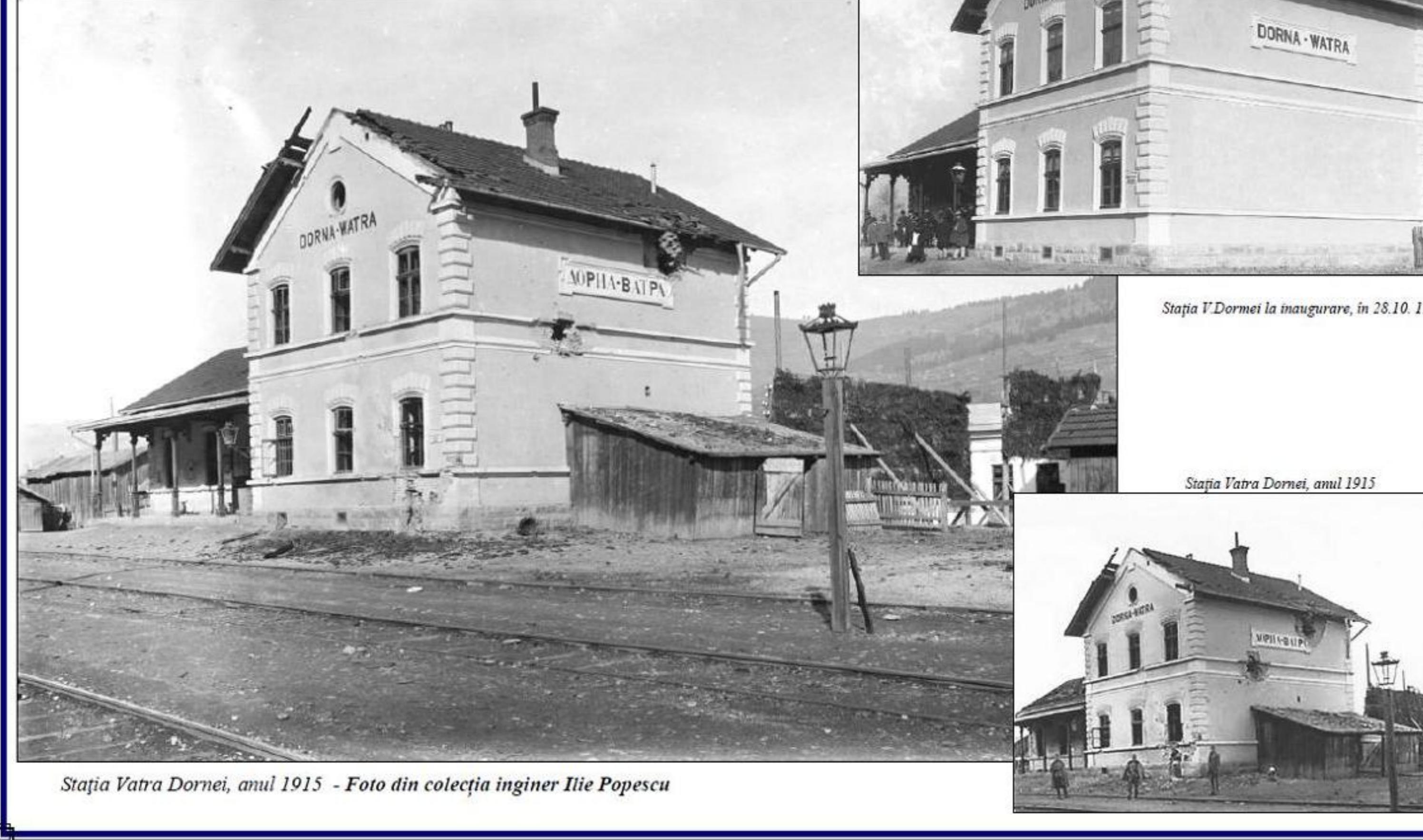

NEGRA ȘARULUI

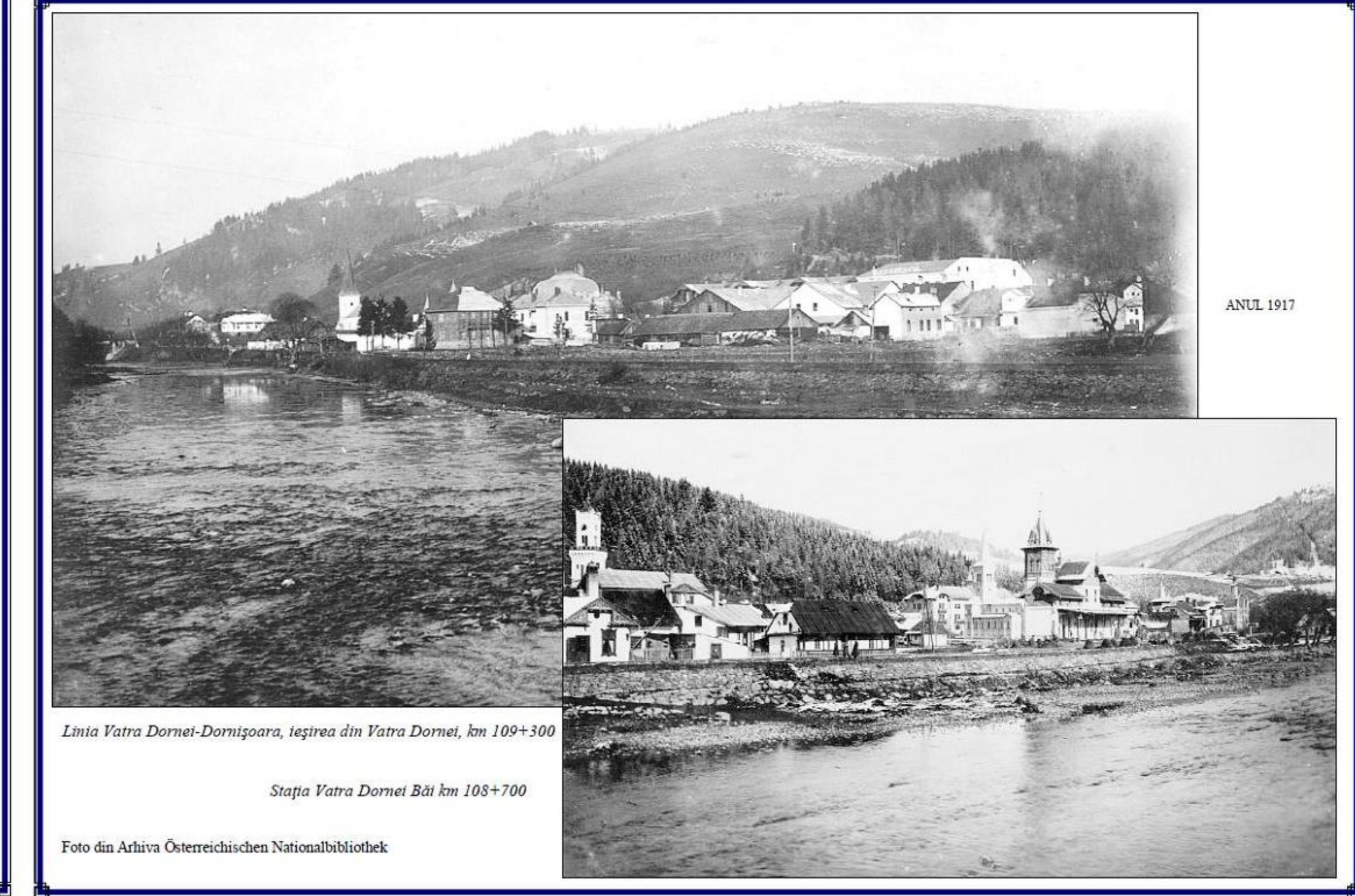

GURA NEGRI

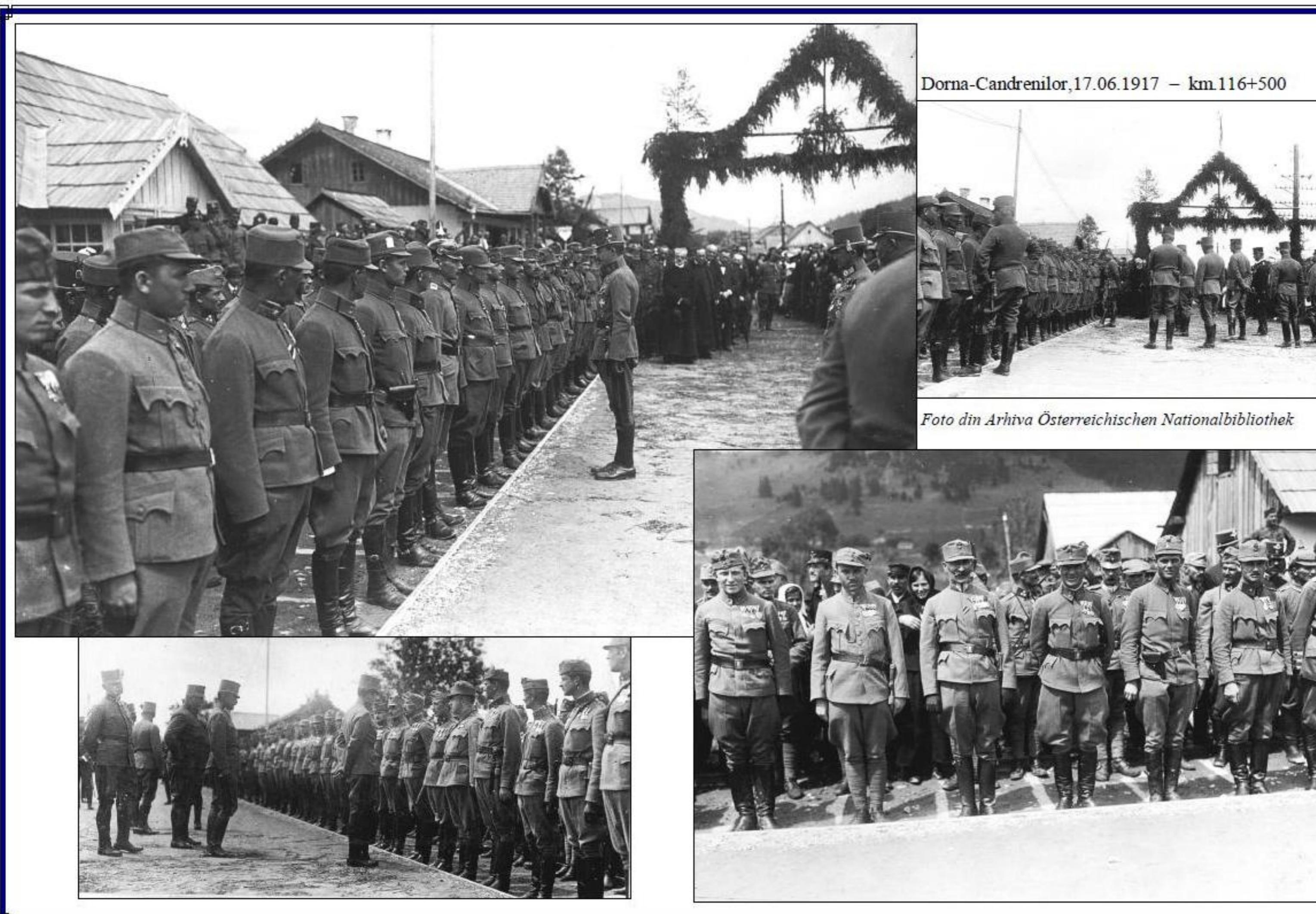
Stațiile și haltele de cale ferată care au funcționat pe acest traseu sunt următoarele: Vatra Dornei, Vatra Dornei Băi, Vatra Dornei Ferăstrău (Dorna-Watra Säge), Roșu, Cândreni, Floreni, Podul Coșnei (Coșna P.O.), Poiana Stampei, Dorna (Burcut) Sauerbrunn, Dornatal (redenumită ulterior Dorna Völgy / Helgei, apoi Dornișoara). Iată și câteva fotografii de atunci:

329

334

338

341

CRUCEA

67

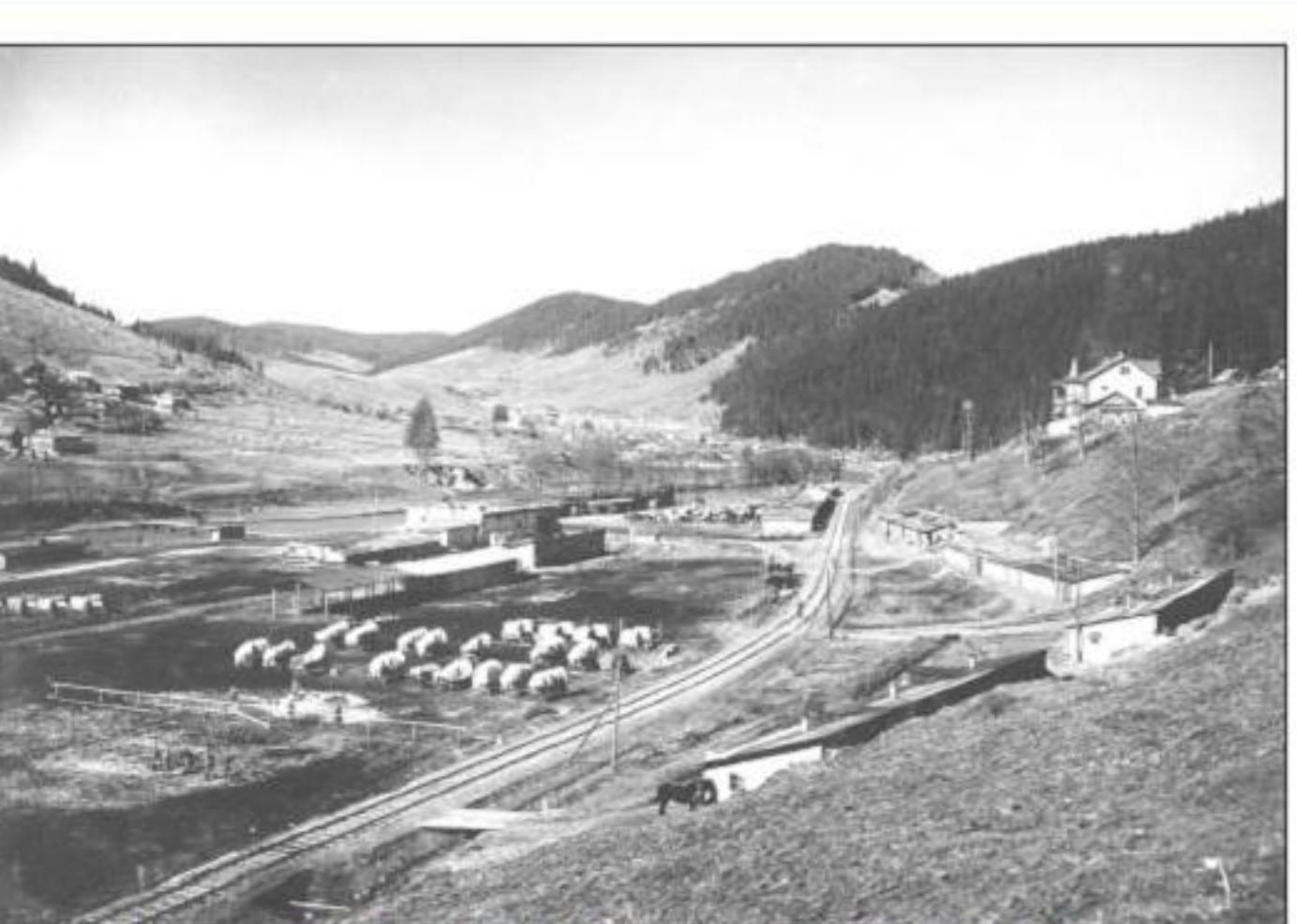
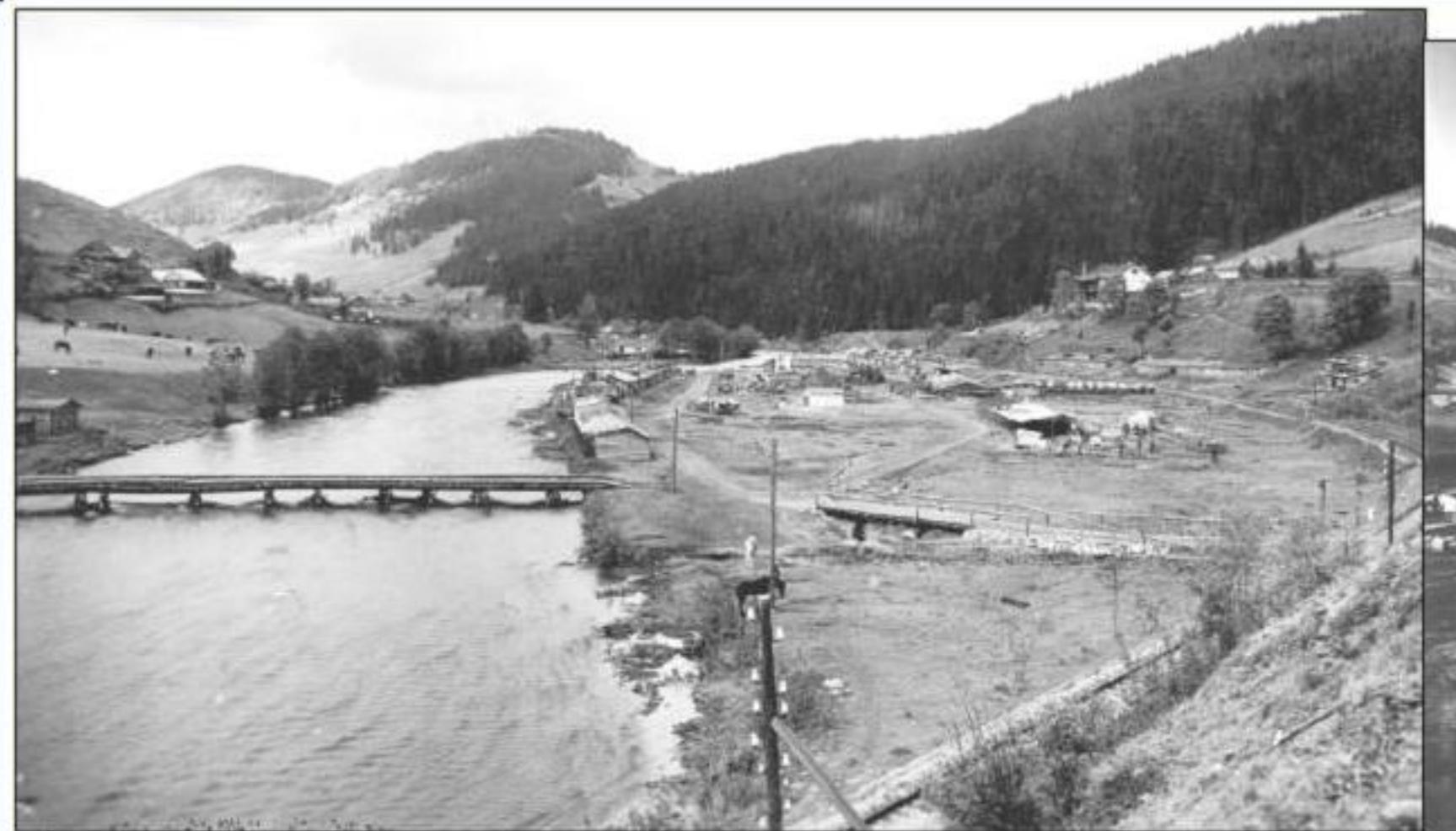
68

66

Foto din Arhiva ÖNB - Österreichische Nationalbibliothek

Iacobeni, vedere spre hamul Hajul și tabăra militară - 1916/1917 - Foto din Arhiva ÖNB

Winterlandschaft in den Karpathen.

174

166

Biserica romano-catolică (evangelică) din Iacobeni

Biserica ortodoxă din lemn (1818) cu hramul « Sf. Gheorghe »

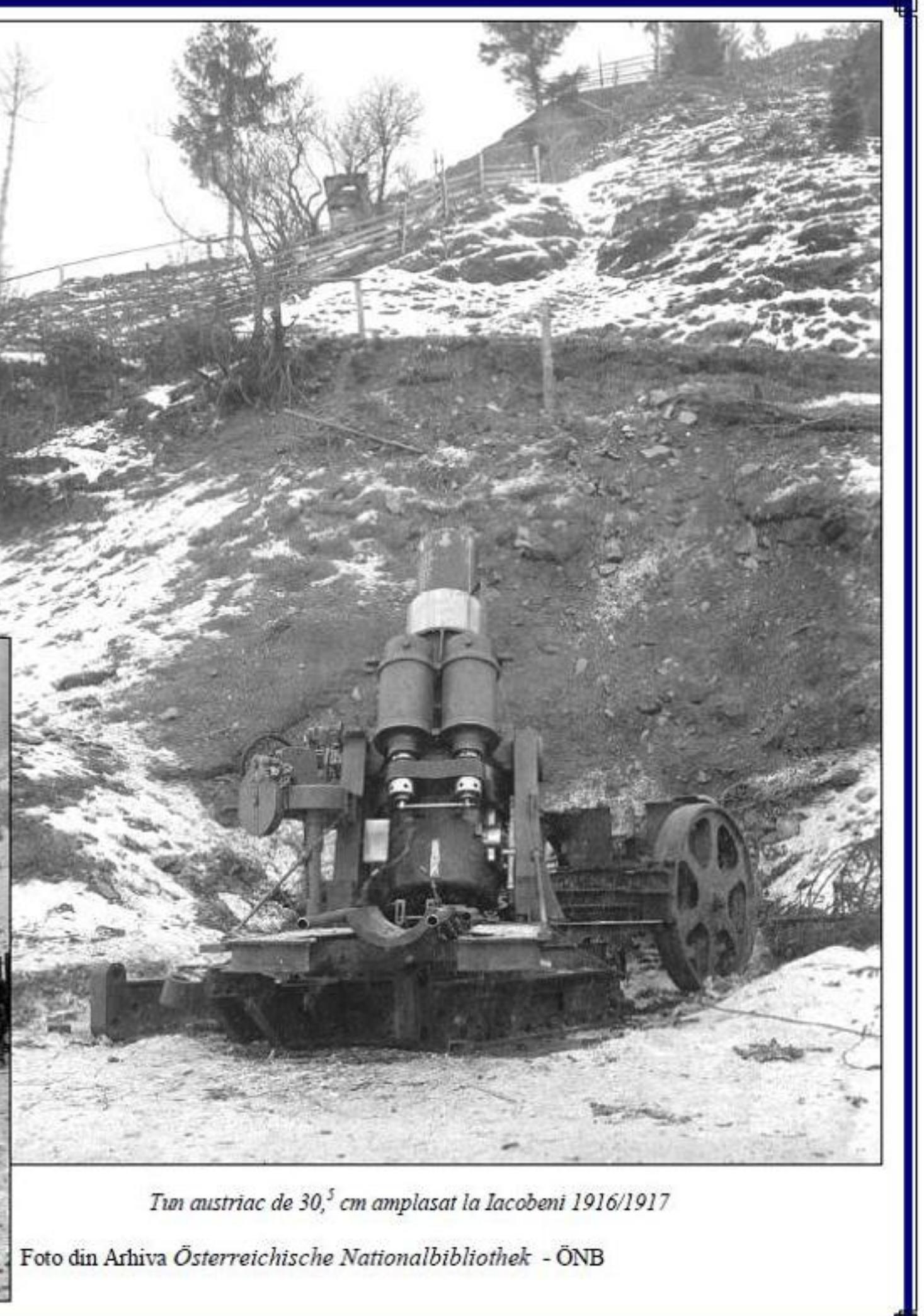
Ceremonie solemnă a trupelor germane încântiruite la Iacobeni, în data de 27.01.1917,
cu ocazia aniversării kaiserului Wilhelm al II^{lea}

Serviciul religios din 27.01.1917

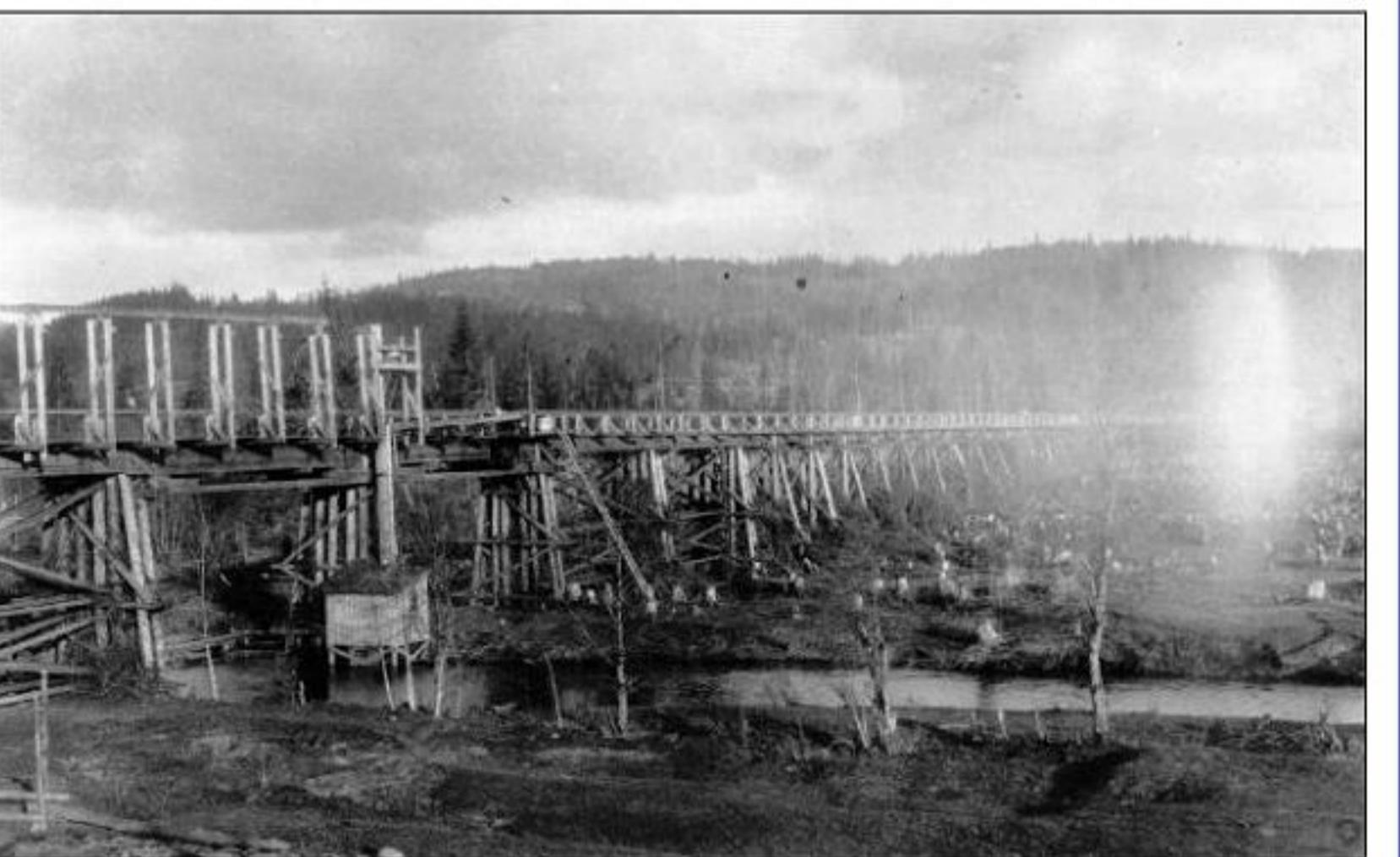
179

Tun austriac de 30,5 cm amplasat la Iacobeni 1916/1917

Foto din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek - ÖNB

183

2.

1. O fotografie a podului de la km.130 apărută în revista Wiener Bilder, în anul 1915

2. Fotografie din amonte a podului construit la Poiana Stampei, făcută în mai 1917. În albumul foto respectiv apare notat că podul are o lungime constructivă de 820 ml

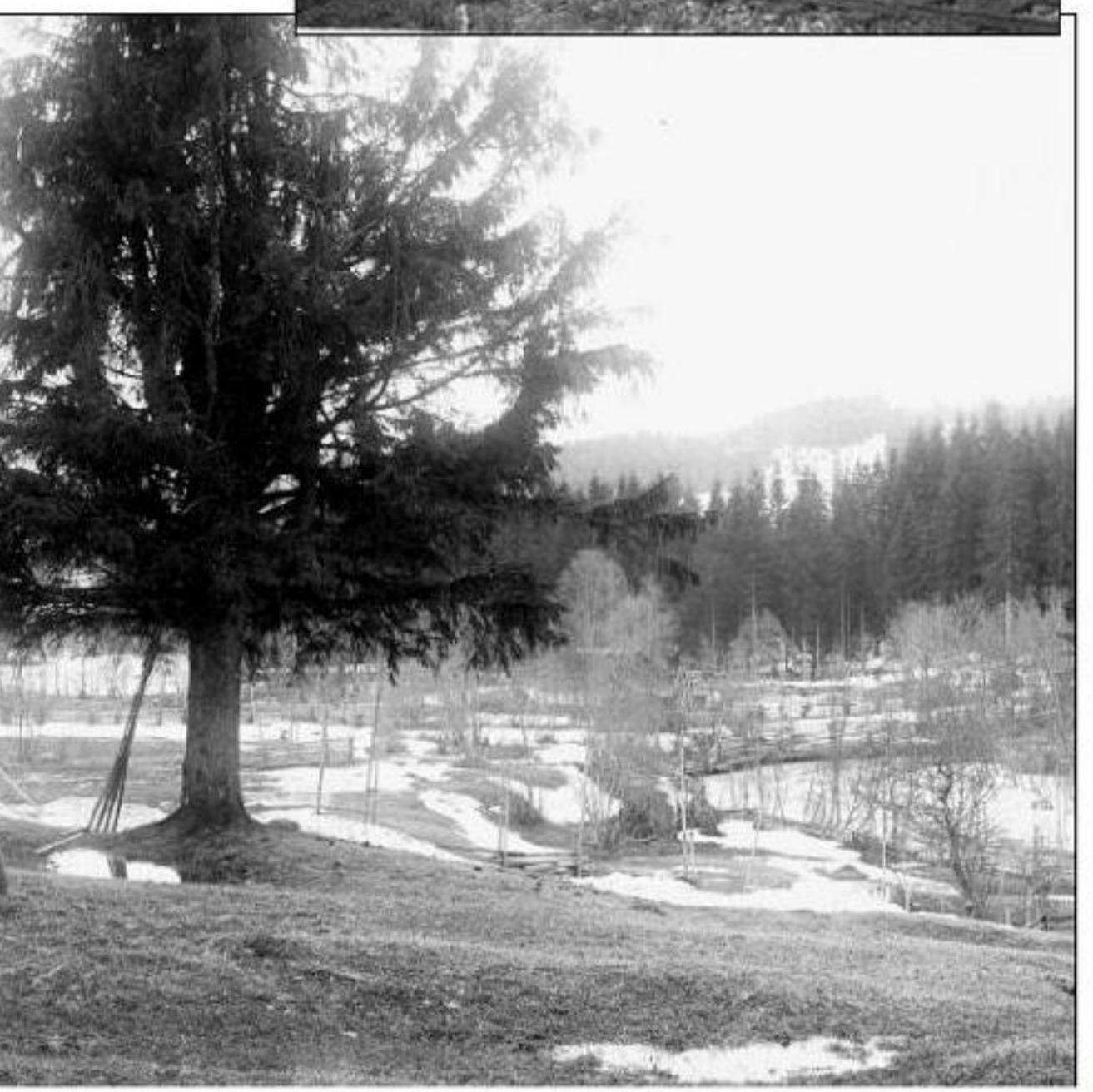
3. Doi dintre responsabili cu lucrările de construcție și cu exploatarea liniei ferate militare, pe pod.

Foto din colecția Andrei Berinde / Deva

344

Stația
Dorna Sauerbrunn
1917

Construcția terasamentului CF și protecția lui prin apărari de maluri (căsoaie din bârne și piatră de râu)

Foto din colecția inginer Ilie Popescu

Un ofițer responsabil cu execuția lucrărilor

347

Stația Valea Dornei adică:

Dorna Tal (1914-1916)
sau Dorna Völgy (1916-1920),
redenumită în 1921 - Dorna Helgei
și ulterior Dornișoara

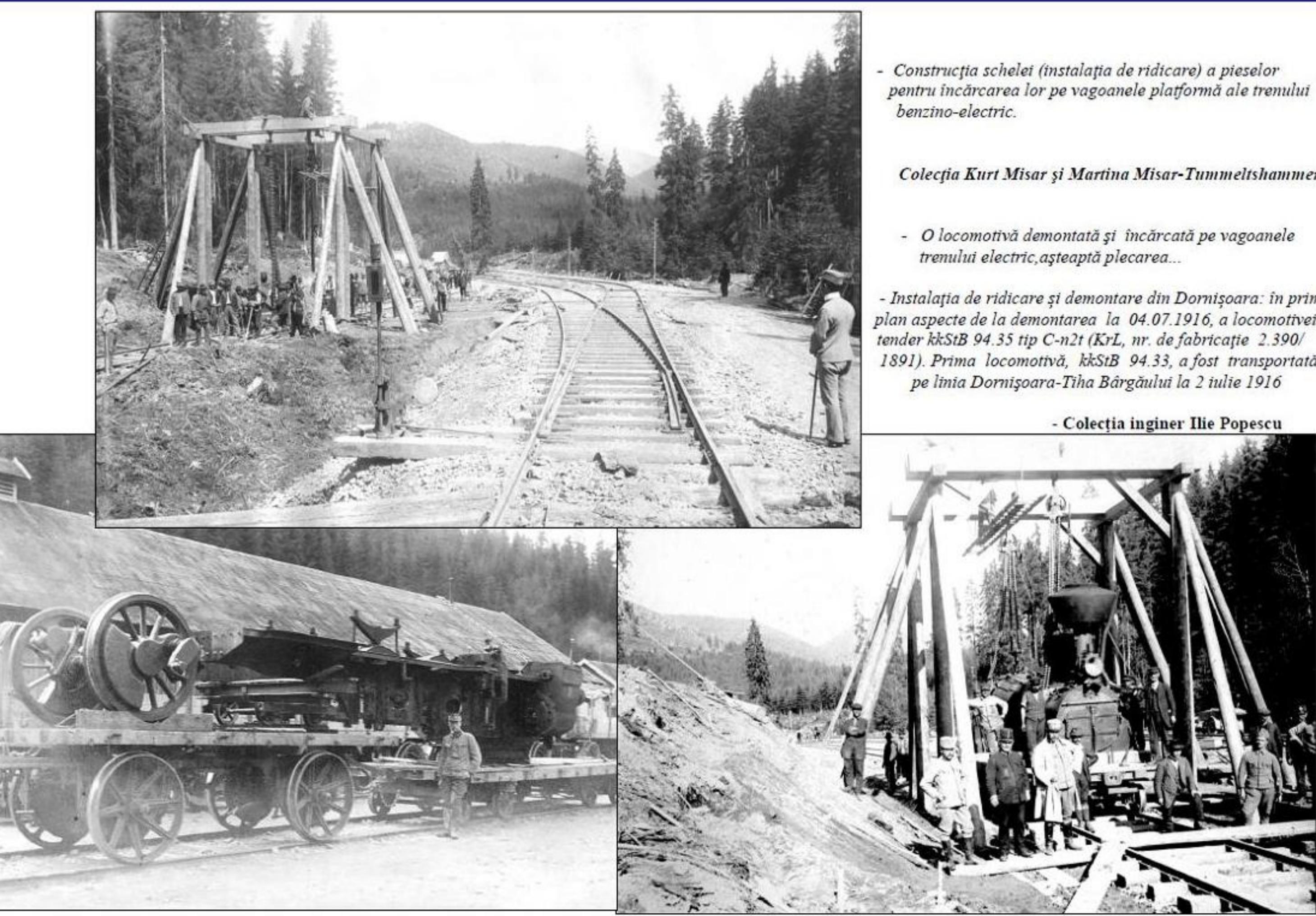
Clădirea de călători a stației Dornișoara
la 15.08.1916
– colecția inginer Ilie Popescu –

Prima clădire de călători a stației Dornișoara
la 15.08.1915 – colecția Paul Brașcanu

Placa
turnantă
din stația
Dornișoara

351

- Construcția scheletelor (instalația de ridicare) a pieselor pentru încărcarea lor pe vagoanele platformă ale trenului benzino-electric.

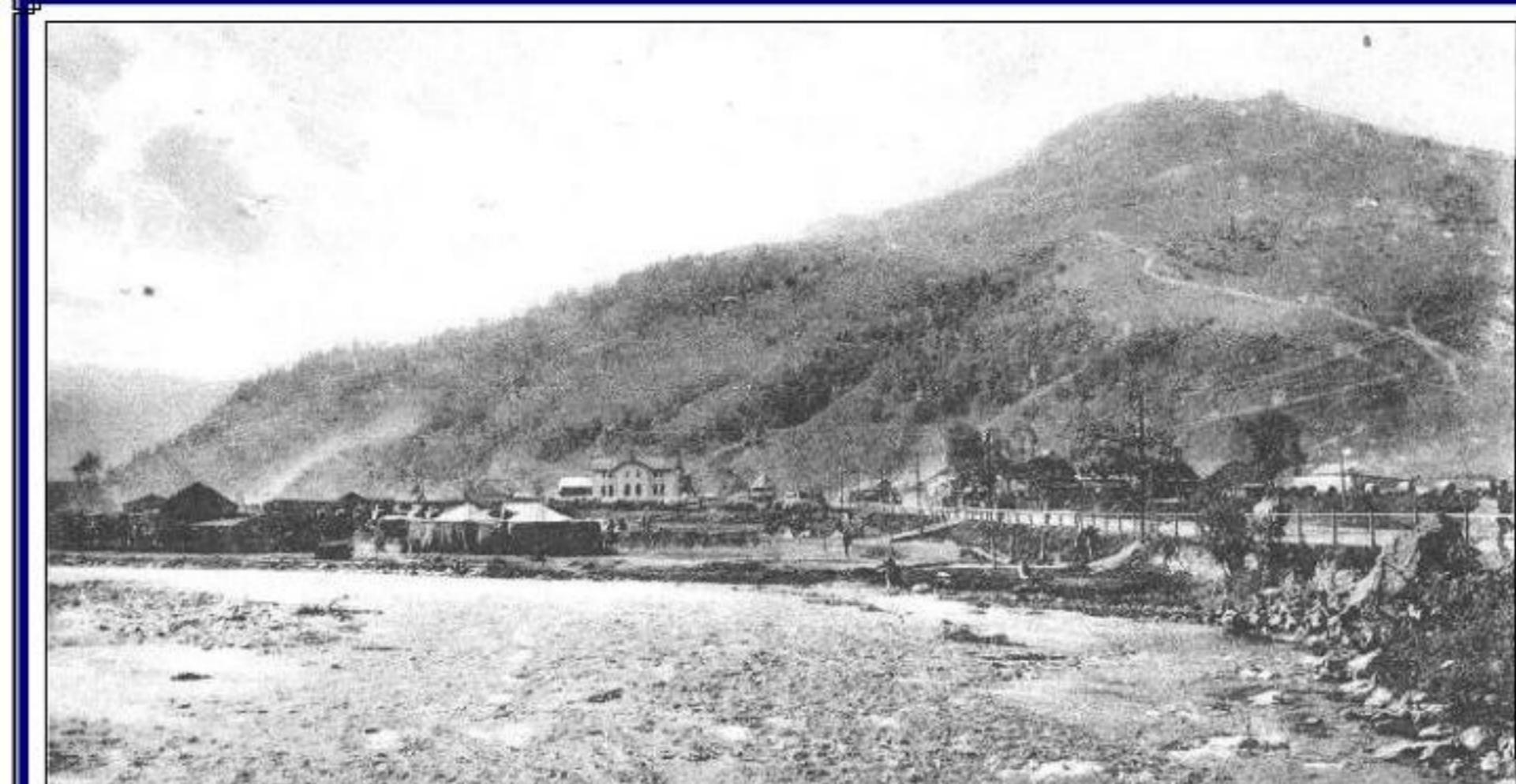
Colecția Kurt Misar și Martina Misar-Tummelthammer

- O locomotivă demonțată și încărcată pe vagoanele trenului electric, așteaptă plecarea...

- Instalația de ridicare și demonțare din Dornișoara: în prim plan aspecte de la demontarea la 04.07.1916, a locomotivă-tender kkStB 94.35 tip C-n2t (KrL, nr. de fabricație 2.390/1891). Prima locomotivă, kkStB 94.33, a fost transportată pe linia Dornișoara-Tiha Bârgăului la 2 iulie 1916

- Colecția inginer Ilie Popescu

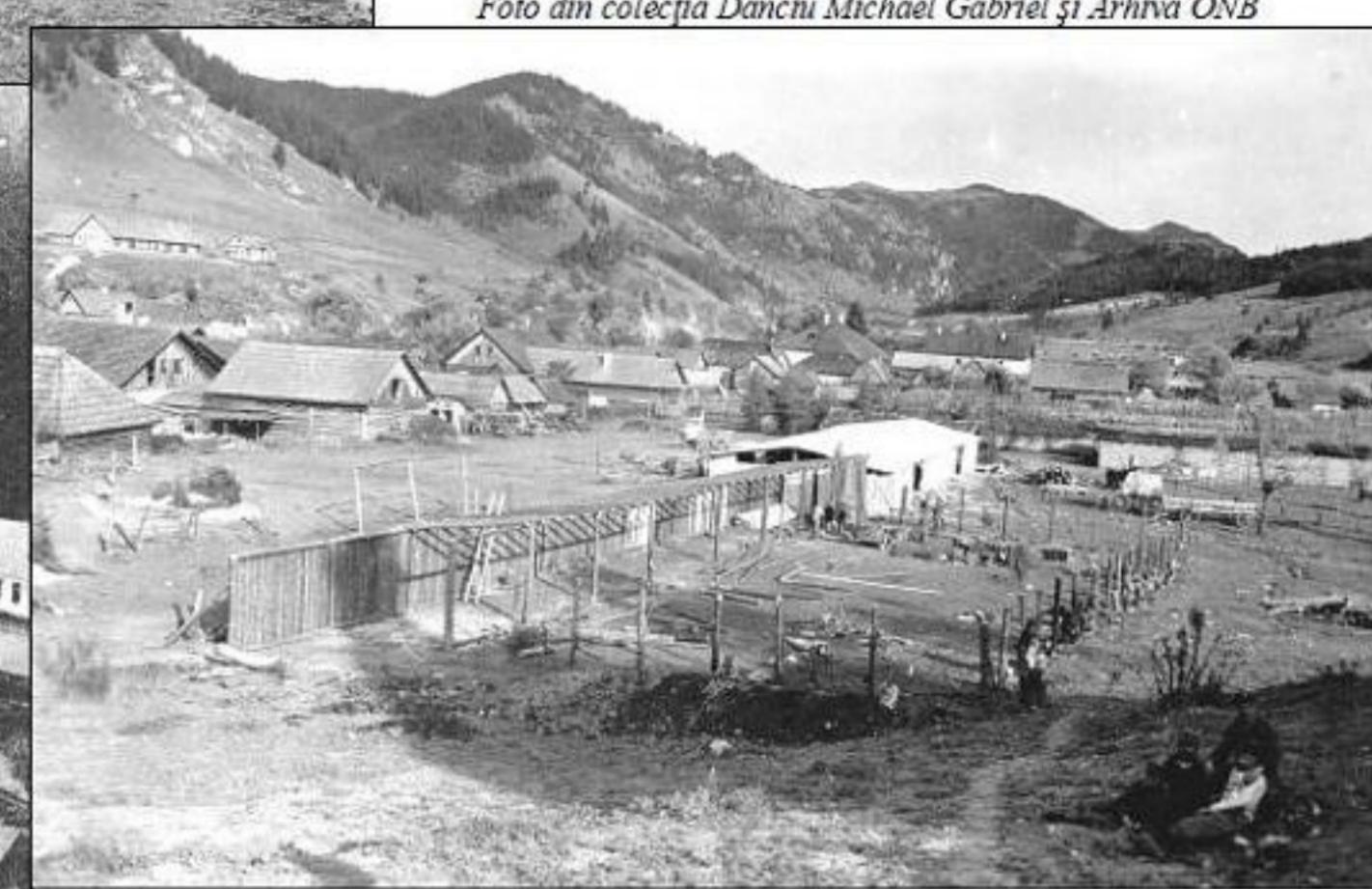
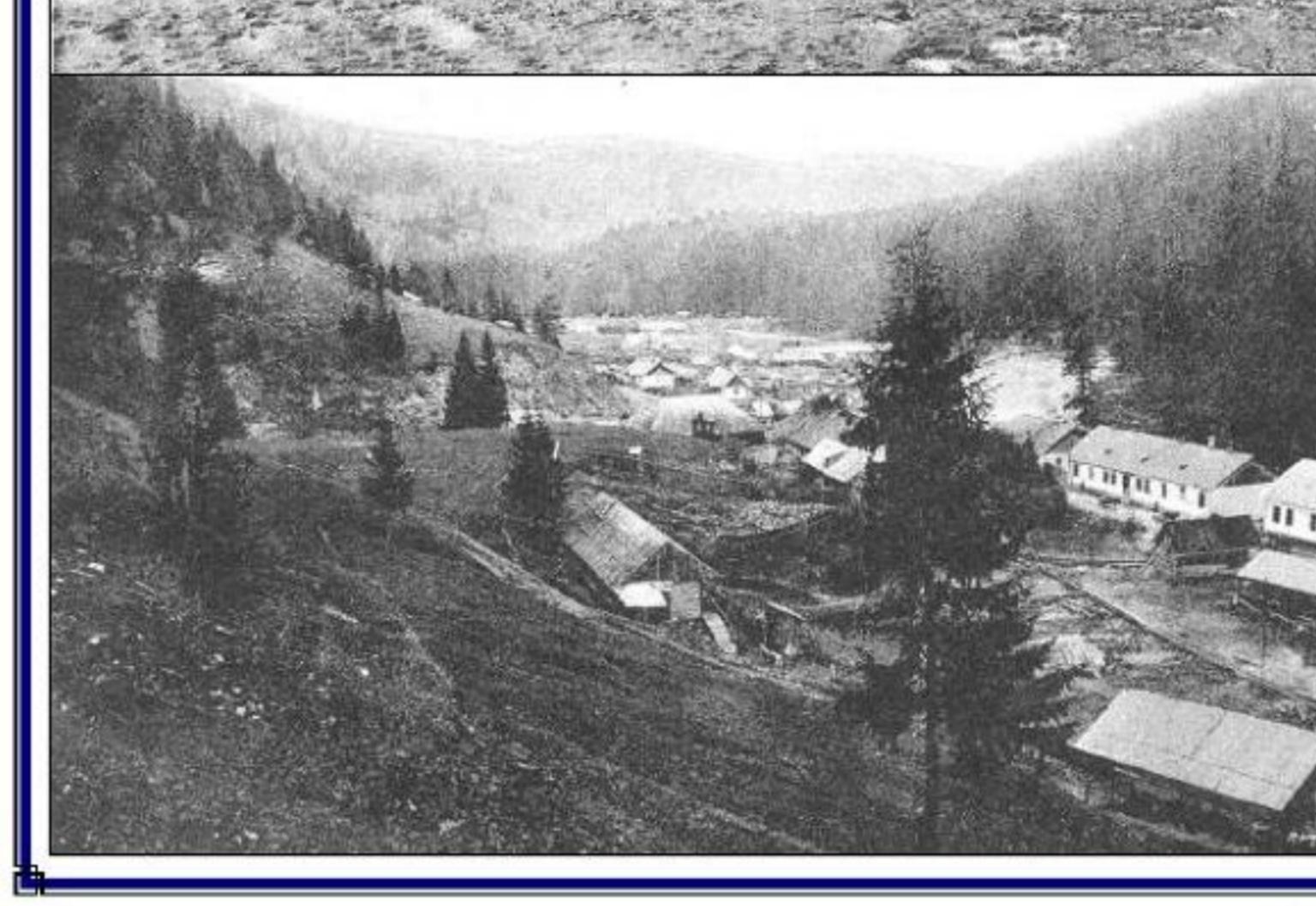
368

Tabere militare la Căribaba, 1916

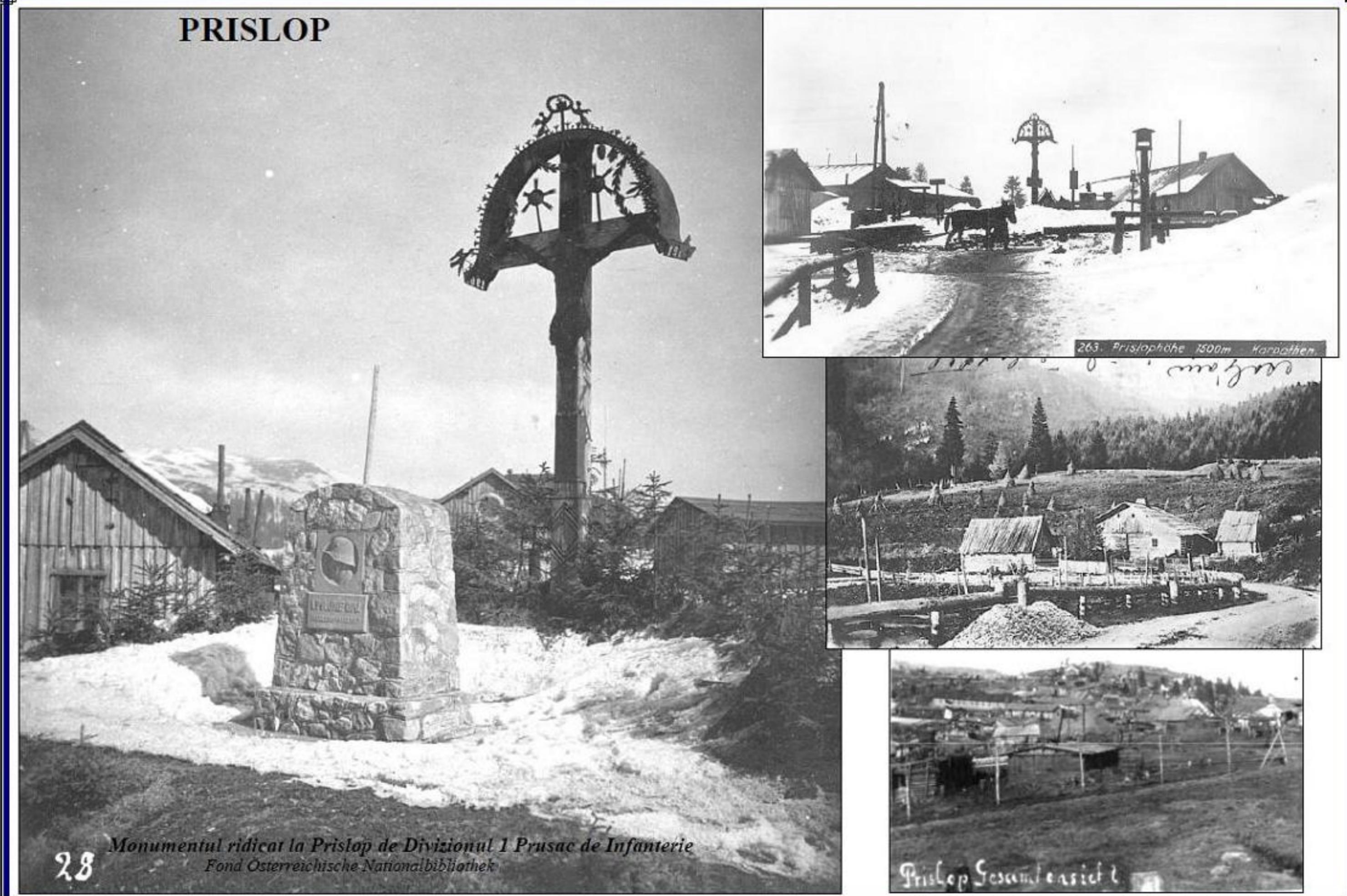
Foto din colecția Danciu Michael Gabriel și Arhiva ÖNB

192

188

PRISLOP

28

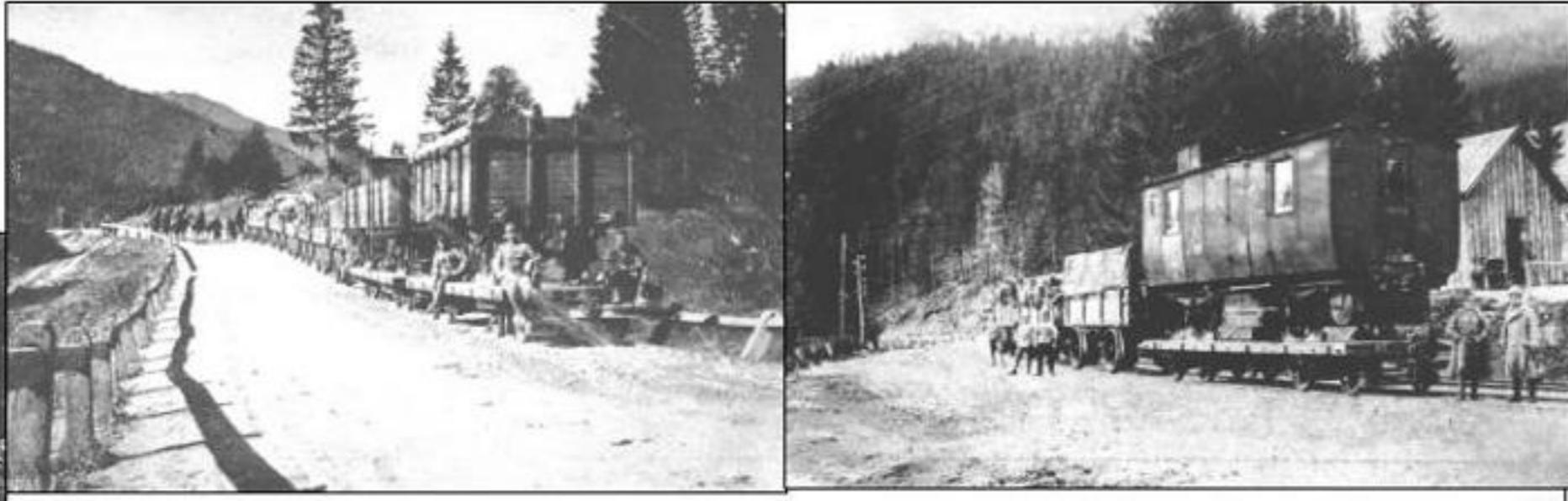
200

MESTECĂNIŞ

203

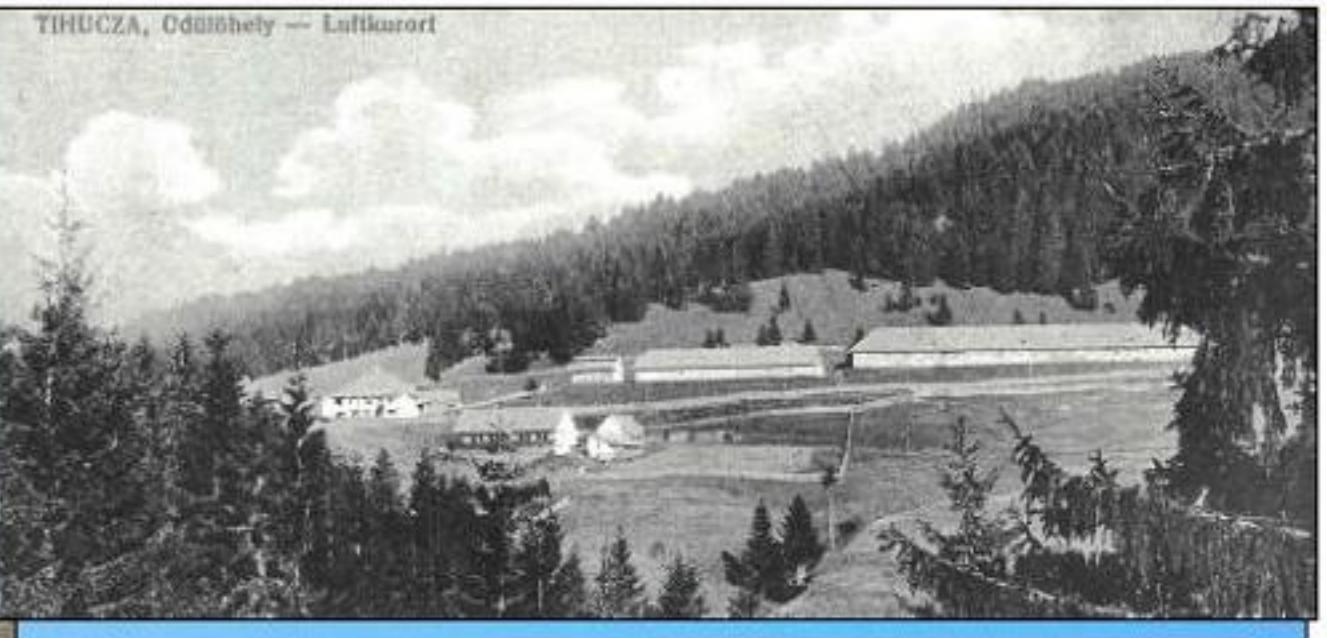
Transportul altor vagoane peste Măgura Calului / colecția inginer Ilie Popescu

Stațiunea Tihuța și Hala Măgura în anul 1913 și în 1915,
după construcția căii ferate – colecția Calistru Anca

378

Stațiunea Tihuța (Măgura Calului)

foto din colecția ing. Ilie Popescu
și Arhiva ÖNB

383

Fotografia unor electro-generatoare deraiate de pe linie,
într-o succesiune de curbe aspre pe Tihuța. Aceleași fotografii
au fost publicate în revista Wiener Bilder și Auto-Sport în toamna
anului 1915.

foto din colecția inginer Ilie Popescu

398

Prizonieri ruși care au muncit la
construcția liniei. Prislop, 1916

Linia ferată la Kirlibaba, 1917

Foto din Arhivele Austriei și
din colecția BP

104. Einmündung

33

421

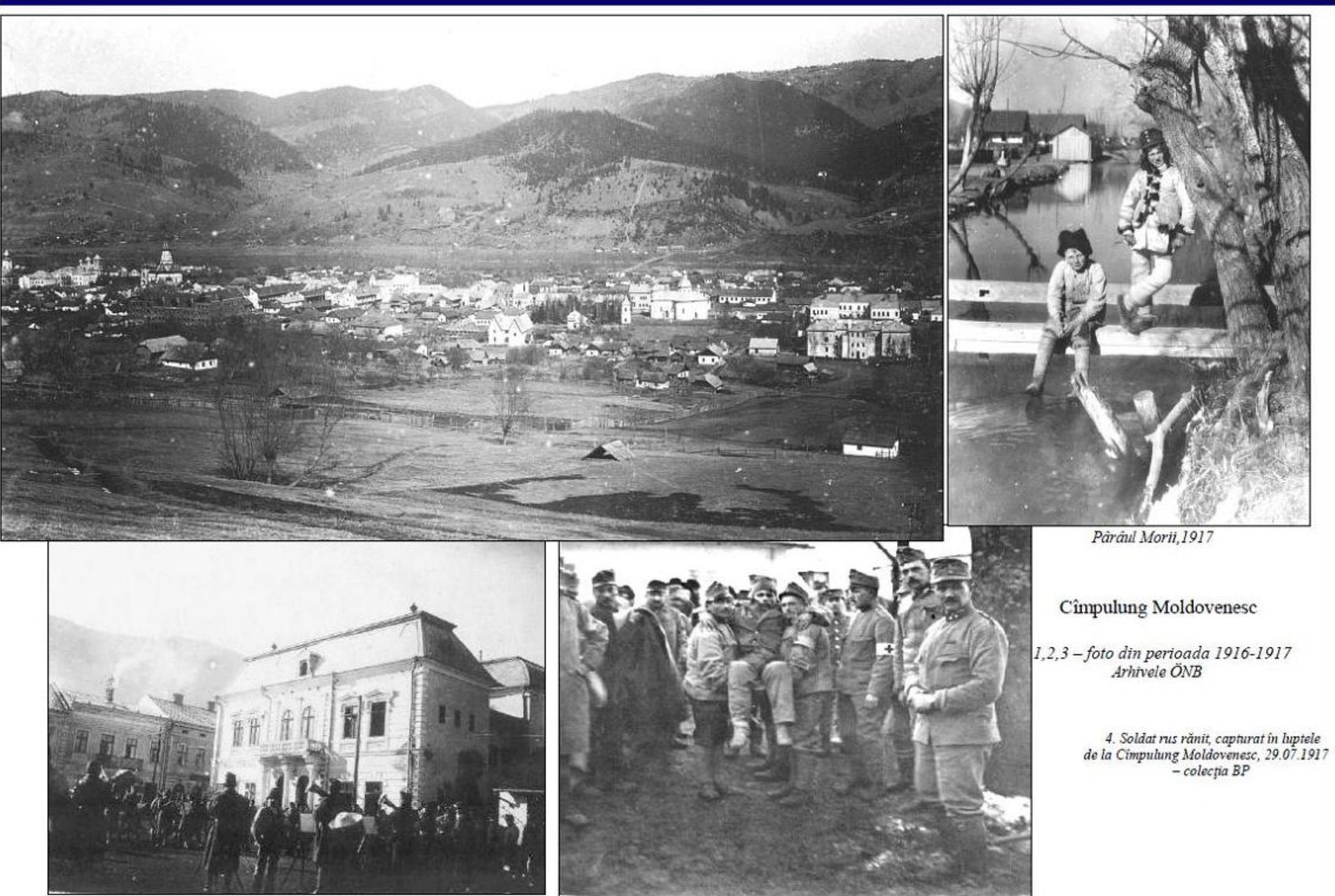
VALEA PUTNEI

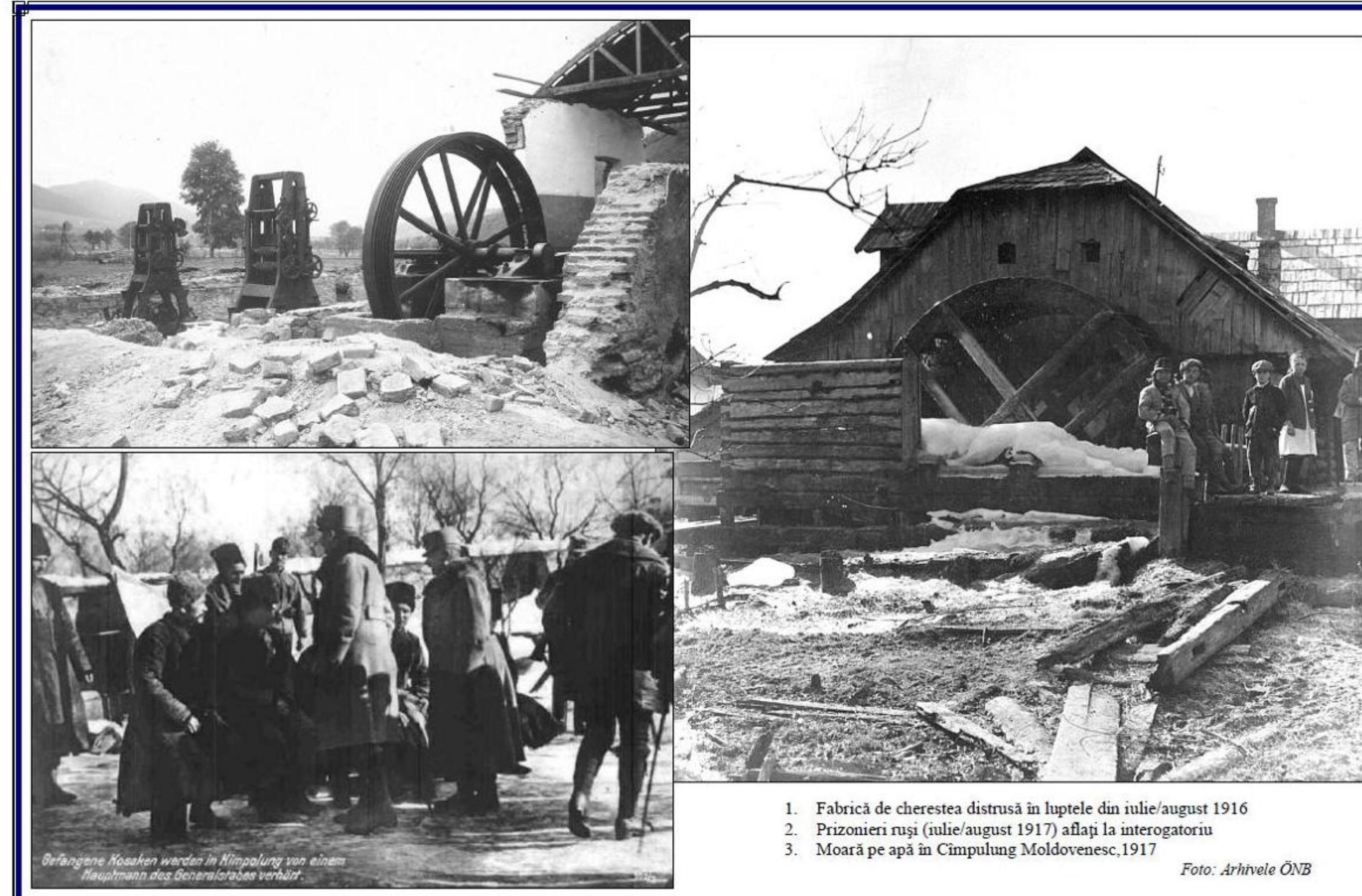
209

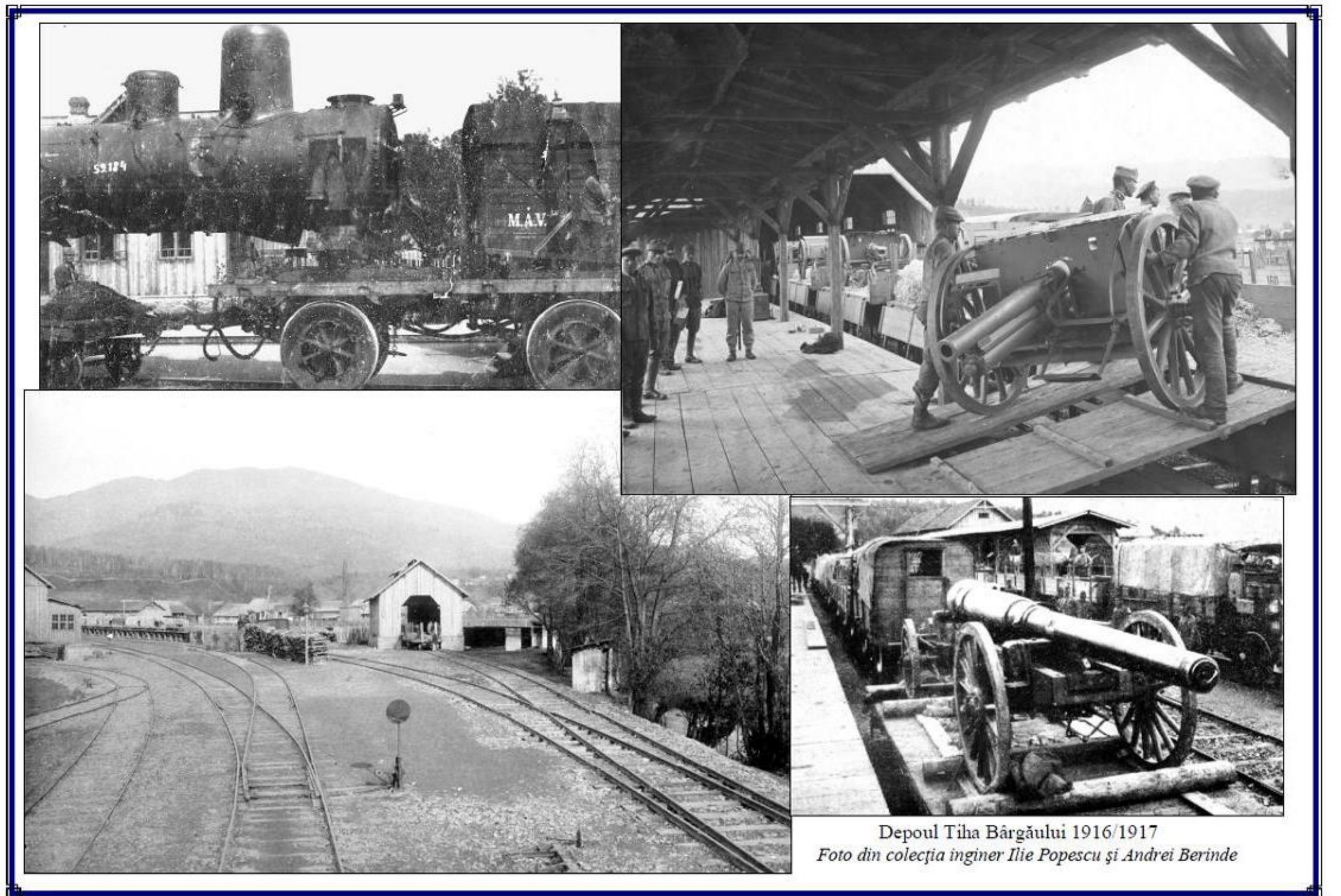
211

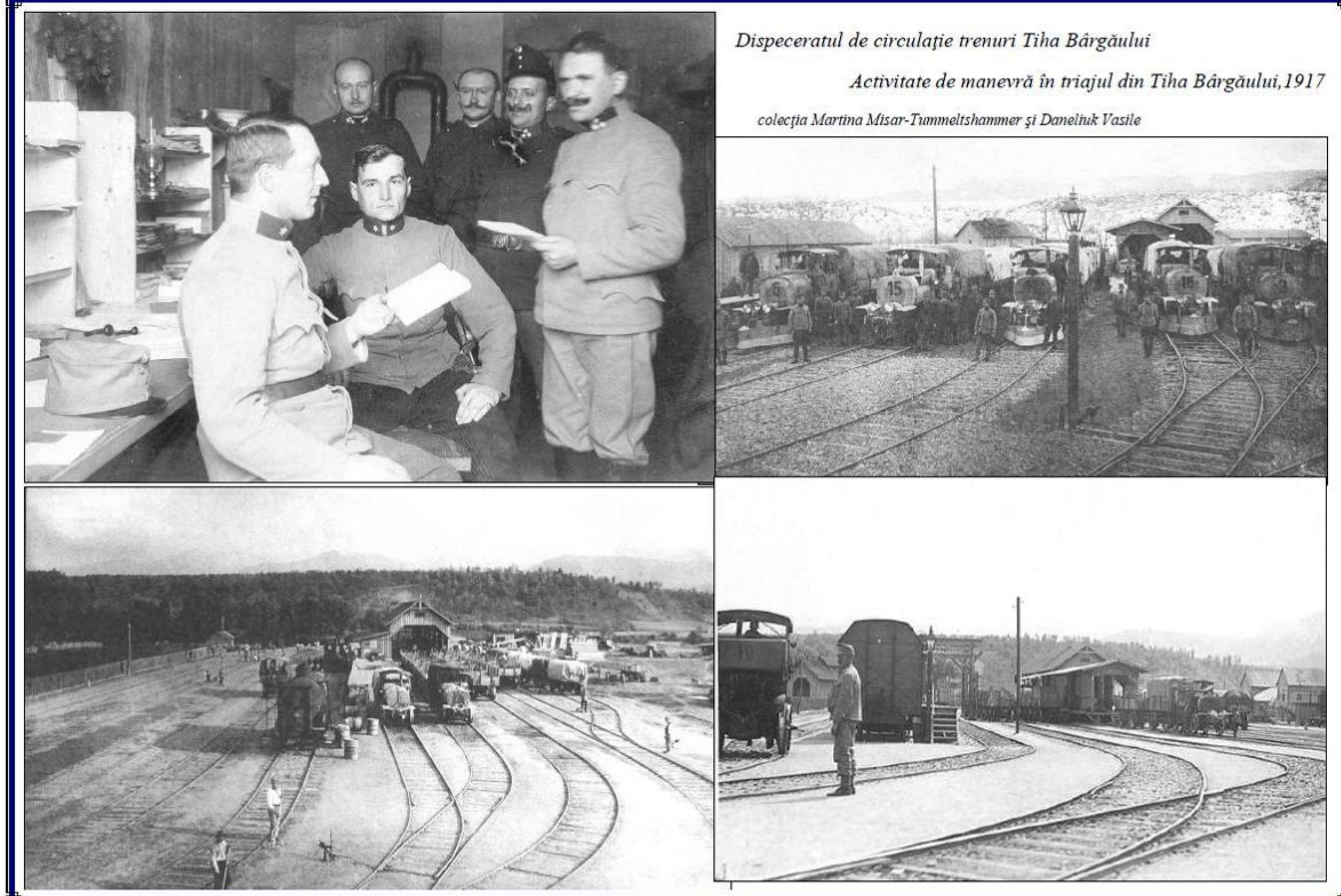
215

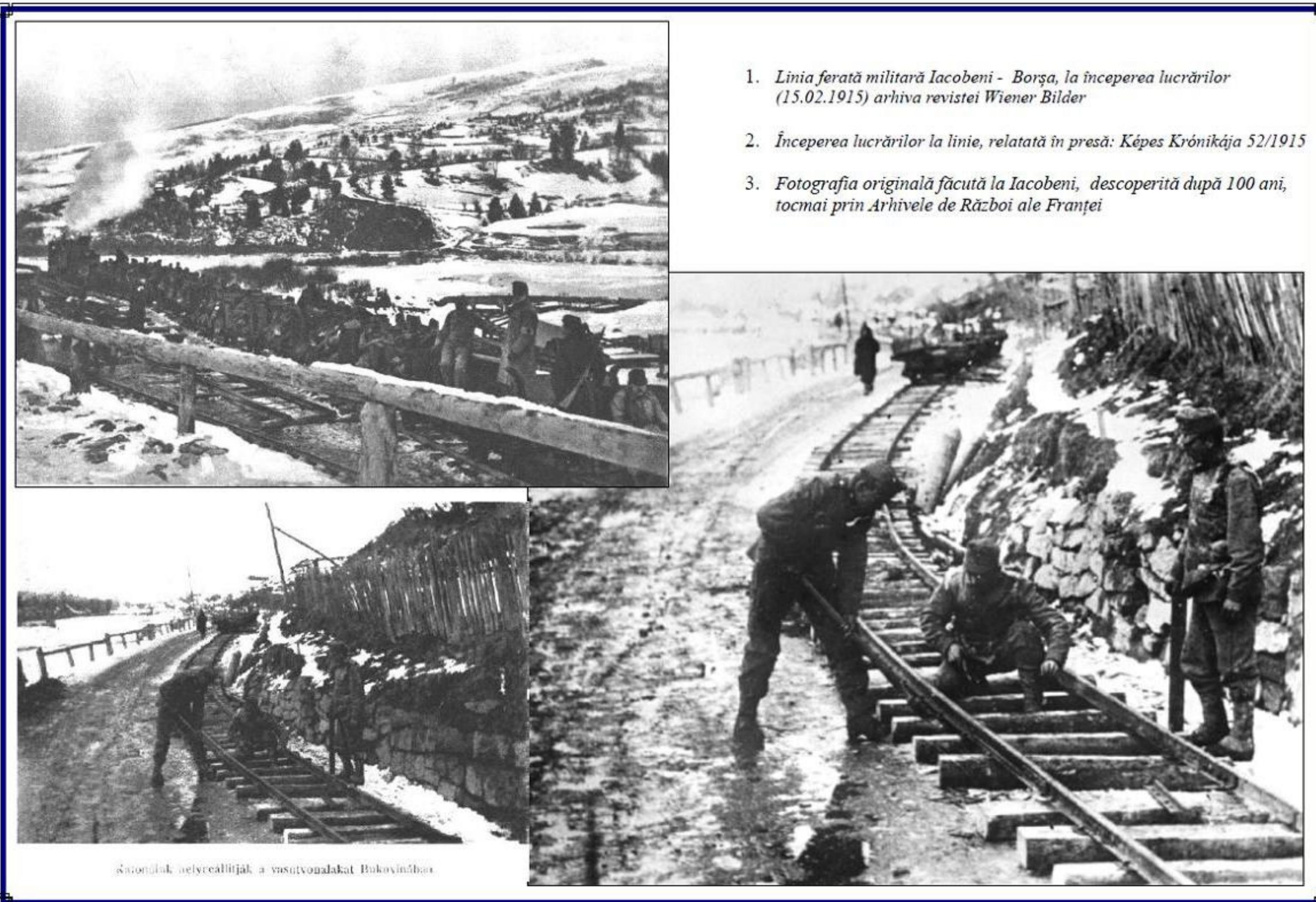
217

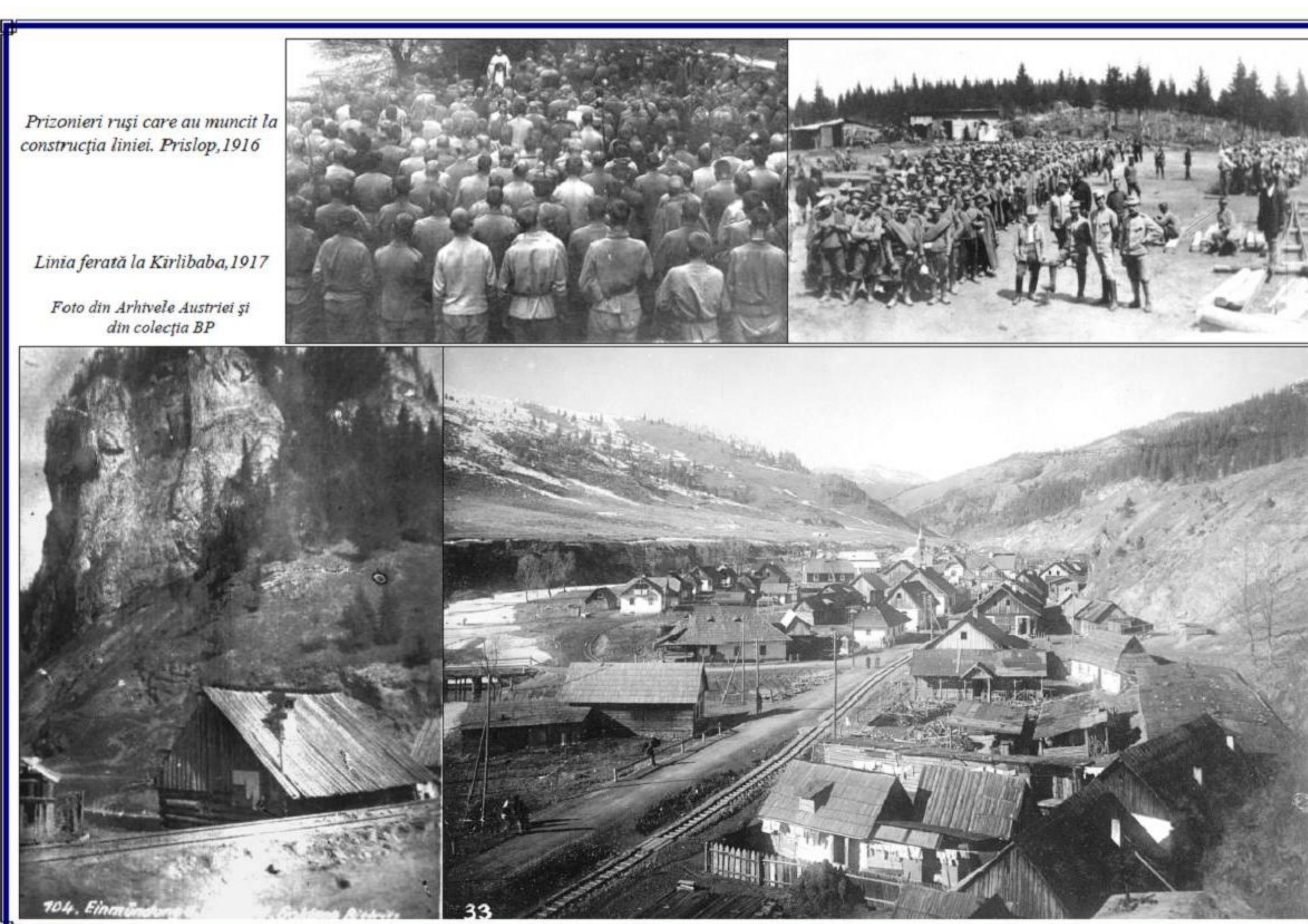
406

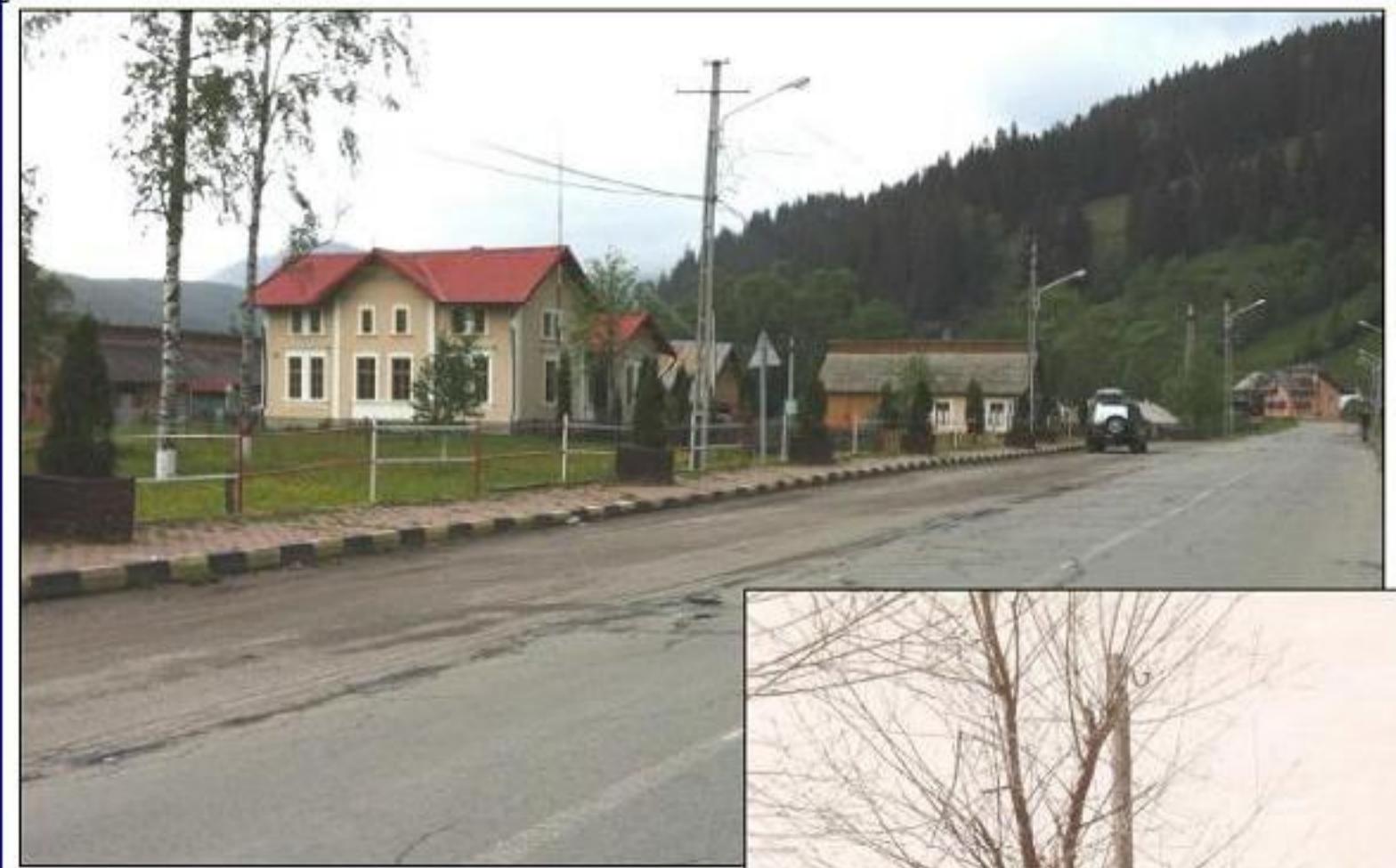
411

417

421

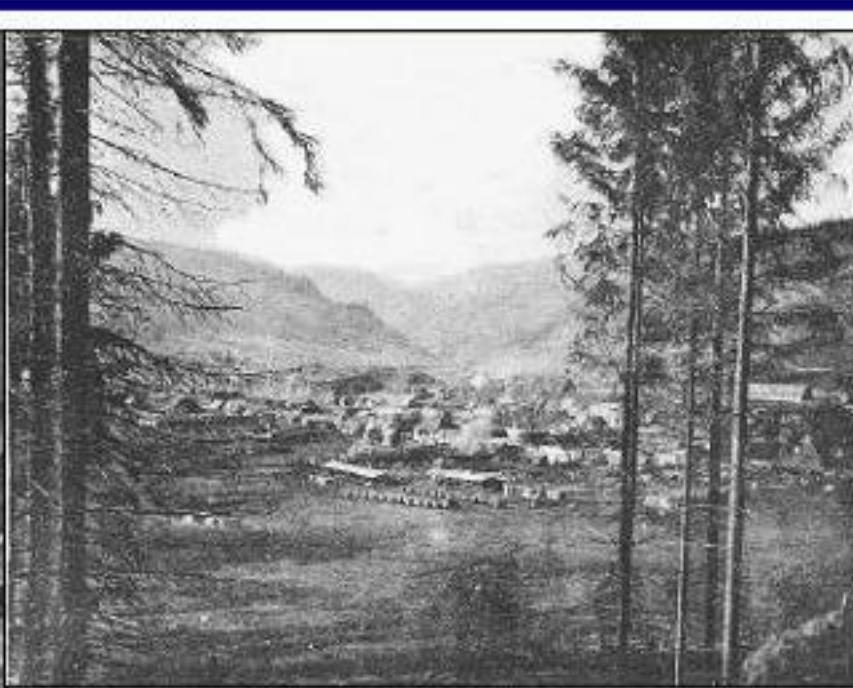

Cărlibaba - Ocolul Silvic și drumul spre Borșa,
la 27.05.2013. Foto de Brașcanu Paul și Colin Shaw

Linia ferată la Kirlibaba (între Ocolul Silvic
și Biserica ortodoxă, la 27.05.1915
colecția John Gray și Colin Shaw

Împăratul Karl Franz Josef
și feldmarschalleutnant Habermann
la Kirlibaba, 11.09.1916
Foto din Arhiva ÖNB

Tabăra militară la Tibău-Rotunda
în anul 1916
colecția John Gray și Colin Shaw

429

PRISLOP – PLATOUL CRUCII
1916/2013/1906

1. Piața Crucii, nov.1916 – Triajul stației Prislop; se observă 3 liniile ale stației Prislop, o garnitură de tren la încărcare și o locomotivă-tender tip D-n2t din seria MÁV 49 (identificată după domul cu abur cu supape dispus în partea din față a cazaunului locomotivei, lângă cutia de fum).

CPI din colecția
Edgar Hauster / Olanda

2. Prislop / 15.08.2013

3. Platoul Crucii / 15.08.1906
Albumul Expoziției de la Paris

Linia ferată, ajunsă la
BORȘA

anul 1917

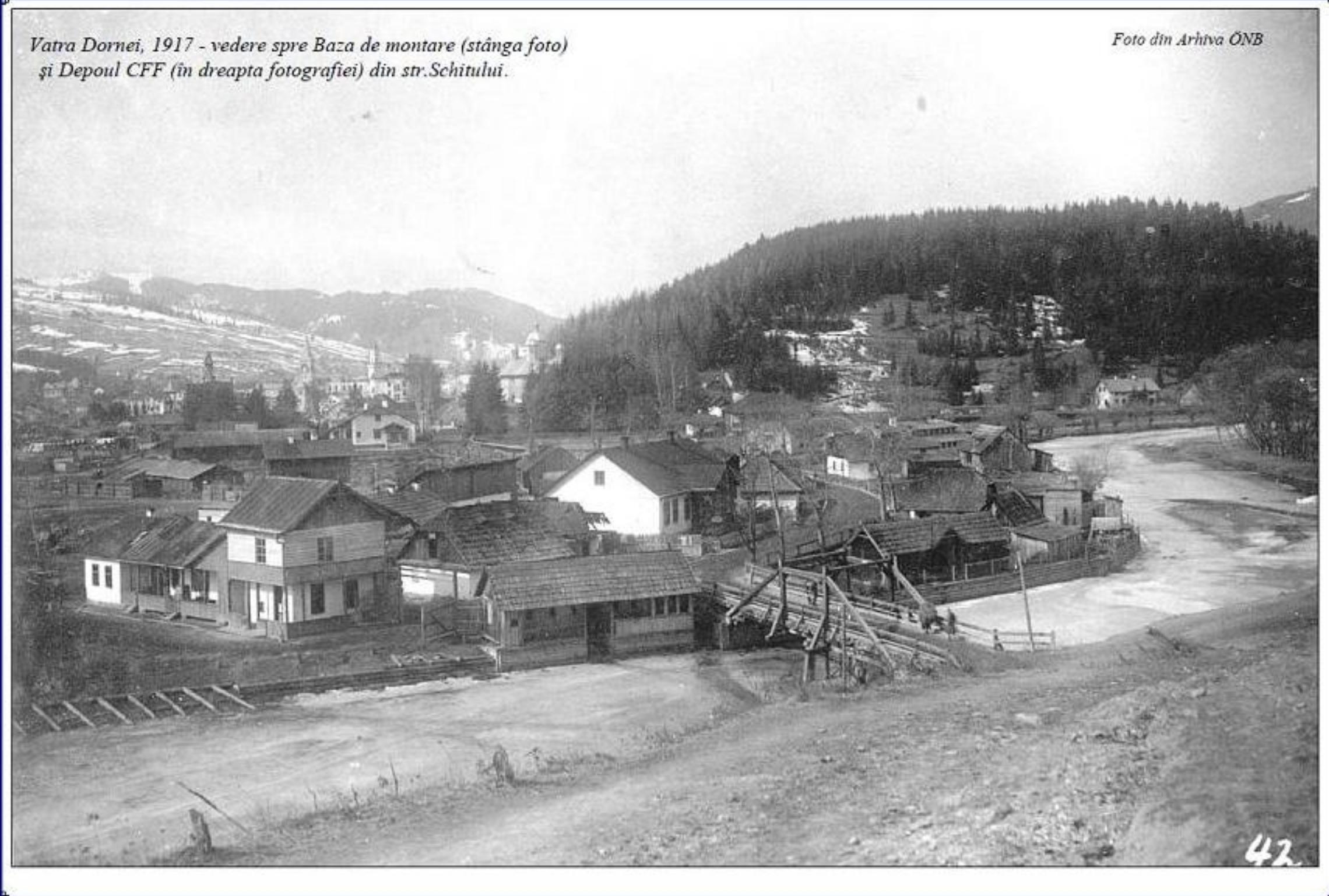

Foto din Arhiva Österreichischen Nationalbibliothek

434

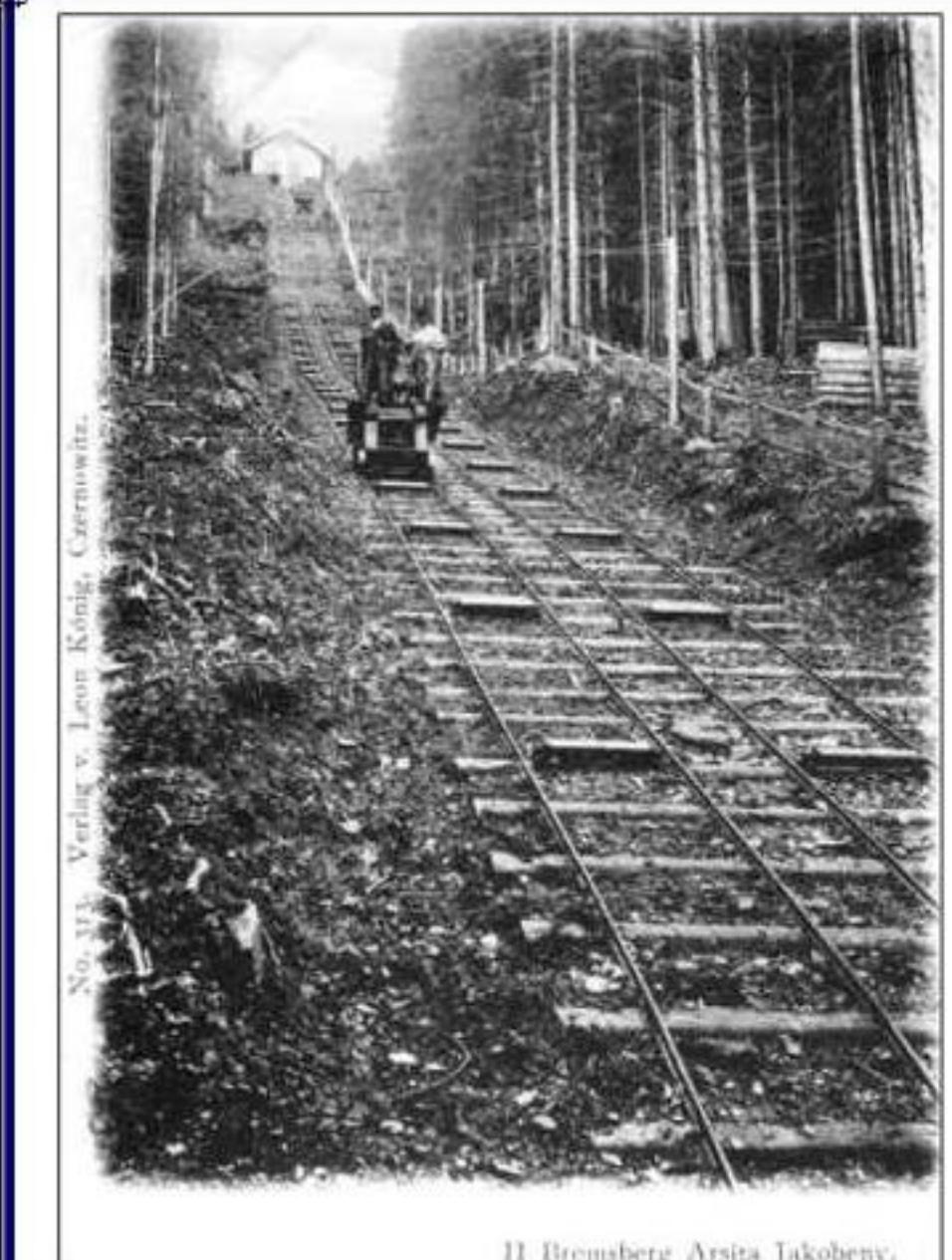
444

Vatra Dornei, 1917 - vedere spre Baza de montare (stânga foto)
și Depoul CFF (în dreapta fotografiei) din str.Schitului.

453

Foto din Arhiva ÖNB

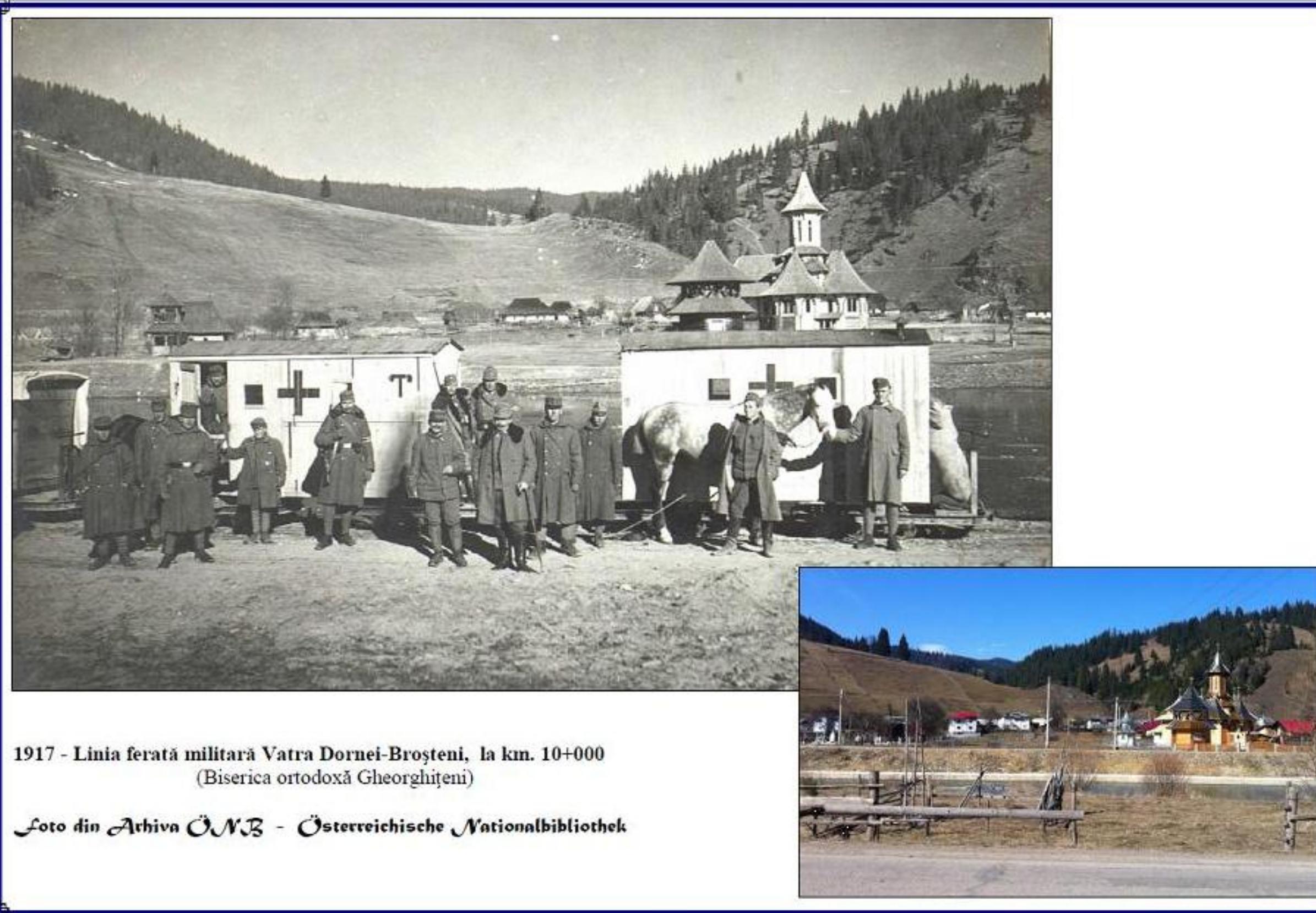
11 Bremsberg Arșița Iacobeni.

Planul inclinat Bremsberg de la mina Iacobeni
1890 și 1916

Foto din Arhiva Österreichischen Nationalbibliothek

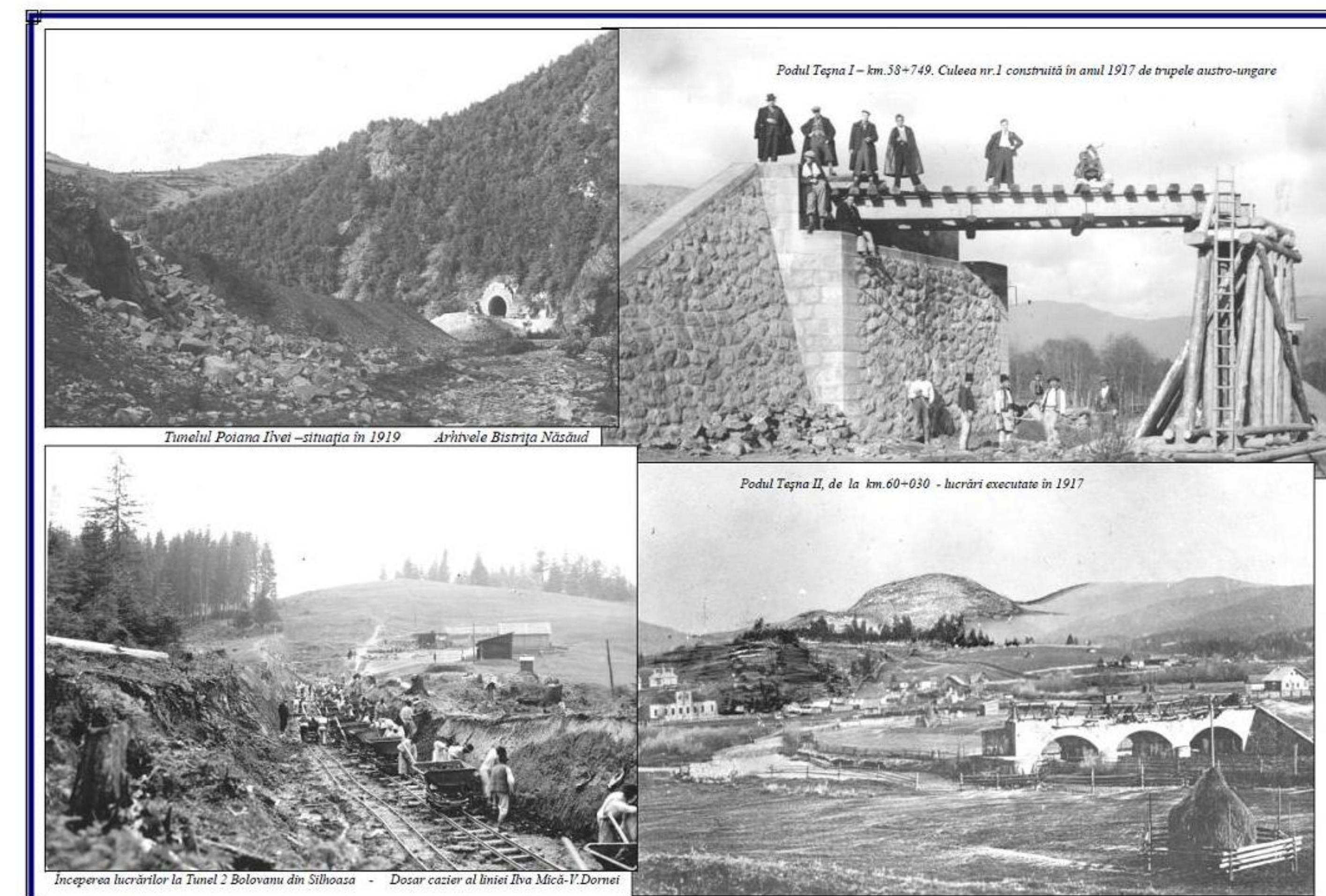
446

1917 - Linia ferată militară Vatra Dornei-Broșteni, la km. 10+000
(Biserica ortodoxă Gheorghieni)

Foto din Arhiva ÖNB - Österreichische Nationalbibliothek

456

Inceperea lucrărilor la Tunel 2 Bolovanu din Silhoasa - Dosar caziș al liniei Iva Mică-V.Dornei

463

Funicularul de pe valea Țibăului spre vârful Capul

Arhiva
ÖNB

469

Funicularul de la Prislop, 1917

Foto din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

327. Karawanken.

472

Satul Lunga – Valea Bistriței

1+2. Funicularul construit de Betriebskompanie 5/7 de la Lunga peste muntele Pietrosu, la 1794 m.

3. Soldați din cadrul Steinbohrerkompanie 5/204 muncind la un concasor de piatră. În spatele lor se observă funcționând funicularul de la Lunga

Foto din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

474

1+2. Câini utilitari în Bucovina, 1917

3. Convoy de câini utilitari urcând la Mestecăniș / Bucovina, 1916

4. Atelaj tras de câini utilitari la Cîmpulung Moldovenesc, 1917

Foto din colecția Paul Brașcanu și din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

64

479

VIII -TELECOMUNICAȚIILE

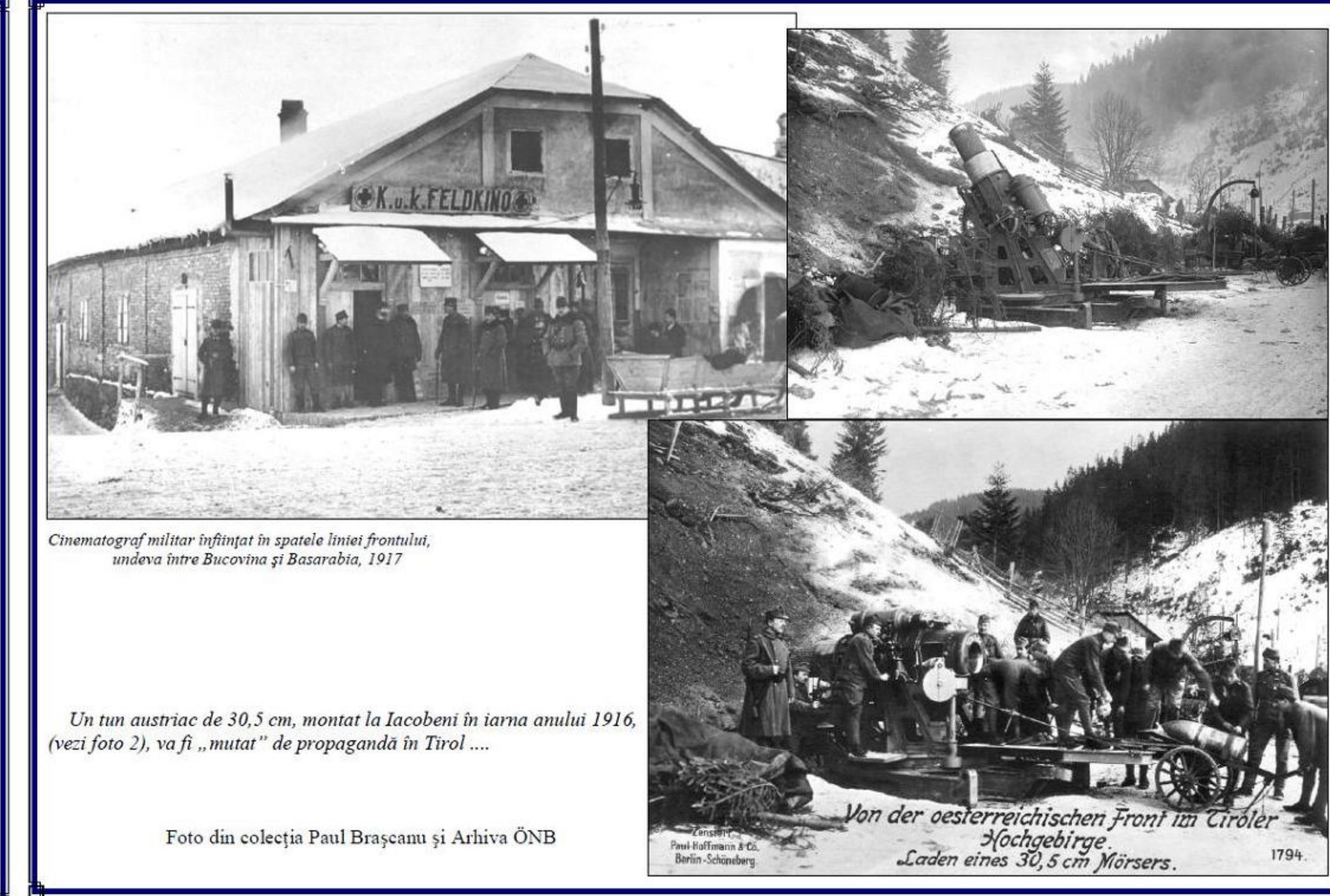
480

487

489

490

Personajul Spitalului militar din Câmpulung Moldovenesc condus de dr Klühm (x) 1914 - arhivă

Dr.Scharf Gura Humorului

Spitalul Militar 1 Vatra Dornei și dr.Reitmann (x) conducătorul spitalului, în fotografie apar șeful Jandarmeriei, Johann Duberka (1) și dr.Reitmann (2) conducătorul spitalului

Spitalul Militar 2 Vatra Dornei, 1915

Post sanitari de prim-ajutor improvizat pe linia frontului, în apropiere de Vatra Dornei

Punctul de prim-ajutor de la Ciocânești

Transportul răniților de la Dorna Candreni, mai 1917
Foto din colecția ANDREI BERINDE - DEVA

514

Punct de prim ajutor al Regimentului 5 L.I.R la Chiril/Crucea -1917

Foto din Arhiva ÖNB

Stație de dezinfecție (etivă) germană la Brezant - Arhiva ÖNB

Világháború 1914-16. 95. sz. Karokon feleltek sulyos sebesült a Kimpolungi ütközetekben.

1. Transport de răniți la Iacobeni
2. Asistență medicală / transporturi de răniți la Cîmpulung Moldovenesc

CPI din colecția lct.col. Lucinschi Mircea

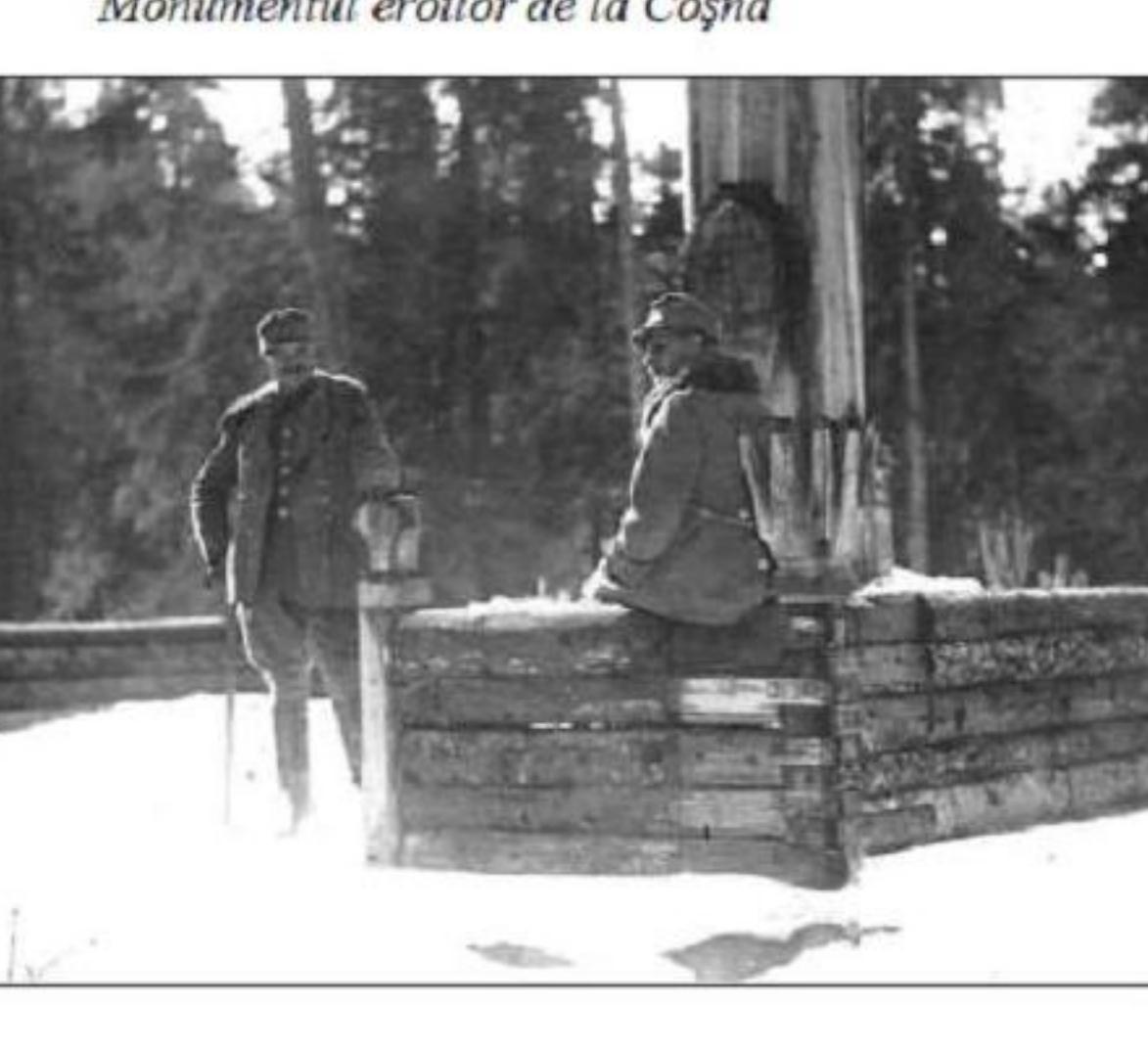
523

Execuție publică în Bucovina, 1914 – Arhive WWI

Execuție publică în Galicia, granița cu Bucovina, 1914-1915 – Arhive WWIAustria

533

537

Iacobeni, aprilie 1917

Colonelul Schmidt la Cimitirul soldaților Regimental 12 Ulan din Dorna Volgy, 24.07.1917 / Michele Chitacich, fond Muzeu Diego de Henriquez

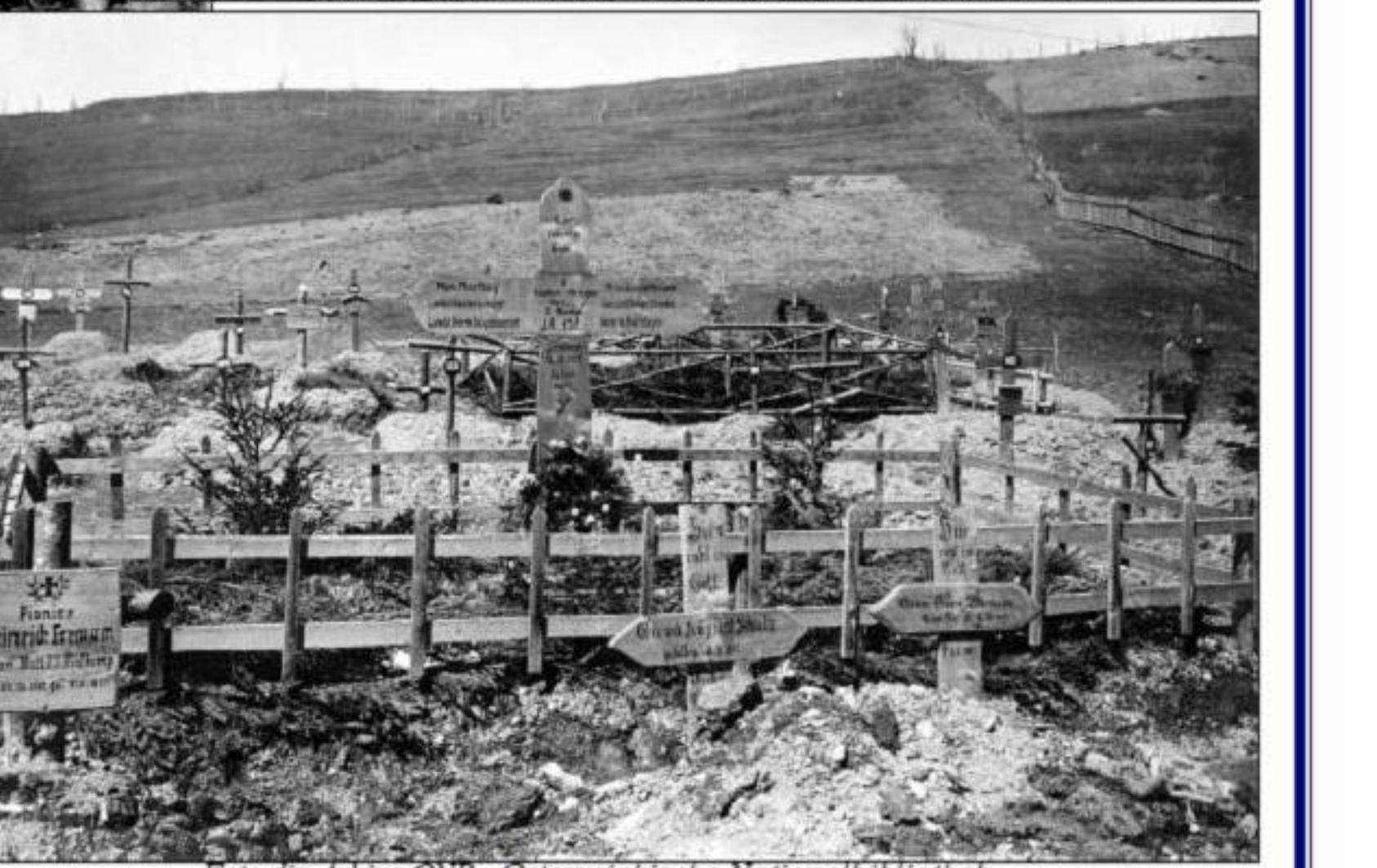

Foto din Arhiva ONB - Österreichische Nationalbibliothek

Borsa, 1918

Biserica Ortodoxă Vicovu de Jos, anul 2014

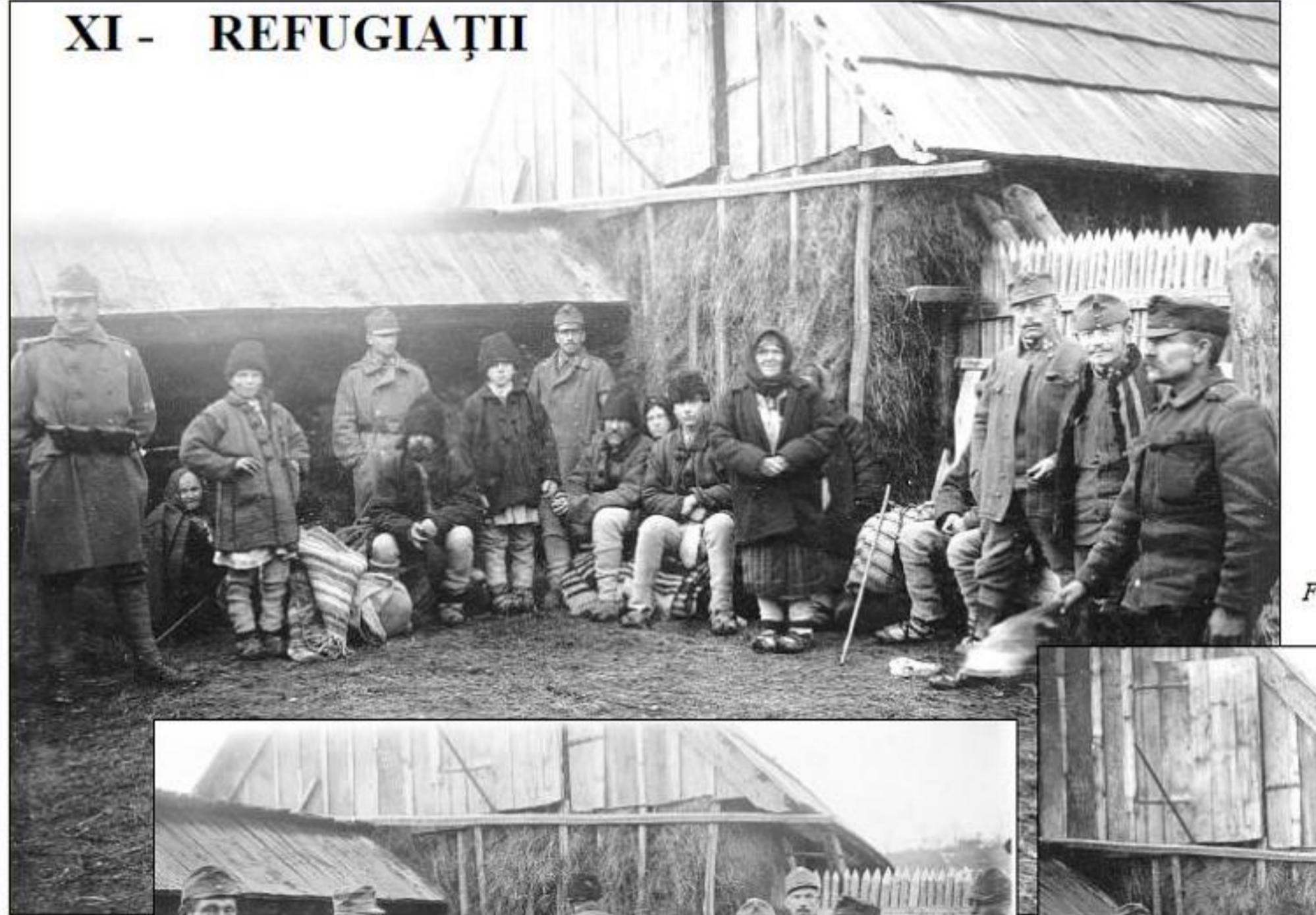

Cimitirul militar din Vicov, 1917

542

551

XI - REFUGIAȚII

Anul 1916

Câteva familii din Neagra Șarului, evacuate din zona de conflict în spatele liniilor austro-ungare.

Foto din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

499

Refugiați din Bucovina la Poiana Stampei, Neagra Șarului, Marginea și Valea Putnei.

Foto din Arhiva Österreichische Nationalbibliothek

Ruine Flüchtlinge beim Bevölkeren.

Militärzug auf den durch rumänische Bauern geschaffelten Schneewegen.

500

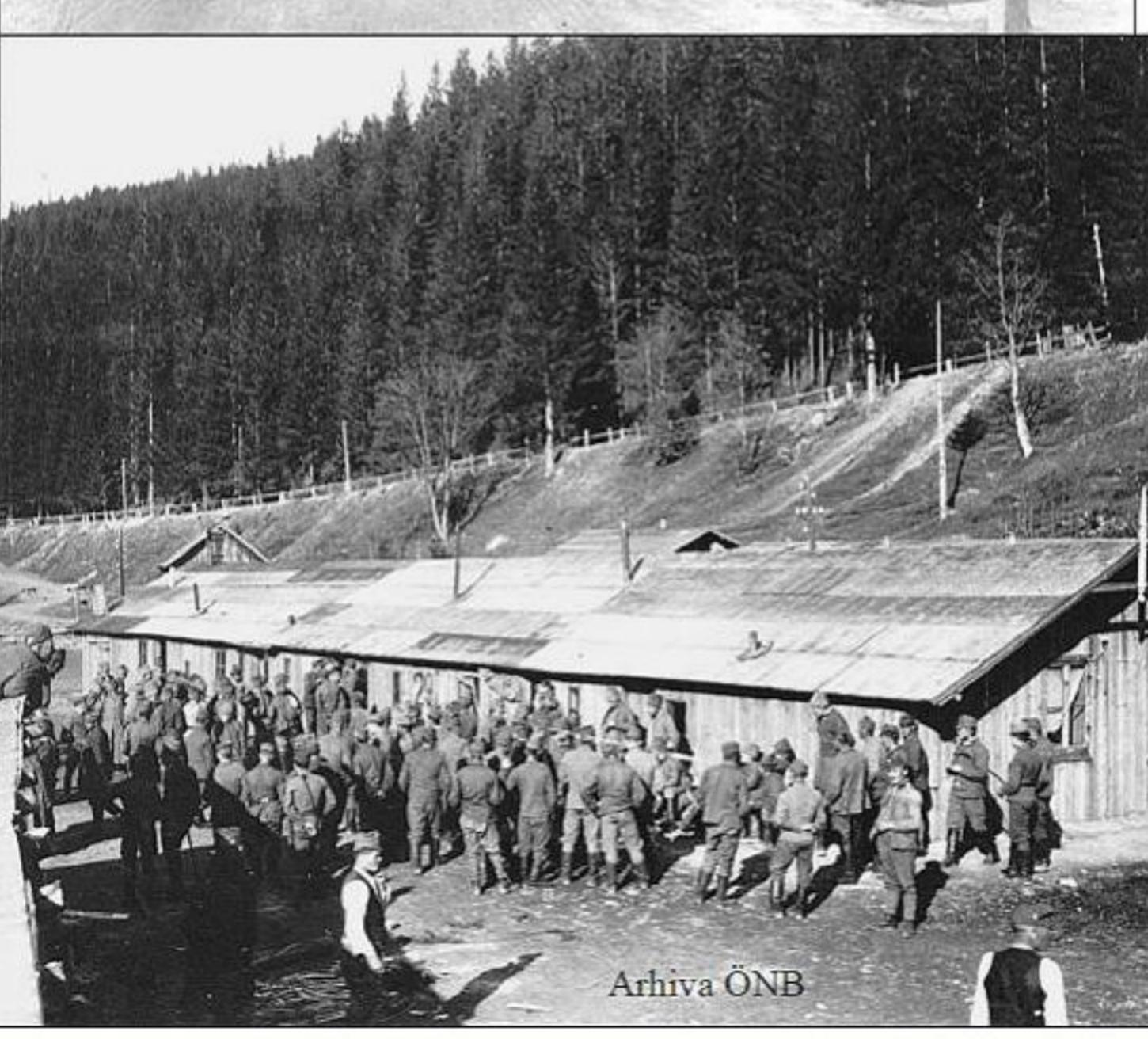
Haju – Iacobeni, 1916

Prizonieri ruși la Dorna Candreni

Tabăra de prizonieri ruși de la Iacobeni-Haju

Arhiva ÖNB

XII - ASISTENȚĂ MEDICALĂ

SPIALE MILITARE, POSTURI și TRENURI DE PRIM-AJUTOR

Cârlibaba (Kirlibaba) - Ocolul Silvic, la data de 27.05.1915 și în 27.05.2013

- fotografie oferită de John Gray și Colin Shaw -

În acest loc a fost amenajat în ambele războaie mondiale un spital militar, în mare parte din cauza amplasamentului favorabil: era situat în apropierea drumului și a stației de cale ferată Kirlibaba.

512

În loc de ...

POSTFAȚĂ

Cartea de față – pe care am dorit foarte mult să o pot cataloga drept o *cronică ilustrată a Primului Război Mondial în spațiul bucovinean*, se dorește a fi și o modestă contribuție la ceea ce noi știm deja din istoria acestui *Colț de Rai* numit Bucovina, căci *ea nu conține doar informații „de nișă”, pentru interesul unui public specializat, ci, mai mult, dezvăluie momente, fapte și oameni care, împreună, completează informațiile cunoscute și pe cale de a fi cunoscute despre istoria și cultura Bucovinei.*, aşa după cum spunea d-nul redactor-șef Liviu-Dorin Clement cu o altă ocazie. Scopul acestei cărți a fost mai întâi, să completeze golul din paginile de istorie ale acestor locuri pe care anumite împrejurări istorice, politice sau de natură ideologică, instituții sau indivizi - au încercat să le dea uitării sau să le minimizeze importanța și în al doilea rând, să readucă ceva mai facil în memoria colectivă (prin modul de prezentare) o serie de fapte din perioada analizată (1914-1918), care ne-au marcat destinul.

Ea se dorește a fi asemenei unei imortalizări fotografice - martor mut al unor evenimente pe care nu le poate comenta – care nu poate adăuga sau diminua ceva la evenimentele petrecute aici, ce au lăsat urme de neșters în istoria acestui spațiu românesc.

Se spune că identitatea unei națiuni civice nu poate fi construită în afara memoriei istorice, pentru că istoria ne ajută să ne dobândim identitatea; cunoașterea istoriei este semnul curiozității intelectuale, al responsabilității și chiar al patriotismului. Pentru noi nu este numai o datorie, este și o onoare să ne aducem aminte de înaintașii noștri și de cei ce s-au jertfit pentru valorile neamului – mai ales acum, în momentul dezrădăcinării populației urbane dar și a celei rurale, de valorile tradiționale ale poporului nostru.

Nu am dorit să comentez fotografiile prezentate, las asta în seama cititorilor – îi rog însă să mai privească odată cu atenție pe cele mai dure, de la final; să se uite în ochii răniților, în cei ai condamnaților la moarte, la refugiații sau prizonierii de război. Să se uite atent la crucile din cimitire care astăzi nu mai există, să se gândească la cei care nu au avut una pusă la căpătâi sau o lumânare

aprinsă. Să se gândească câte distrugeri provoacă războaiele, căți copii cresc fără părinți și să își pună întrebarea atunci, dacă și-ar dori ca ei sau familia lor să treacă prin vreodată asta. Să se gândească că ei pot face ca aceste grozăvii să nu se mai repete, să devină aşadar „făcători de pace și iubitori de oameni”.

Sunt conștient de faptul că o lucrare de acest gen nu este completă și nu va fi terminată definitiv niciodată, ci doar extinsă și completată cu date și evenimente noi, atât timp cât vor exista doritori să preia și să ducă mai departe această povară.

Punctul final nu înseamnă sfârșitul ei, ci poate un bun motiv pentru începutul unei alte cărți – tot despre noi și despre faptele noastre.

O carte este lumina minții și o poartă spre cunoaștere și avem cu toții mare nevoie de asta...

Autorul

Contact autor: *Brașcanu Paul, Vatra Dornei,*
e-mail: brascanu.paul@yahoo.ro,
tel 0230370188, 0784290381

Toate textele și imaginile aflate în carte sunt proprietatea autorului și ale celor care au contribuit aici cu date, documente și fotografii (clar specificați - fiecare în parte) și ele nu pot fi folosite integral sau parțial fără permisiunea scrisă a acestora, în concordanță cu legea privind dreptul de autor, drepturile conexe și altor prevederi legale.

CUPRINS :

<i>CUVÂNT ÎNAINTE</i>	pag.3
RECOMANDĂRI : <i>Ilie Boncheș</i>	4
<i>Radu Ciocan</i>	5
<i>Viluț Mezdrea</i>	5
TUNURI LA PORȚILE BUCOVINEI	
I. EVENIMENTELE	7
II. ARMATELE	43
III. TEHNICA MILITARĂ	58
IV. PERSONALITĂȚI PE FRONTUL DIN BUCOVINA	72
(Karl Franz Joseph, Victor Rusu, Dănilă Papp și alții)	
V. ÎNSEMNE MILITARE, STAMPILE, etc.....	100
VI. OAMENI ȘI LOCURI din Bucovina anilor 1914/1918	106
<i>Oamenii</i>	106
Locurile (Tihuța, Poiana Stampei, Coșna, Dorna Candrenilor, Roșu, Vatra Dornei, Neagra Șarului, Gura Negri, Chiril, Cojoci, Crucea, Broșteni, Argeștru, Iacobeni, Ciocănești, Cârlibaba, Tibău, Șesuri, Prislop, Gura Fântâniță, Mestecăniș, Valea Putnei, Pojorîta, Cîmpulung Moldovenesc, Slătioara, Prisaca Dornei, Vama, Sălătruc, Molid, Frasin, Gura Humorului, Ilișești, Marginea, Dornești, Putna, Sucevița, Suceava, Rădăuți, Vicov, Satul Mare, Siret, Șipotele Sucevei, Solca, Valea Cosminului, Cernăuți, Văscăuți, Sniatin, Glitt, Seletin, Mahala, Mamornița, Kolomea, Vijnița, Boian, Sadagura, Iurcăuți, Rărancea, Okna, Voievodeasa, Doroșăuți, Dobronăuți, Toporăuți, Zastavna)	118
VII. TRANSPORTURILE	
VII-1 / TRANSPORTUL AERIAN	293
<i>Un altfel de transport aerian: porumbeii mesageri</i>	307
VII-2 / TRANSPORTUL PE APĂ	312
VII-3 / TRANSPORTUL TERESTRU	314
3.A – TRANSPORT RUTIER	314
3.B – TRENUL BENZINO-ELECTRIC	320
3.C – CĂILE FERATE	325
C1 – Linia ferată Vatra Dornei-Dornișoara	327
C2 – Linia ferată Dornișoara – Prundu Bârgăului	359
C3 – Linia ferată Iacobeni-Prislop-Borșa	414
(<i>și linia minieră Iacobeni-Arșița</i>)	

<i>C4 – Linia ferată Vatra Dornei-Chiril-Broșteni</i>	451
<i>C5 – Alte linii ferate (Floreni-Ilva Mică și Cârlibaba-Rodna Veche)</i>	460
3.D – Funicularele	467
<i>Un transport terestru mai altfel: căinii utilitari</i>	476
VIII. TELECOMUNICAȚIILE	480
IX. PROPAGANDA	484
X. MUNCA, RECHIZIȚIILE	493
XI. REFUGIAȚII, PRIZONIERII	499
XII. ASISTENȚA MEDICALĂ	512
XIII. EXECUȚIILE	530
XIV. CIMITIRE MILITARE	536
XV. FOTOGRAFII de război	553
<i>POSTFAȚĂ</i>	554
<i>CUPRINS</i>	555
<i>BIBLIOGRAFIE</i>	556

*Când tunuri bat la poarta unui Colț de Rai, chiar și îngerii din cer se-nscruntă ...
Lacrimi și tristețe a adus războiul pe chipul Bucovinei și mare a fost prețul plătit.
Sacrificiul fiilor ei nu a fost însă zadarnic, căci frații și-au dat mâna apoi, în casa
cea nouă a sufletului lor,*

România Mare...